

Arbetsmarknadsutbildningars kostnadseffektivitet och bidrag till kompetensförsörjningen

Arbetsförmedlingen
Författare: Gisela Waisman och Ulfhild Westin
Datum: 2025-03-10
Diarienummer: Af-2023/0057 5594
Arbetsförmedlingen analys 2025:2

Innehåll

1	Sammanfattning	5
1.1	Huvudsakliga slutsatser	6
2	Inledning	6
2.1	Läsanvisningar	7
3	Beskrivning av arbetsmarknadsutbildningar och yrkesinriktningar	8
3.1	Beskrivning av arbetsmarknadsutbildningar	8
3.2	Beskrivning av yrkesinriktningar	9
4	Tidigare studier	11
5	Metod och data	12
5.1	Avgränsningar av deltagar- och jämförelsegrupp	15
5.2	Hur definieras utfallen för effektutvärderingen?	15
5.3	Vilka bakgrundsfaktorer justerar vi för?	17
5.4	Beskrivning av deltagarna inom de olika yrkesinriktningarna	18
6	Effekter av arbetsmarknadsutbildningar	19
6.1	Effekter för samtliga deltagare	19
6.1.1	Effekter på kort sikt	19
6.1.2	Effekter på lång sikt	23
6.2	Effekter per utbildningsnivå	26
6.2.1	Effekter per utbildningsnivå på kort sikt	26
6.2.2	Effekter per utbildningsnivå på lång sikt	30
6.3	Effekter per utbildningsnivå, kön, födelseregion och tid i arbetslöshet	33
6.3.1	Effekter på kort sikt	34
6.3.2	Effekter på lång sikt	37
7	Arbetsmarknadsutbildningars kostnadseffektivitet	41
7.1	Samhällsekonomisk kalkyl	42
7.1.1	Avgränsningar	42
7.2	Kostnader, antal deltagare och antal skapade arbetstillfällen	43
7.2.1	Utbetalningar till leverantörer av arbetsmarknadsutbildning	43
7.2.2	Utbetalningar till leverantörer av Test och kartläggning	43
7.2.3	Handläggningskostnader	44
7.2.4	Antal deltagare	44
7.2.5	Kostnadsredovisning	44
7.2.6	Hur skattar vi antalet skapade arbetstillfällen?	45
7.3	Kostnad per skapat arbetstillfälle	45
7.3.1	Kostnader per skapat arbetstillfälle per utbildningsnivå, kön, födelseregion och tid i arbetslöshet	48
7.4	Kostnadsintäktsanalys	51

7.4.1	Hur skattar vi intäkter?.....	51
7.4.2	Ackumulerade intäkter per år	52
7.5	Ackumulerade intäkter minus kostnader fem år efter programstart	54
7.5.1	Ackumulerade intäkter minus kostnader per utbildningsnivå, kön, födelseregion och tid i arbetslöshet	55
8	Bidrag till kompetensförsörjningen.....	58
8.1	Vilka yrken har deltagarna två år efter en arbetsmarknadsutbildning?	59
8.2	Bidrag till kompetensförsörjningen	61
8.2.1	Bidrag till kompetensförsörjningen per utbildningsnivå, kön, födelseregion och tid i arbetslöshet	63
9	Samlade resultat	65
10	Diskussion och slutsatser	68
11	Litteratur	70
12	Bilaga	73
12.1	Variabeldefinitioner.....	73
12.2	Utfall per utbildningsnivå, kön, födelseregion och tid i arbetslöshet	74
12.2.1	Utfall på kort sikt	74
12.2.2	Utfall på lång sikt	75
12.3	Övriga insatser för deltagarna och jämförelsegruppen under de följande två åren	77
12.4	Hur tar vi hänsyn till osäkerheten i uppskattningarna av ackumulerade intäkter?	78
12.5	Bidrag till kompetensförsörjningen för olika grupper av deltagare	79

1 Sammanfattning

Rapporten undersöker hur väl arbetsmarknadsutbildningar inom olika yrkesinriktningar bidrar till kompetensförsörjningen. Det handlar dels om att öka de arbetssökandes möjligheter att hitta arbete, dels om att underlätta för arbetsgivare att hitta arbetskraft. För första gången granskas bidraget till kompetensförsörjningen i kombination med arbetsmarknadsutbildningarnas kostnadseffektivitet. Kunskapen kommer att kunna användas för att utveckla inriktningar och målgruppsanpassa arbetsmarknadsutbildningar.

Det finns idag stora variationer mellan olika arbetsmarknadsutbildningar, både vad gäller inriktning och kvalifikationskrav. Utbildningar till buss- och spårvagnsförare har exempelvis helt andra krav än utbildningar till mjukvaru- och systemutvecklare. Därför är det viktigt att utvärdera olika yrkesinriktningar var för sig. Vi har grupperat Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar i tolv större yrkesinriktningar.¹ Målet har varit att skapa så enhetliga grupper som möjligt, men med tillräckligt många deltagare inom respektive grupp för att kunna skatta effekter med tillfredsställande precision.

För att öka kunskapen om utbildningarnas effekter, kostnadseffektivitet och bidrag till kompetensförsörjningen genomförs en effektutvärdering med hjälp av en metod kallad matchning. Metoden jämför utfallet för arbetssökande som har deltagit i en arbetsmarknadsutbildning med jämförbara arbetssökande som inte har deltagit i en arbetsmarknadsutbildning. Jämförbara arbetssökande har liknande sannolikhet att delta i en arbetsmarknadsutbildning utifrån individegenskaper så som utbildningsnivå eller tid i arbetslöshet. Resultaten från effektutvärderingen används tillsammans med kostnader för utbildningarna för att analysera kostnadseffektiviteten för olika yrkesinriktningar.

För att analysera bidraget till kompetensförsörjningen så används avslutningsvis registerdata från statistikmyndigheten SCB för att undersöka vilka yrken deltagarna har två år efter att de deltagit i en arbetsmarknadsutbildning.

Analysen genomförs genomgående för olika grupper av deltagare under åren 2014 – 2021 i termer av utbildningsnivå, kön, födelseregion och tid i arbetslöshet. Därmed kan analyserna bidra med kunskap om hur effektiva och ändamålsenliga olika yrkesinriktningar av arbetsmarknadsutbildningar har varit för olika grupper av deltagare.

Denna rapport är relativt omfattande och innehåller många olika delar. I avsnitt 2.1 finns därför läsanvisningar för den som är intresserad av någon särskild del av analysen. Med rapporten följer även en kort presentation med de huvudsakliga resultaten (AUB_inriktningar_deltagare.pptx).

¹ De arbetsmarknadsutbildningar som rustar personer med utländsk högskoleutbildning för att arbeta i Sverige, som egentligen är en del av snabbspåret, har exkluderats från analysen.

1.1 Huvudsakliga slutsatser

- Arbetsmarknadsutbildningar inom Transport, Maskin och Vård är mest kostnadseffektiva och bidrar mest till kompetensförsörjningen. Utbildningar inom IT/Teknik och Lokalvård uppvisar också en stor kostnadseffektivitet och ett stort bidrag till kompetensförsörjningen.
- De utbildningar som karaktäriseras av medelstor kostnadseffektivitet och/eller ett medelstort bidrag till kompetensförsörjningen är utbildningar inom Hantverk, Bygg och Kontor/Ekonomi.
- De arbetsmarknadsutbildningar som i stället karaktäriseras av låg kostnadseffektivitet och/eller ett litet bidrag till kompetensförsörjningen är utbildningar inom Handel och Restaurang. De utbildningar som har lägst kostnadseffektivitet och bidrag till kompetensförsörjningen är utbildningar inom Kultur och media samt Naturbruk.
- Utbildningarnas effektivitet ökar om de riktas till grupper där effekterna är som störst. I många fall handlar det om grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden så som arbetssökande som saknar gymnasieutbildning, långtidsarbetslösa samt utrikes födda. Detta gäller exempelvis utbildningar inom Transport.

2 Inledning

En arbetsmarknadsutbildning är en yrkesutbildning som både syftar till att öka de arbetssökandes möjligheter att hitta arbete och att underlätta för arbetsgivare att hitta arbetskraft. Genom att arbetssökande ges möjlighet att öka sin kompetens inom yrken med brist på utbildad arbetskraft förväntas matchningen på arbetsmarknaden att förbättras. I den här rapporten inkluderas båda dessa perspektiv i analysen; arbetsmarknadsutbildning som en arbetsmarknadsinsats för arbetssökande och som en insats som bidrar till kompetensförsörjningen.

I regleringsbrevet för 2024 gav regeringen Arbetsförmedlingen i uppdrag att prioritera arbetet med personer som är eller riskerar att bli långtidsarbetslösa i syfte att dessa personer ska övergå till arbete eller reguljär utbildning (ESV, 2024a). Arbetsförmedlingen fick även i uppdrag att använda arbetsmarknadsutbildningar som ett verktyg för att förbättra matchningen och stödja kompetensförsörjningen, tillsammans med andra program och insatser som matchningstjänster, subventionerade anställningar och praktik. Även i regleringsbrevet för 2025 fick Arbetsförmedlingen i uppdrag att redovisa en plan för myndighetens arbete med att öka antalet deltagare i arbetsmarknadsutbildningar (ESV, 2024b). De uppdrag som Arbetsförmedlingen blivit tilldelade visar att det finns ett stort behov av kunskap om effekterna av arbetsmarknadsutbildningar för olika grupper av deltagare och utbildningarnas bidrag till kompetensförsörjningen. Resultaten i vår rapport kan

användas för att för att målgruppsanpassa och utveckla effektiviteten i arbetsmarknadsutbildningarna.

Arbetsförmedlingen (2023a) har visat att arbetsmarknadsutbildningar har starkast effekter för de som tillhör grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden. Även om en lägre andel av dessa grupper får jobb efter utbildningen jämfört med grupper som står närmare arbetsmarknaden, så är effekten större. Grupper som står närmare arbetsmarknaden tenderar att komma ut i arbete även utan utbildning medan det alternativa utfallet för de grupper som står längre ifrån arbetsmarknaden är sämre. Arbetsförmedlingen (2023a) har också visat att det tar tid för effekterna av arbetsmarknadsutbildningar att uppstå. Arbetsmarknadsutbildningar har betydande inlåsnings effekter som dominerar vid korta uppföljningshorisonter eftersom det tar tid för den fulla effekten att realiseras. Under själva utbildningen är deltagarna ”inlåsta” i sitt program och övergår till arbete i lägre utsträckning. Även efter genomförd utbildning kan det ta tid för deltagarna att söka och få de jobb som utbildningen har öppnat dörren till. I vår rapport framkommer att det är viktigt att skilja på resultat vid uppföljning av arbetsmarknadsutbildningar och dess faktiska effekter, samt att ha en tillräckligt lång uppföljningshorisont vid bedömning av effektiviteten.

Vid en utvärdering är det viktigt att förstå om arbetsmarknadsutbildningar har effekt på övergångar till arbete och på inkomster. Det vill säga om utbildningarna leder till anställningar (eller inkomster) som annars uteblivit om deltagarna inte hade deltagit i arbetsmarknadsutbildningar. För det andra, ur ett samhällsperspektiv, är det viktigt att förstå om arbetsmarknadsutbildningar skapar ett värde i den meningen att de samhällsekonomiska intäkterna som skapas av utbildningarna är högre än deras kostnader.

Syftet med rapporten är att skapa ett underlag för att främja en effektiv användning av olika yrkesinriktningar inom arbetsmarknadsutbildningar. Bedömningen av effektivitet bygger på beräkningar av kostnadseffektivitet och bidrag till kompetensförsörjningen. Kostnadseffektivitet mäts i sin tur med två mått: kostnader per skapat arbetstillfälle och ackumulerade intäkter minus kostnader. Dessa två mått bygger på effektskattningarna, som utgör basen för beräkningarna i kostnadseffektivitetsanalysen.²

2.1 Läsanvisningar

Rapporten är relativt omfattande och olika delar kan vara av intresse för olika läsare. Avsnitt 3 beskriver arbetsmarknadsutbildningar och de studerade yrkesinriktningarna i detalj. Avsnitt 4 beskriver tidigare studier. Avsnitt 5 är mer tekniskt med detaljerad information om den metod och data som använts i analyserna. Avsnitt 6 presenterar effekterna av arbetsmarknadsutbildningar inom de olika yrkesinriktningarna. Analysen av kostnadseffektivitet i avsnitt 7 baseras på effekt-

² Vi tackar Josefine Andersson samt övriga granskare under internremissprocessen för ovärderliga kommentarer. Vi tackar också Sandra Offesson för språkgranskningen av rapporten.

skattningar men kan läsas oberoende av att ha läst avsnitt 6. I avsnitt 8 analyseras bidraget till kompetensförsörjningen.

För de läsare som vill ta del av mer än sammanfattningen och inledningen, men ändå begränsa läsningen till huvudresultaten rekommenderas framför allt avsnitt 9 som presenterar de samlade resultaten och avsnitt 10 som innehåller avslutande diskussion och slutsatser.

3 Beskrivning av arbetsmarknadsutbildningar och yrkesinriktningar

3.1 Beskrivning av arbetsmarknadsutbildningar

En arbetsmarknadsutbildning är en kort utbildning riktad till yrken med brist på utbildad arbetskraft. Arbetssökande ska kunna uppnå de kunskaper som behövs för att få ett jobb, samtidigt som utbildningarna bidrar till näringslivets kompetensförsörjning. Arbetsmarknadsutbildningar består av fristående moduler som kan användas flexibelt för att utforma en ändamålsenlig utbildning (Arbetsförmedlingen, 2023b)³. En arbetsmarknadsutbildning pågår i regel under sex månader⁴. De flesta arbetsmarknadsutbildningar har en obligatorisk förberedande del, test och kartläggning, som introducerar yrket och ger deltagaren möjlighet att testa sina förutsättningar att klara utbildningen.

Arbetsförmedlingens arbetssätt med arbetsmarknadsutbildningar har varierat över tid, vilket har haft en direkt påverkan på utbudet av utbildningar samt deltagarsammansättningen. Från 2007 anvisades främst personer som stod långt ifrån arbetsmarknaden till arbetsmarknadsutbildningar som en följd av ett regeringsuppdrag där Arbetsförmedlingen skulle prioritera dessa grupper. Från och med hösten 2014 kunde återigen arbetssökande som bedömdes stå närmare arbetsmarknaden anvisas till arbetsmarknadsutbildningar. Från och med 2017 är det enbart arbetssökande som bedöms kunna få och behålla ett arbete efter genomförd utbildning som anvisas till arbetsmarknadsutbildningar. I Arbetsförmedlingens strategi för matchning till jobb genom utbildning lyfts därför att arbetsmarknadsutbildningarna i högre utsträckning ska utformas utifrån arbetsmarknadens behov. Arbetsgivare med rekryteringsbehov inom yrken där det är brist på utbildad arbetskraft kan även få vara med och påverka utformningen av och rekryteringen till arbetsmarknadsutbildningar (Arbetsförmedlingen, 2017).

Efter en viss uppgång under början av 2010-talet (med drygt 36 000 nya deltagare under 2013) har deltagarvolymerna i arbetsmarknadsutbildningarna successivt minskat (Arbetsförmedlingen, 2021a). Trots myndighetens strategiska arbete med arbetsmarknadsutbildningar har det funnits utmaningar i att öka antalet deltagare.

³ Många arbetsmarknadsutbildningar har en gemensam grundläggande del och sedan olika specialiseringar.

⁴ Det finns dock en stor variation i längden på arbetsmarknadsutbildningar: från några veckor till över ett år.

Totalt uppgick antalet deltagare i arbetsmarknadsutbildning under 2022 till drygt 18 500⁵ (Arbetsförmedlingen, 2022a). På senare år har myndigheten som mål att öka andelen kvinnor i arbetsmarknadsutbildning. Arbetsförmedlingen anskaffar arbetsmarknadsutbildning genom upphandling av specifika yrkes- och bransch-inriktningar.

3.2 Beskrivning av yrkesinriktningar

För att kunna analysera effekter per inriktning har vi grupperat arbetsmarknadsutbildningar i tolv större yrkesinriktningar. Fördelningen av utbildningar i olika yrkesinriktningar baseras på det yrke som utbildningen förbereder för.⁶ Varje utbildningstillfälle har ett ID-nummer i Arbetsförmedlingens register, vilket gör att vi kan se vilket yrke utbildningstillfället förbereder för. Notera att vi bara kan se ett yrke, trots att det finns arbetsmarknadsutbildningar som förbereder för flera yrken.

Vårt mål har varit att studera effekter av arbetsmarknadsutbildningar grupperade i så enhetliga grupper som möjligt, men med tillräckligt många deltagare för att kunna skatta effekter med tillfredsställande precision. Vi har baserat indelningen på yrkesinriktningar som redan används på Arbetsförmedlingen med justeringar för att göra inriktningarna något mer homogena.⁷ Som tidigare nämnts har utbudet samt konstruktionen av arbetsmarknadsutbildningarna förändrats över tidsperioden.

Tabell 1 beskriver antal deltagare, andel kvinnor (i procent) samt de vanligaste yrkena som olika utbildningstillfällen inom respektive yrkesinriktning förbereder för.⁸ Antalet deltagare under perioden 2014 – 2021 presenteras i parentes. De deltagare som inkluderas i analysen är de som går en arbetsmarknadsutbildning för första gången inom en arbetslöshetsperiod och där den information som krävs för analysen är fullständig i våra register (se avgränsningar i avsnitt 5.1).⁹ I bilaga A i en separat fördjupningsbilaga visas tabeller med detaljerad information om vilka yrken utbildningar inom de olika inriktningarna förbereder för.

⁵ Antalet unika individer med nya och pågående beslut.

⁶ Yrken identifieras via en 4-siffrig yrkeskod enligt standarden för svensk yrkesklassificering (SSYK), som är ett system för att gruppera individers yrken eller arbetsuppgifter. SSYK bygger på två huvudbegrepp, typ av arbete som utförs och de kvalifikationer som krävs. Om utbildningen förbereder för flera yrken ser vi endast till det första som uppgetts. Avsaknad av ytterligare tillhörande yrken i vårt data kan förklara varför deltagare i en specifik utbildning kan få jobb i ett yrke som inte helt överensstämmer med det tillhörande yrket. Att vi saknar data på eventuella ytterligare tillhörande yrken är inte ett problem för utvärderingen förutom i det fall ett utbildningstillfälle förbereder för yrken som ingår i flera olika yrkesinriktningar.

⁷ Vi har till exempel skapat en inriktning för Naturbruk som samlar den typ av utbildningar (såsom trädgårdsanläggare och skogsarbetare) från andra inriktningar eftersom dessa utbildningar förbereder för yrken med lägre kvalifikationskrav än de inriktningar där de ursprungligen ingick. Vi har samlat utbildningar inom IT och Teknik i en enda inriktning eftersom de förbereder för yrken med liknande kvalifikationskrav. På samma sätt har vi samlat utbildningar inom Kontor och Ekonomi i en enda inriktning. Vi inkluderar i Vård endast utbildningar som förbereder för något mindre kvalificerade vårdyrken. Det betyder att vi exkluderar utbildningar som ingår i Snabbspåret för nyanlända (som tyvärr är för få för att utvärderas per se). Dessutom exkluderar vi från analysen arbetsmarknadsutbildningar inom utbildning som också ingår i Snabbspåret för nyanlända och är för få för att utvärderas per se.

⁸ De arbetsmarknadsutbildningar som rustar personer med utländsk högskoleutbildning för att arbeta i Sverige, som egentligen är en del av snabbspåret, har exkluderats från analysen.

⁹ Antalet deltagare skiljer sig från Arbetsförmedlingens statistik där varje arbetsmarknadsutbildning en person deltar i räknas och där personen räknas som deltagare under alla perioder som utbildningen pågår.

Tabell 1: Yrkesinriktningar, antal deltagare, andel kvinnor (i procent) samt de vanligaste yrkena som utbildningarna förbereder för

Yrkesinriktning	Antal deltagare	Andel kvinnor ¹⁰	Yrken utbildningarna förbereds för
Transport	17 000	12	Cirka tre av fyra deltagare förbereds för föraryrken: lastbilsförare med flera samt buss- och spårvagnsförare.
Hantverk	14 000	10	Cirka fyra av tio deltagare förbereds för yrken såsom maskinställare och maskinoperatörer, metallarbete ¹¹ .
Handel	6 500	63	Cirka nio av tio deltagare förbereds för att bli butikssäljare för dagligvaror.
Lokalvård	6 500	45	Cirka sex av tio deltagare förbereds för att bli städare och cirka tre av tio förbereds för att bli fastighetsskötare.
IT/Teknik	5 800	21	Cirka en av fyra deltagare förbereds för att bli mjukvaru- och systemutvecklare m.fl. Lika många (cirka en av fyra) deltagare förbereder sig för att bli ingenjörer och tekniker.
Bygg	4 000	6	Cirka fyra av tio deltagare förbereds för att bli övriga byggnads- och anläggningsarbetare.
Restaurang	3 900	58	Cirka åtta av tio deltagare förbereds för att bli kockar och kallskänkor.

¹⁰ En utförligare beskrivning av deltagarna finns i avsnitt 5.4.¹¹ Som maskinoperatör inom metallarbete kan man ha olika yrkestitlar, till exempel kantpressare, verkstadsmekaniker eller verkstadstekniker och gjuterioperatörer.

Kontor/Ekonomi	3 800	62	Cirka sju av tio deltagare förbereds för att bli ekonomiassistenter m.fl.
Naturbruk	2 800	32	Ungefär hälften av deltagarna förbereds för att bli trädgårdsanläggare m.fl. Cirka en tredjedel förbereds för att bli skogsarbetare.
Vård	2 800	70	Cirka åtta av tio deltagare förbereds för att bli vårdbiträden ¹² .
Maskin	2 300	14	Cirka sju av tio deltagare förbereds för att bli andra process- och maskinoperatörer ¹³ .
Kultur och media	1 900	58	Ungefär hälften av deltagarna förbereds för att bli journalister m.fl.

4 Tidigare studier

De flesta tidigare studier av arbetsmarknadsutbildning analyserar övergripande effekter för deltagare oavsett yrkesinriktning.¹⁴ Ett fåtal studier analyserar separata effekter för arbetsmarknadsutbildningar med olika yrkesinriktningar.

De Luna m.fl. (2008) analyserade effekter för deltagare som påbörjade arbetsmarknadsutbildningar under perioden 2002–2004 inom Vård och omsorg, Tillverkning och hantverk, Transport samt Maskinoperatörsutbildningar. Alla kursinriktningarna gav positiva behandlingseffekter, men det fanns stora skillnader mellan de olika kurstyperna. Utbildningar för transportyrken hade en stor positiv behandlingseffekt som inföll mycket snabbt. Detta gäller även utbildningar för maskinoperatörsyrken, om än inte i samma utsträckning när det gäller effektens storlek. Utbildningar inom Tillverkning/Hantverk hade betydligt blygsammare effekt, medan vårdutbildningar hade en god behandlingseffekt, som dock tog längre tid att

¹² Yrket vårdbiträde kräver formellt sett endast grundskolekompetens eller motsvarande utbildning men i praktiken är det svårt att få anställning utan gymnasiekompetens.

¹³ Process- och maskinoperatörer är oftast anställda inom olika former av industriverksamhet. De huvudsakliga arbetsuppgifterna består av att övervaka maskiner och processer på en arbetsplats.

¹⁴ Se till exempel effekterna och en genomgång av tidigare studier i Arbetsförmedlingen (2023a).

materialiseras än effekten av utbildningarna inom Transport och maskinoperatörsyrken. Deltagarna skiljde sig avsevärt åt i vissa observerade egenskaper mellan kurser med olika inriktningar. Framför allt var deltagare i vårdutbildningar i mycket större utsträckning kvinnor, äldre och födda utanför Norden än deltagare i de övriga utbildningarna.

Liljeberg (2016) jämförde effekter för deltagare som påbörjade arbetsmarknadsutbildningar 2006 och 2011 inom inriktningarna Transport, Maskin, Vård, Kundservice, Hantverk och Kontor. Studien analyserade potentiella orsaker för försämringen av programmets effekter under perioden 2007 och framåt. Det sammanföll tidsmässigt med att fler arbetssökande som stod längre ifrån arbetsmarknaden deltagit i programmet. Under dessa år hade också utbudet av kurser förändrats. Effekternas storlek varierade mellan olika grupper av deltagare och kurser, men minskade för alla grupper under den studerade periodens senare år. Studien gav inget stöd för att den förändrade deltagarsammansättningen eller de ändrade kursvolymerna skulle ha drivit den generella nedgången av resultaten. Effekterna minskade till exempel både för arbetssökande som stod relativt nära arbetsmarknaden och för långtidsarbetslösa. För de flesta deltagargrupper och för de flesta kursinriktningarna ledde dock programmet fortsatt till en högre andel sysselsatta efter två år, men andelen i arbete minskade över tid och andelen som var inskrivna vid Arbetsförmedlingen ökade. För deltagare med en funktionsnedsättning var minskningen i effekter mer blygsam. Transportutbildningar hade större effekter än övriga kursinriktningar.

5 Metod och data

Vår utvärdering syftar till att ta reda på hur det har gått för dem som har deltagit i en arbetsmarknadsutbildning jämfört med hur det skulle ha gått om de inte hade deltagit. Vi är intresserade av följande arbetsmarknadsutfall: övergångar till arbete, framtida sysselsättningsstatus och arbetsinkomster. Eftersom det inte går att observera hur det skulle ha gått utan deltagande för dem som faktiskt deltog i arbetsmarknadsutbildningar så används statistiska metoder för att konstruera ett trovärdigt mått på arbetsmarknadsutfall om de inte hade deltagit. För att göra det användes information om hur det har gått för andra arbetssökande som inte deltagit i någon arbetsmarknadsutbildning.

Det går samtidigt inte att jämföra utfall rakt av mellan deltagare och icke-deltagare, eftersom urvalet till arbetsmarknadspolitiska program inte sker slumpmässigt. Egenskaper som påverkar sannolikheten att delta i programmet påverkar ofta även utfallen, vilket gör att skillnader mellan utfall hos deltagare och icke-deltagare inte bara beror på att vissa har deltagit i programmet och andra inte. När vi konstruerar måttet på det kontrafaktiska utfallet, det vill säga uppskattningen av hur det skulle ha gått för deltagarna i avsaknad av programdeltagande, måste vi därför justera för sådana skillnader.

Det är viktigt att ta hänsyn till att deltagande i arbetsmarknadsutbildningar i princip kan ske när som helt under en arbetslöshetsperiod, så kallad dynamisk selektion in i programmet. Personer som endast är arbetslösa under en kort tid lämnar ofta arbetslösheten innan de hinner påbörja något program, medan personer som är arbetslösa under en längre tid har större sannolikhet att delta i ett program. Deltagargruppen tenderar därför att bestå av personer som blivit kvar i arbetslöshet länge, medan gruppen som inte deltog i programmet under sin arbetslöshetsperiod i större utsträckning består av personer med korta arbetslöshetsperioder.

Vi använder en väletablerad metod inom utvärderingslitteraturen för att konstruera en relevant jämförelsegrupp. Metoden är en kombination av exakt matchning och matchning på så kallad propensity score, som är ett mått på sannolikheten att delta i programmet.

Deltagarna i arbetsmarknadsutbildningarna och jämförelsegruppen (arbetssökande som kunde ha deltagit i utbildningen) har sorterats i grupper utifrån tidpunkt för programstart samt längd på den pågående arbetslöshetsperioden. Jämförelsen i vår analys görs strikt mellan arbetssökande med samma starttidpunkt och väntetid till programmet (dvs. arbetslöshetstid). Denna gruppering utgör den exakta delen av matchningen och hanterar problematiken med dynamisk selektion in i programmet.

För att ta hänsyn till ytterligare eventuella systematiska skillnader mellan grupperna används matchning på propensity score för en uppsättning av observerbara egenskaper som kan ha betydelse för såväl sannolikheten att anvisas till en arbetsmarknadsutbildning som för individens möjligheter att få jobb. När en deltagare matchas med en jämförelseperson som har varit inskriven som arbetssökande lika länge och som approximativt har samma värde på propensity score minskar risken för snedvridna resultat p.g.a. selektionsproblem.¹⁵

Som i de flesta tidigare effektutvärderingar av arbetsmarknadspolitiska program skattas effekten av att påbörja en arbetsmarknadsutbildning vid en viss tidpunkt jämfört med att inte påbörja programmet vid denna tidpunkt men eventuellt senare. Vissa jämförelsepersoner kommer att bli deltagare vid senare tidpunkter. Hur stor andel av jämförelsepersonerna som påbörjar en arbetsmarknadsutbildning senare redovisas i bilagan i denna rapport (avsnitt 12.3).¹⁶

Metoden bygger på ett antagande om att eventuella icke-observerade systematiska skillnader fångas upp via matchning på observerbara karaktäristika. Det innebär att samtliga egenskaper som har betydelse för såväl möjligheten att anvisas till programmet som möjligheten att få jobb efter programmet är identifierade (detta antagande brukar benämnas Conditional Independence Assumption). Om så är fallet kan fördelningen av programplatser antas motsvara en slumpmässig fördelning, och

¹⁵ Metoden beskrivs till exempel i Gartell m.fl. (2012) eller i de Luna m.fl. (2008).

¹⁶ Vi har även skattat effekterna av att delta i en arbetsmarknadsutbildning jämfört med att inte delta under hela arbetslöshetsperioden med en metod som utvecklats av van den Berg och Vikström (2022). Metoden svarar på en mer policyrelevant fråga men är känsligare för mindre deltagarvolym som är fallet i den här rapporten. Effekterna är snarlika (redovisas inte i rapporten).

skillnader i utfall mellan deltagare och icke-deltagare kan tolkas som effekter av programdeltagandet.¹⁷

Tillvägagångssättet som används i utvärderingen, liksom i många andra studier av bland annat arbetsmarknadspolitiska program, vilar på ett antagande om att selektionen in i programmet kan ses som slumpmässig efter att vi har betingat på observerbara egenskaper. Vi kan bara ta hänsyn till hur väl icke-deltagare liknar deltagargruppen i termer av bakgrundsegenskaper som kan mätas. Något som ändå talar för att antagandet är rimligt är att studien baseras på detaljerade registerdata. Det finns dock alltid en risk att deltagare skiljer sig från icke-deltagare på något sätt som inte kan fångas upp av tillgängliga data. Faktorer som exempelvis motivation, personlighetsdrag, attityder, förväntningar och jobbsökbeteende påverkar både sannolikheten att delta i programmet och utfallen, men de borde också ha påverkat tidigare utfall. Det innebär att man kan fånga upp påverkan av dessa faktorer med informationen om till exempel tidigare sysselsättning och inkomster. Tidigare forskning har visat att genom information om individers socioekonomiska bakgrund såsom utbildning, tidigare ersättning och arbetsmarknadshistorik fångas relevanta faktorer i hög grad upp som normalt saknas i register (Caliendo m.fl. 2016 och 2017).

För att bedöma statistisk signifikans av effektskattningarna används så kallade bootstrap standard errors. Bootstrapping är en statistisk metod som används för att uppskatta fördelningen av en statistika genom att återprova¹⁸ data med återläggning. Metoden baseras på idén att ett observerat urval effektivt kan representera den bredare populationen. Genom att upprepade gånger återprova data, tillåter bootstrapping att approximera fördelningen av statistiken av intresse, vilket ger värdefulla insikter utan att förlita sig på strikta antaganden eller stora dataset.

Om matchningen fungerat som tänkt ska det inte på förhand finnas några genomsnittliga skillnader i bakgrundsegenskaper mellan grupperna som jämförs i analysen. Vi studerar om matchningen fungerat med hjälp av så kallade balanstester, som visas i bilaga B i fördjupningsbilagan.

I balanstesterna jämförs deltagarna först med potentiella jämförelsepersoner och sedan, efter matchningen, med den matchade jämförelsegruppen i de tolv studerade yrkesinriktningarna. Bakgrundsegenskaperna (som beskrivs i bilaga 12.1 - de kontrollvariabler som ingår i matchningsmodellen) skiljer sig mycket mellan de personer som potentiellt skulle kunna ingå i jämförelsegruppen och deltagarna. När vi sedan jämför samma variabler mellan deltagarna och jämförelsegrupp (efter

¹⁷ Förutom selection on observables-antagandet om att selektionen in i programmet kan ses som slumpmässig efter att vi har betingat på observerbara bakgrundsegenskaper, så vilar metoden på två ytterligare antaganden. Det första antagandet kallas no anticipation (see Abbring and van den Berg, 2003) och utesluter att tidpunkten för en framtida behandling påverkar sannolikheten att lämna tillståndet som arbetssökande i tidigare perioder. Antagandet innebär också att förväntade framtida utfall inte beror på när personen anvisas till ett program så länge anvisningen inte har realiserats. Det andra antagandet kallas unconfoundedness eller conditional independence och innebär att anvisningen till ett program inte påverkas av förväntade framtida utfall eller av arbetslöshetstiden givet observerade bakgrundsfaktorer (som individegenskaper eller arbetsmarknadshistorik). Anvisningen till ett program kan då betraktas som slumpmässigt betingad på observerade bakgrundsfaktorer före programstart.

¹⁸ Återprova betyder att upprepade gånger dra prover från en dataset med återläggning.

matchning) är skillnaderna i bakgrundsegenskaperna avsevärt mindre. Till exempel är de standardiserade skillnaderna¹⁹ i ålder mycket större före än efter matchningen.

Före matchningen finns flera variabler i de tolv studerade yrkesinriktningarna (i genomsnitt ca 50 av 156) vars skillnad överstiger det som i litteraturen har betraktas som en övre gräns vid vilken matchningen kan ses som tillfredsställande (Austin 2011). Efter matchningen finns inga variabler som överstiger den övre gränsen i elva yrkesinriktningar och endast en enda variabel som gör det i den tolfte inriktningen (den minsta inriktningen, Kultur och media). Sammantaget förbättras balansen mellan deltagar- och kontrollgrupperna betydligt efter matchningen. De balanstester som genomförts visar inte på några större skillnader mellan grupperna och vi drar därför slutsatsen att matchningen fungerade som tänkt.

5.1 Avgränsningar av deltagar- och jämförelsegrupp

Vi studerar effekterna för deltagare under perioden 2014–2021 som är 25 år eller äldre och som inte har deltagit i en arbetsmarknadsutbildning tidigare under arbetslöshetsperioden.²⁰ Anledningen till avgränsningen i ålder är att det är svårt att hitta en lämplig kontrollgrupp för de få unga som anvisats.

Arbetssökande som under perioden varit inskrivna i sökandekategorier²¹ som är förknippade med arbete eller förhinder från att söka arbete precis innan programstart (eller vid månadens slut för jämförelsepersonerna) exkluderas från analysen. Detta för att tidigare arbete eller förhinder i sig kan påverka utfallet.

5.2 Hur definieras utfallen för effektutvärderingen?

För att analysera om en arbetssökande övergått till arbete används information om avaktualiseringsorsaker och sökandekategorier som registreras i Arbetsförmedlingens egna register (Datalagret). För de som har lämnat Arbetsförmedlingen på grund av arbete innebär övergång till arbete inom en viss tid efter programstart, till exempel efter 2 år, att de har avregistrerats och inte registrerats som arbetssökande igen inom den studerade tidsperioden. Övergång till osubventionerat arbete inkluderar även deltidsarbetande, timanställda, tillfälligt arbetande och

¹⁹ De standardiserade skillnaderna beräknas på olika sätt beroende på om det är en kontinuerlig variabel eller en dummyvariabel, men vi tar alltid hänsyn både till skillnader i medelvärde mellan deltagare och icke-deltagare, och spridningen i den aktuella variabeln. Se Austin (2011) för en exakt definition av hur den standardiserade skillnaden beräknas för olika typer av variabler.

²⁰ Även arbetssökande som har fyllt 18 år och står långt ifrån arbetsmarknaden eller har en funktionsnedsättning som påverkar deras arbetsförmåga kan delta i arbetsmarknadsutbildning (men arbetssökande under 25 år exkluderas i denna studie). Arbetsförmedlingen bedömer och fattar beslutet. Arbetslöshetsperioden betraktas i vår studie som oavbruten om personen lämnar Arbetsförmedlingen och kommer tillbaka inom max 30 dagar.

²¹ Sökandekategorierna är kanske den viktigaste klassificeringen av arbetssökande på Arbetsförmedlingen där en stor del av regelverket (till exempel möjligheten att få ta del av en insats) utgår från sökandekategori. Sökandekategorierna varierar i antal, just nu finns det ca 65 sökandekategorier och de anger om en arbetssökande är exempelvis öppet arbetslös, deltidsarbetslös, i ett program eller insats eller om hen är i en subventionerad anställning.

ombytestssökande som är inskrivna på Arbetsförmedlingen²². Vi studerar också effekter på sysselsättning och inkomster med hjälp av registerdata från statistikmyndigheten SCB.

Vi analyserar flera utfallsmått utifrån Arbetsförmedlingens datalager. Övergång till osubventionerat arbete kompletteras med utfall som inkluderar subventionerat arbete. De flesta anställningsstöd som erbjuds av Arbetsförmedlingen utgår från en behovsprövning. Nystartsjobb däremot skiljer sig från andra typer av subventionerade anställningar genom att vara rättighetsbaserad. Det krävs ingen särskild behovsprövning om en arbetsgivare anställer personer som uppfyller vissa villkor och därför kan arbetsförmedlaren inte påverka vem som anställs med nystartsjobb. Nystartsjobb liknar således osubventionerade anställningar i större utsträckning än andra subventionerade anställningsformer.²³ Arbetssökande som deltar i arbetsmarknadsutbildningar har ofta varit arbetslösa länge och många har därför rätt till nystartsjobb. Av det skälet definierar vi övergång till osubventionerat arbete eller nystartsjobb som utfall. Ett tredje utfall, övergång till arbete med eller utan stöd, inkluderar alla arbeten med anställningsstöd via Arbetsförmedlingen. I slutresultatet redovisas effekter 2 och 5 år efter programstart, medan även 1, 3 och 4 år efter programstart inkluderas i bilaga C i fördjupningsbilagan.

Utifrån uppgifter i statistikmyndigheten SCB:s register (databasen LISA) definieras två utfall: sysselsättningsstatus och deklarerad arbetsinkomst.²⁴ Eftersom sysselsättningsstatus och inkomster mäts på årsbasis skattar vi effekterna av dessa utfall ett till fem kalenderår efter programstart.²⁵

Fördelen med att mäta övergången till arbete med information från Arbetsförmedlingens register är att avaktualiseringsorsaker och uppgifter om förändrad sökandekategori ska registreras direkt. Detta innebär att utfallen kan mätas kontinuerligt över tid och med kort eftersläpning. Vi kan därmed studera vad som händer inom olika tidshorisonter från programmets start och har tillgång till uppgifter om utfall längre fram i tiden. Det går att jämföra med exempelvis uppgifter om sysselsättningsstatus som publiceras av statistikmyndigheten SCB med cirka 16 månaders eftersläpning, och som mäts i november respektive kalenderår.

Nackdelen med uppgifter från Arbetsförmedlingens datalager är att arbetssökande ibland lämnar Arbetsförmedlingen utan att informera om huruvida de har fått ett arbete eller lämnat av annan anledning.²⁶ Denna osäkerhet hanteras genom att anta att de personer som avregistrerats av okänd orsak kan ha fått ett arbete med en viss

²² För att klassificeras som timanställd eller deltidsarbetslös av Arbetsförmedlingen ska den arbetssökande arbeta minst 8 timmar per vecka i genomsnitt under en månads tid. För att klassificeras som tillfälligt arbetande ska den arbetssökande ha ett arbete i önskad omfattning som varar i mindre än tre månader.

²³ Forskning visar att nystartsjobb i stor utsträckning tränger undan osubventionerade arbeten (se Liljeberg m.fl., 2012).

²⁴ För att klassificeras som sysselsatt i november (förvärvsarbetande) krävs att personen har arbetsinkomster eller inkomst från näringsverksamhet under det aktuella året som överstiger ett skattat gränsvärde.

²⁵ Det betyder att perioden mellan programstart och när utfallen mäts inte är densamma för alla deltagare. Effekterna på sysselsättningsstatus och inkomster mäts i genomsnitt ungefärligen ett halvt år längre fram i tiden jämfört med de utfall som mäts via Arbetsförmedlingens register för samma uppföljningshorisont.

²⁶ År 2019, till exempel, avslutades ca 30 procent av alla arbetslöshetsperioder av okänd orsak (Arbetsförmedlingen, 2022b).

sannolikhet beroende på individegenskaper såsom utbildningsnivå, funktionsnedsättning, ursprung, kön och ålder. Antagandet baseras på Arbetsförmedlingen (2022b), som jämför sysselsättningsstatus enligt statistikmyndigheten SCB:s register för de personer som avregistrerats av okänd orsak under perioden 2015–2019. Fördelen med att använda statistikmyndigheten SCB:s sysselsättningsstatus är att data baseras på register och därmed är bortfallet mycket mindre. En annan nackdel med de utfall som mäts via Arbetsförmedlingens register är att vi inte kan observera om en person som lämnat Arbetsförmedlingen för ett arbete fortfarande kvarstår i arbete över tid om de inte på nytt registreras hos Arbetsförmedlingen. Vi antar att de som lämnat för arbete är kvar i arbete om de inte åter har registrerats som arbets-sökande. En jämförelse mellan övergången till arbete och sysselsättningsstatus indikerar att antagandet inte påverkar resultaten.

Med hjälp av Arbetsförmedlingens register mäter vi övergångar till arbete till och med år 2022. Det innebär att vi kan studera effekter på övergången till arbete på ett års sikt efter programstart för alla deltagare under åren 2014 till 2021. Övergången till arbete kan däremot endast mätas på två års sikt för deltagare 2014–2020, på tre års sikt för deltagare 2014–2019, o.s.v. Vad gäller sysselsättningsstatus och inkomster, som hämtas från statistikmyndigheten SCB:s register, har vi endast tillgång till information fram till och med år 2021. Det innebär att effekter på ett (kalender)års sikt endast kan mätas för deltagare under 2014–2020. På samma sätt som ovan kan vi endast mäta effekter på dessa utfall på två (kalender)års sikt för deltagare 2014–2019, på tre års sikt för deltagare 2014–2018, o.s.v.²⁷

5.3 Vilka bakgrundsfaktorer justerar vi för?

I analyserna kontrollerar vi för bakgrundsegenskaper hos deltagare och icke-deltagare som kan påverka både sannolikheten att bli anvisad till en arbetsmarknadsutbildning och sannolikheten att uppnå de studerade utfallen. Bland kontrollvariablerna ingår uppgifter som ålder, utbildningsnivå och familjesituation. Vi kontrollerar också för födelseregion²⁸ och hur länge man varit bosatt i Sverige, samt i vilken typ av kommun man bor (enligt Sveriges Kommuner och Regioners kommungruppsindelning). En annan viktig faktor som påverkar utsikterna på arbetsmarknaden är eventuella funktionsnedsättningar som medför nedsatt arbetsförmåga. Arbetsförmedlingen kan registrera om en arbetssökande har en sådan funktionsnedsättning, vilket också kontrolleras för.

Det är av stor vikt att kontrollera för väntetiden, hur länge man har varit arbetslös vid programstart (eller i slutet av månaden, som ses som ett hypotetiskt startdatum, för jämförelsepersonerna), eftersom deltagarna alltid jämförs med personer som varit arbetslösa lika länge. Vi kontrollerar även för kalendermånad för programstart, för

²⁷ Utfallen mäts 12, 24, 36, 48 eller 60 månader efter slutet av varje väntetidsgruppering. Det innebär att utfallen för de personerna med längst väntetid mäts mer än x (12, 24, 36, 48 eller 60) månader från deras faktiska programstartsmånad. Det gör att vi inte kan mäta utfallen inom x månader för de väntetidsperioder som är grupperade i den sista kohorten inom varje uppföljningshorisont, eftersom vi endast kan följa dessa fram till slutet av 2022 för övergång till arbete respektive 2021 för utfallen sysselsättning och inkomster.

²⁸ Se indelningen i avsnitt 12.1.

att ta hänsyn till eventuella säsongsvariationer. Bland kontrollvariablerna ingår också tidigare arbetsmarknadshistorik; huruvida man varit sysselsatt och vilken arbetsinkomst man haft de senaste tre kalenderåren före programstart. Kontrollvariablerna omfattar även tidigare programdeltagande (främst arbetsmarknadspolitiska program) fem år tillbaka i tiden. I bilagan (avsnitt 12.1) finns mer detaljerad information om exakta definitioner och kategoriseringar av variablerna som vi kontrollerar för i analyserna.

5.4 Beskrivning av deltagarna inom de olika yrkesinriktningarna

Olika yrkesinriktningarna attraherar deltagare med olika individegenskaper. Det är inte slumpmässigt vilken arbetsmarknadsutbildning de arbetssökande deltar i. I det här avsnittet beskrivs hur arbetssökande med olika egenskaper fördelar sig över de olika inriktningarna.

Tabell 2: Deltagarsammansättning inom de olika yrkesinriktningarna (andel)

	Kvinnor	Högst för- gymnasialt utbildade	Utrikes födda	Långtids- arbetslösa
Transport	12	30	41	44
Hantverk	10	33	55	52
Handel	63	37	65	61
Lokalvård	45	48	67	61
IT/Teknik	21	4	48	50
Bygg	6	38	60	54
Restaurang	58	42	65	55
Kontor/Ekonomi	62	15	47	61
Naturbruk	32	31	39	51
Vård	70	35	66	52
Maskin	14	31	51	47
Kultur	58	5	32	30

Not: En arbetssökande kan givetvis tillhöra flera grupper och därför summerar inte andelarna i varje rad till 100 procent.

Tabell 2 visar att det finns stora skillnader i andelen kvinnor och män bland deltagare i olika yrkesinriktningar. Medan Bygg, Hantverk, Transport, Maskin och IT/Teknik är klart mansdominerade är Vård, Handel, Kontor/Ekonomi, Restaurang och Kultur och media kvinnodominerade. Det finns också tydliga skillnader i utbildningsnivå bland deltagarna i olika yrkesinriktningar. Medan ungefär hälften av deltagarna inom Lokalvård är högst förgymnasialt utbildade har nästan alla deltagare inom Kultur och media och inom IT och teknik minst gymnasieutbildning. Även vad gäller födelseregion skiljer sig deltagarna i olika yrkesinriktningar åt. Transport, Naturbruk och Kultur och media domineras av inrikes födda deltagare samtidigt som ungefär två tredjedelar av deltagarna är utrikes födda inom Vård, Lokalvård, Handel och

Restaurang. Sju av tio deltagare inom Kultur och media har kortare tider i arbetslöshet, medan sex av tio deltagare inom Handel, Lokalvård och Kontor/Ekonomi definieras som långtidsarbetslösa och har varit arbetssökande i minst ett år.

6 Effekter av arbetsmarknadsutbildningar

I det här avsnittet presenteras effekter, på övergång till osubventionerat arbete, övergång till osubventionerat arbete eller nystartsjobb, övergång till arbete med eller utan stöd, sysselsättningsstatus och inkomster på kort och lång sikt.²⁹ Med kort sikt avses 2 år efter programstart, med lång sikt avses 5 år efter programstart. Vi inkluderar även en analys av heterogena effekter där vi jämför effekter mellan högst förgymnasialt utbildade och personer med minst gymnasieutbildning, kvinnor och män, inrikes och utrikes födda samt korttidsarbetslösa (som har varit arbetslösa mindre än ett år) och långtidsarbetslösa.

Vi visar effekter bland deltagare år 2014 – 2020 vad gäller övergång till arbete 2 år efter programstart och bland deltagare år 2014 – 2017 vad gäller övergång till arbete 5 år efter programstart. Samtidigt visar vi effekter på sysselsättning och inkomster 2 år efter programstart bland deltagare år 2014 – 2019 och 5 år efter programstart bland deltagare år 2014 – 2016. Arbetsmarknadsutbildningarna är ordnade efter antal deltagare, från högsta till lägsta antal deltagare totalt för perioden 2014 – 2021.

6.1 Effekter för samtliga deltagare

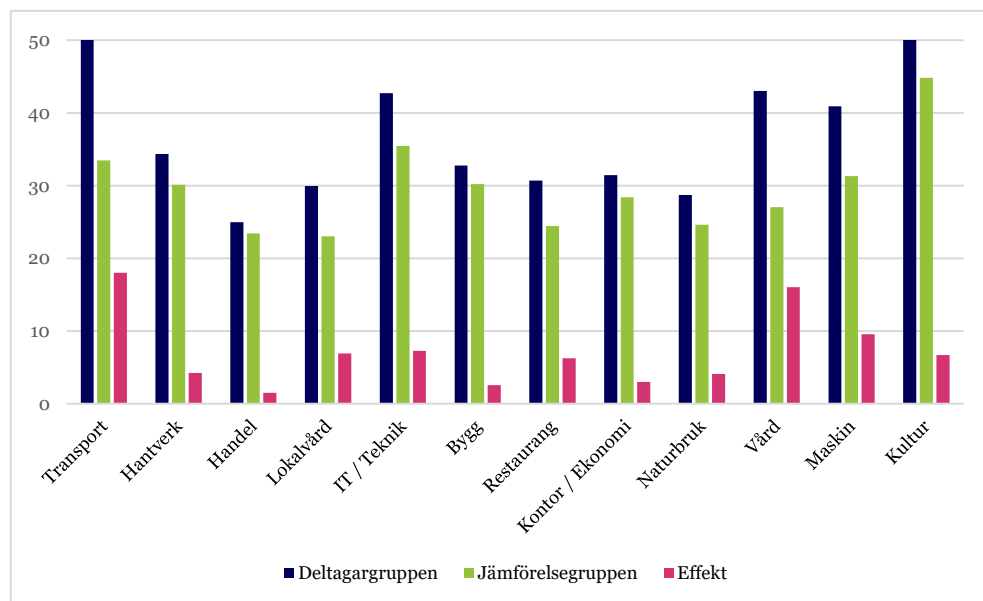
6.1.1 Effekter på kort sikt

Vi börjar med att förklara skillnaden mellan utfall (också kallat resultat) vid uppföljning av ett program och dess faktiska effekter i Figur 1. Utfallet som visas är övergång till osubventionerat eller reguljärt arbete 2 år efter programstart. De blå staplarna visar andelen deltagare som har övergått till osubventionerat arbete. De gröna staplarna visar andelen som har övergått till osubventionerat arbete inom jämförelsegruppen. Detta är vår skattning av andelen deltagare som skulle ha övergått till osubventionerat arbete i avsaknad av en arbetsmarknadsutbildning. Skillnaden mellan dessa andelar representerar effekten av arbetsmarknadsutbildningar 2 år efter programstart och visas i de rosa staplarna.

Figur 1 visar att det går bättre för deltagarna än för jämförelsegruppen inom alla inriktningar. Inriktningarna Transport och Vård uppvisar tydliga och stora effekter. Effekterna varierar i storlek mellan inriktningarna och är genomgående positiva. Effekterna är statistiskt signifikanta på fem procentsnivån förutom för Handel och Naturbruk. Det kan noteras att höga utfall för deltagarna inte per automatik innebär höga effekter. Effekten är skillnaden jämfört med jämförelsegruppen. Trots att mer

²⁹ I bilaga C i fördjupningsbilagan finns utfall och effekter 1, 2, 3, 4 och 5 år efter programstart.

än hälften av deltagarna inom Kultur och media har övergått till osubventionerat arbete är effekten inte bland de högsta då även jämförelsegruppen i stor utsträckning gått till arbete. Detta förklaras av att deltagarna även utan arbetsmarknadsutbildning kan ha goda förutsättningar att övergå till arbete eftersom deltagargruppen jämfört med andra inriktningar har en större andel som bedöms stå närmare arbetsmarknaden. Här återfinns de lägsta nivåerna av andelen högst förgymnasialt utbildade, utrikes födda och långtidsarbetslösa.

Figur 1: Andel som har övergått till osubventionerat arbete inom deltagar- (Delt.) och jämförelsegruppen (Jämf.) samt effekt (Eff.) av arbetsmarknadsutbildning för varje yrkesinriktning 2 år efter programstart.³⁰

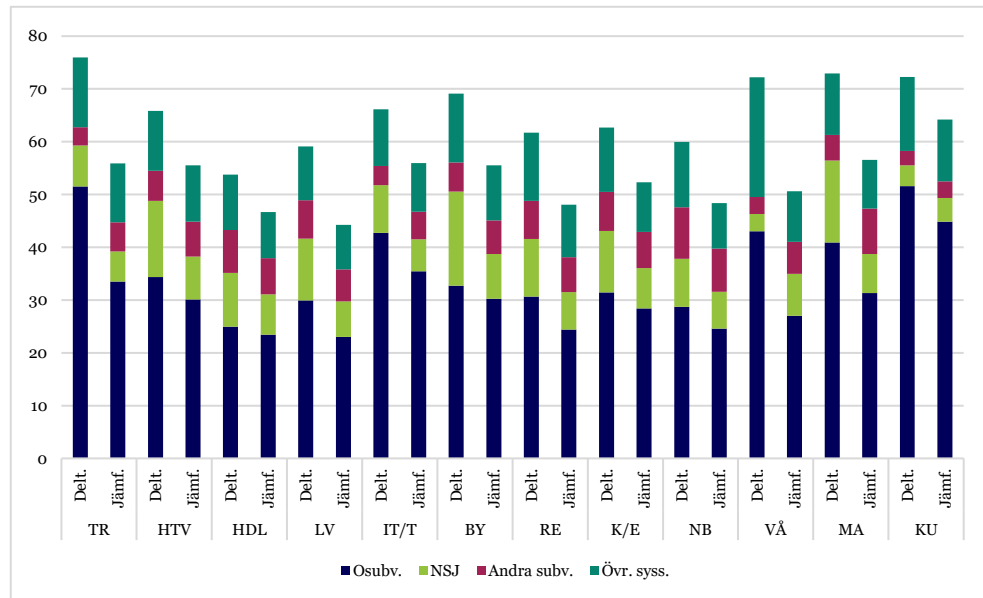
Effekter på arbete

Varje stapel i Figur 2 visar andelen deltagare som har övergått till arbete på kort sikt. Det blåa fältet längst ned i stapeln visar andelen som har övergått till osubventionerat arbete och i det ljusgröna fältet näst längst ned ser vi andelen som har övergått till nystartsjobb. Över finns ett rosa fält som visar andelen som har övergått till andra subventionerade jobb och överst återfinns ett blågrönt fält som visar andelen övriga sysselsatta. Övriga sysselsatta är skillnaden mellan andelen sysselsatta enligt statistikmyndigheten SCB:s registerdata och andelen som har övergått till arbete med eller utan stöd enligt Arbetsförmedlingens datalager.³¹

³⁰ Alla effekter är statistiskt signifikanta förutom för Handel och Naturbruk. Signifikansnivå presenteras i bilaga B i fördjupningsbilagan.

³¹ SCB definierar om en person är sysselsatt eller inte med metoder som i så stor utsträckning som möjligt försöker efterlikna ILO:s definition av sysselsättning. ILO:s definition innebär att alla som utfört ett inkomstbringande arbete minst en timme under en mätvecka ska betraktas som förvärvsarbetande. Arbetsförmedlingen definierar öppet arbetslösa som arbetssökande utan arbete som aktivt söker jobb, omgående kan börja jobba och som inte deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program. En person som jobbar få timmar under en helg (i ett arbete av tillfällig karaktär) kan aktivt söka jobb och omgående börja jobba och kan därför vara öppet arbetslös enligt Arbetsförmedlingen och samtidigt anses vara sysselsatt av SCB.

Figur 2 visar att övergång till osubventionerat arbete utgör den största delen av resultaten för alla inriktningar. För de flesta inriktningar är det vanligare att deltagare påbörjar nystartsjobb jämfört med jämförelsegruppen. Detta syns särskilt för Maskin, Hantverk, Bygg och Lokalvård.

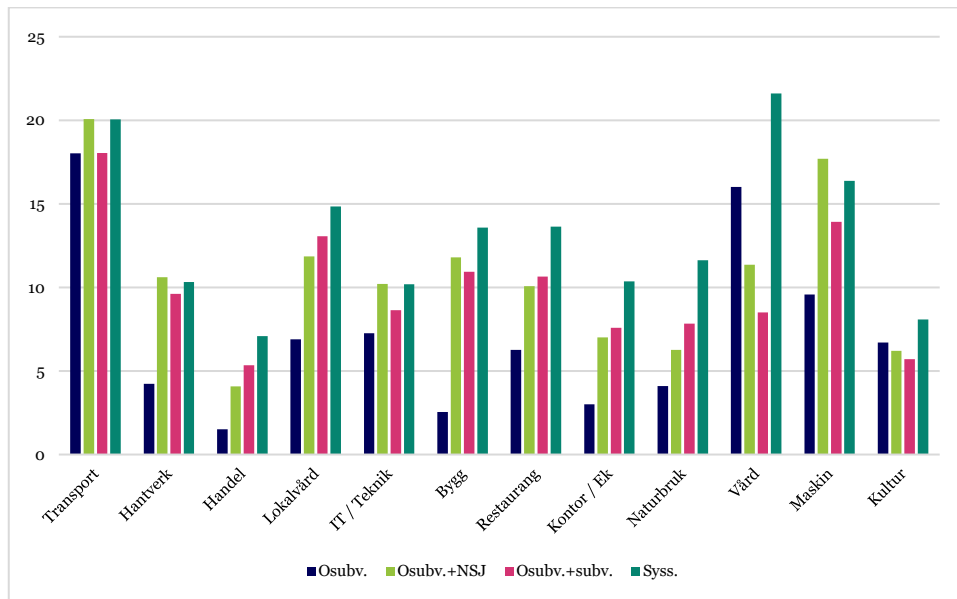

Figur 2: Andel som har övergått till osubventionerat arbete (Osubv.), som har anställts med nystartsjobb (NSJ), som har anställts med andra subventioner än nystartsjobb (Andra subv.) och övriga sysselsatta (Övr. syss.) inom deltagar- och jämförelsegruppen för varje yrkesinriktning 2 år efter programstart.

Not: TR: Transport, HTV: Hantverk, LVD: Lokalvård, IT/T: IT/Teknik, BY: Bygg, RE: Restaurang, K/E: Kontor/Ekonomi, NB: Naturbruk, VÅ: Vård, MAS: Maskin, KU: Kultur och media.

Figur 3 visar effekter på arbete på kort sikt för alla inriktningar och olika definitioner av arbete.³² Arbetsmarknadsutbildningar inom Transport har höga effekter på alla typer av arbete 2 år efter programstart. Inom de andra inriktningarna tenderar effekten att öka när subventioner inkluderas i utfallet på kort sikt. Skillnaden i effektstorlek mellan osubventionerat och subventionerat arbete syns särskilt för Bygg, men även för Hantverk, Handel och Kontor/Ekonomi. Resultaten visar att en kombination av utbildning och subventionerade anställningar (främst nystartsjobb) får fler deltagare i jobb jämfört med vad skulle ha varit fallet utan utbildning.

³² Effekten på osubventionerat arbete (de blå staplarna) är exakt samma som de rosa staplarna i Figur 1 (men y-axeln har inte samma skala). Effekter på osubventionerat arbete samt nystartsjobb är skillnaden mellan summan av de blå och ljusgröna delar av staplarna för deltagarna och jämförelsegruppen i Figur 2. Effekter på arbete med eller utan stöd är skillnaden mellan summan av de blå, ljusgröna och rosa delarna av staplarna medan sysselsättningseffekten är skillnaden mellan hela staplarna för deltagarna och jämförelsegruppen i samma figur.

Figur 3: Effekter av arbetsmarknadsutbildningar (i procentenheter) på osubventionerat arbete (Osubv.), osubventionerat arbete samt nystartsjobb (Osubv.+NSJ), arbete med eller utan stöd (Osubv.+subv.) och sysselsättning (Syss.) inom de olika inriktningarna 2 år efter programstart.³³

Vi har även genomfört en känslighetsanalys där vi utesluter de kohorter vars utfall påverkades av pandemin när vi skattar effekterna.³⁴ Det betyder att vi exkluderar de personer som deltog år 2018 och 2019. Resultatet visar att effekterna inte skiljer sig nämnvärt åt när deltagarna under pandemiåren exkluderas.³⁵ Vi tolkar känslighetsanalysen som en indikation på att effekterna inte påverkas speciellt mycket av vad som hände under pandemiåren. Resultatet presenteras i bilaga C i fördjupningsbilagan.

Effekter på inkomster

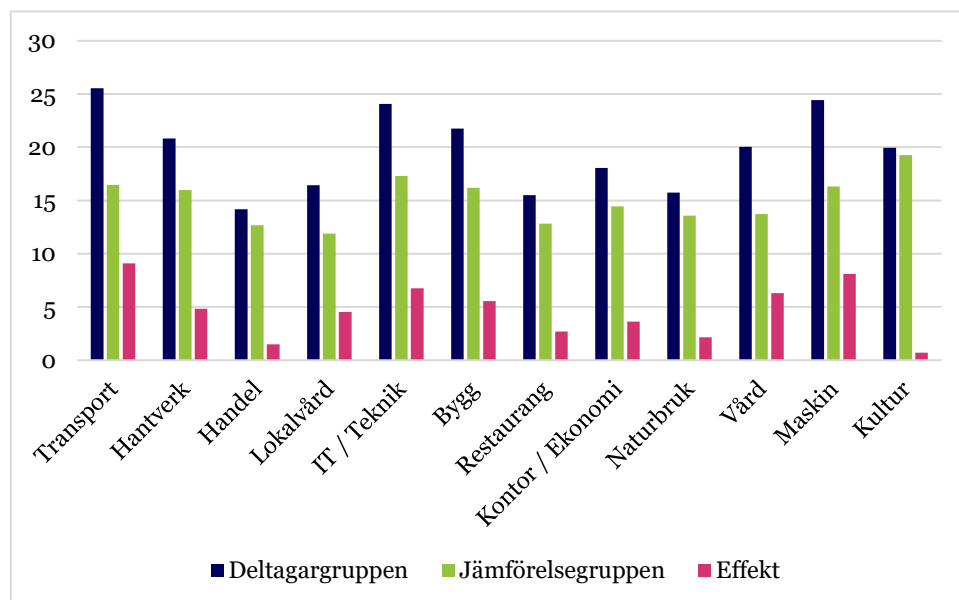
I det här stycket presenterar vi den genomsnittliga löneinkomsten (årlig inkomst, tiotusentals kronor) inom deltagar- och jämförelsegruppen och effekter på inkomster av arbetsmarknadsutbildningar på kort sikt (2 år efter programstart). Figur 4 följer samma format som Figur 1. De genomsnittliga löneinkomsterna på kort sikt är högst för deltagare inom Transport, IT/Teknik och Maskin, följda av Bygg, Hantverk, Vård samt Kultur och media. Handel har lägst genomsnittliga löneinkomster. Det är också värt att nämna att det i genomsnittet även ingår personer som inte har några inkomster alls. Effekterna på inkomster är högst inom Transport, Maskin och

³³ Alla effekter förutom effekter på osubventionerat arbete inom Handel och Naturbruk är statistiskt signifikanta. Med det menar vi att alla effekter på osubventionerat arbete samt nystartsjobb, alla effekter på arbete med eller utan stöd och alla sysselsättningseffekter också är statistiskt signifikanta.

³⁴ Vi kan inte upprepa känslighetsanalysen på de långsiktiga effekterna eftersom antalet deltagare skulle då bli för lågt. Av de 3 eller 4 kohorter som ingår i analysen (beroende på utfall) skulle endast 1 eller 2 bli kvar.

³⁵ De exakta skattningarna förändras men inte den inbördes ordningen av inriktningarnas effektivitet. Effekter på arbete inom Handel minskar med ca 15 procent, medan de minskar inom Transport, Naturbruk, Lokalförädl. och Hantverk med mindre än 10 procent. Effekter på arbete inom Bygg, Restaurang och IT/Teknik ökar med ca 7 procent medan de ökar med ca 17 procent inom Maskin och Kultur och media.

IT/Teknik följt av Bygg och Vård. Trots att Kultur och media har höga löneinkomster är inkomsteffekten väldigt låg eftersom en stark jämförelsegrupp också har höga löneinkomster. För Kultur och media är effekten inte statistiskt signifikant.

Figur 4: Årliga löneinkomsten (tiotusentals kronor) inom deltagar- (Delt.) och jämförelsegruppen (Jämf.) samt effekten på inkomsten (Eff.) av arbetsmarknadsutbildning för varje yrkesinriktning 2 år efter programstart.³⁶

6.1.2 Effekter på lång sikt

En arbetsmarknadsutbildning är en långsiktig investering i deltagarnas human-kapital. Det är viktigt att förstå hur varaktiga effekterna är. För att studera detta upprepar vi analysen från föregående avsnitt men med utfall och effekter fem år efter programstart. Notera att vi inte studerar effekter för exakt samma grupp av deltagare på kort och lång sikt. Vi kan studera effekter för fler deltagarkohorter på kort sikt än på lång sikt. De långsiktiga effekterna är också viktigare än de kortsiktiga eftersom de ger en indikation om effekternas (önskvärda) varaktighet. I inriktningar med positiva effekter fem år efter programstart finns ingen anledning av tro att effekterna försvinner helt följande år. Effekterna kan förväntas vara ihållande i några år till även om de minskar över tid. Om deltagarna har t.ex. varit i arbete i större utsträckning än jämförelsegruppen under knappt fem år så är det sannolikt att det fortsätter vara så framöver.

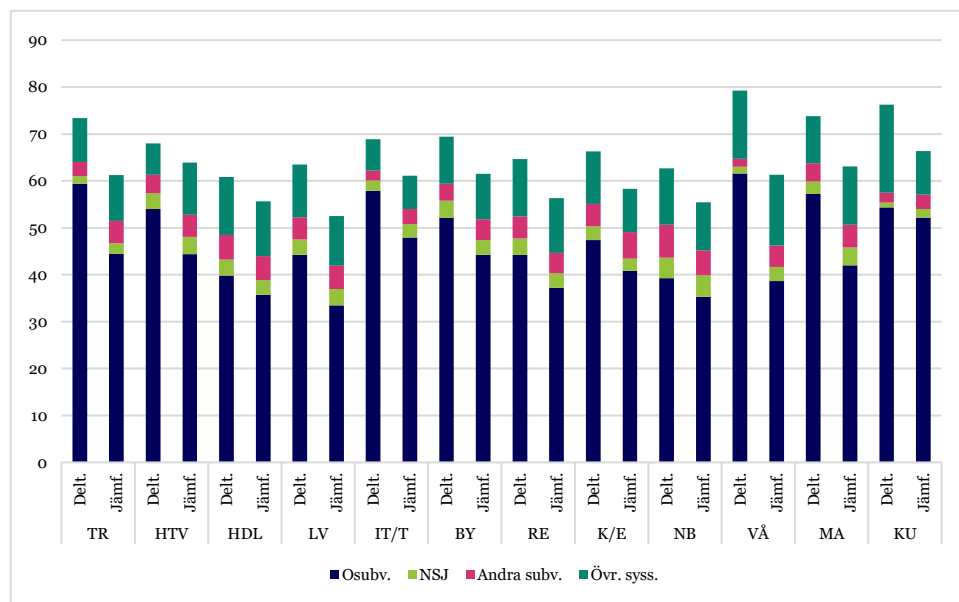
Effekter på övergång till arbete och på sysselsättning

Figur 5 visar andelen deltagare som har övergått till arbete på lång sikt.³⁷ Figuren visar att andelen som övergått till osubventionerat arbete på lång sikt är mycket

³⁶ Alla effekter på inkomster utom de inom Kultur och media är statistiskt signifikanta.

³⁷ Figur 5 har samma innehåll som Figur 2, men med andelar på lång sikt i stället för på kort sikt. Figur 5Se Figur 2 för en mer detaljerad beskrivning av innehållet.

högre än samma andel på kort sikt. Det indikerar att en del av de tidsbegränsade subventionerade anställningarna har gått över till osubventionerat arbete. Figur 5 visar också att andelen som övergått till osubventionerat arbete på lång sikt är betydligt högre inom Vård jämfört med andra inriktningar.

Figur 5: Andel som har övergått till osubventionerat arbete (Osubv.), som har anställts med nystartsjobb (NSJ), som har anställts med andra subventioner än nystartsjobb (Andra subv.) och övriga sysselsatta (Övr. syss.) inom deltagar- och jämförelsegruppen för varje yrkesinriktning 5 år efter programstart

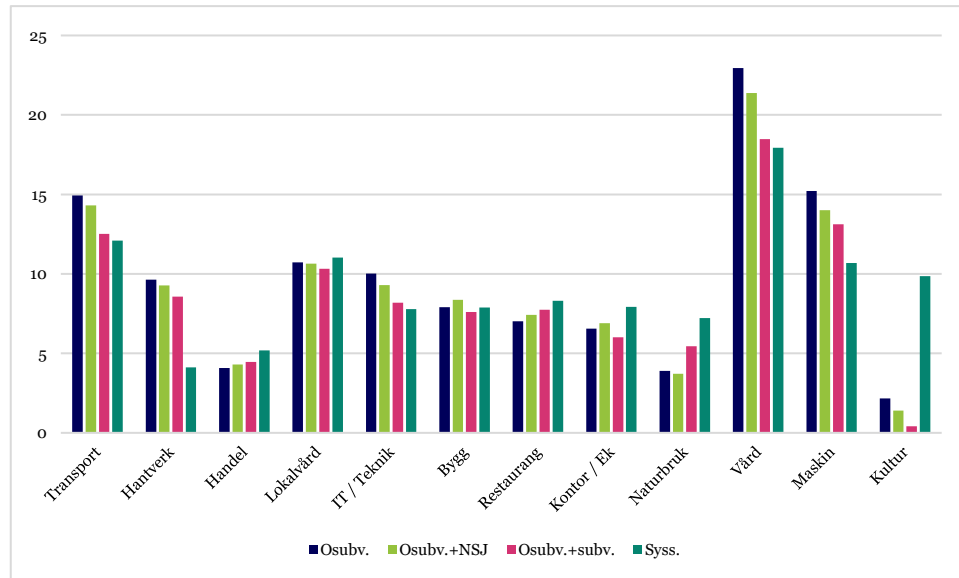
Not: TR: Transport, HTV: Hantverk, LVD: Lokalvård, IT/T: IT/Teknik, BY: Bygg, RE: Restaurang, K/E: Kontor/Ekonomi, NB: Naturbruk, VÅ: Vård, MA: Maskin, KU: Kultur och media.

Figur 6 visar effekter på övergång till arbete på lång sikt.³⁸ Alla inriktningar uppvisar positiva och statistiskt signifikanta effekter på övergång till arbete och sysselsättning med undantag för Kultur och media (där endast sysselsättningseffekterna är statistiskt signifikanta). Effekterna varierar mycket i storlek. Vård har de högsta effekterna på lång sikt och jämförelsevis högre effekter på osubventionerat arbete. Arbetsmarknadsutbildningar inom Vård utmärker sig genom att effekten för deltagare är mer återhållsam på kort sikt men ökar med tiden och blir en av de mest effektiva arbetsmarknadsutbildningarna på lång sikt. Även De Luna m.fl. (2008) och Liljeberg (2016) visar att vårdutbildningar har en god behandlingseffekt, som dock tar längre tid att materialiseras än effekten av andra arbetsmarknadsutbildningar.

Näst högst effekt på osubventionerat arbete har Maskin följt av Transport. Maskin har något högre effekter på lång sikt än på kort sikt medan det är tvärtom för Transport. Båda inriktningarna har också högre effekter på osubventionerat arbete än på bredare definitioner av arbete. Restaurang har i stället fortfarande högre effekter när subventioner inkluderas i utfallsmåttet. Kultur och media har effekter

³⁸ Figur 6 har samma innehåll som Figur 3, men med andelar på lång sikt i stället för på kort sikt. Figur 5Se Figur 3 för en mer detaljerad beskrivning av innehållet.

som inte är statistiskt signifikanta, förutom sysselsättningseffekterna som är relativt höga.

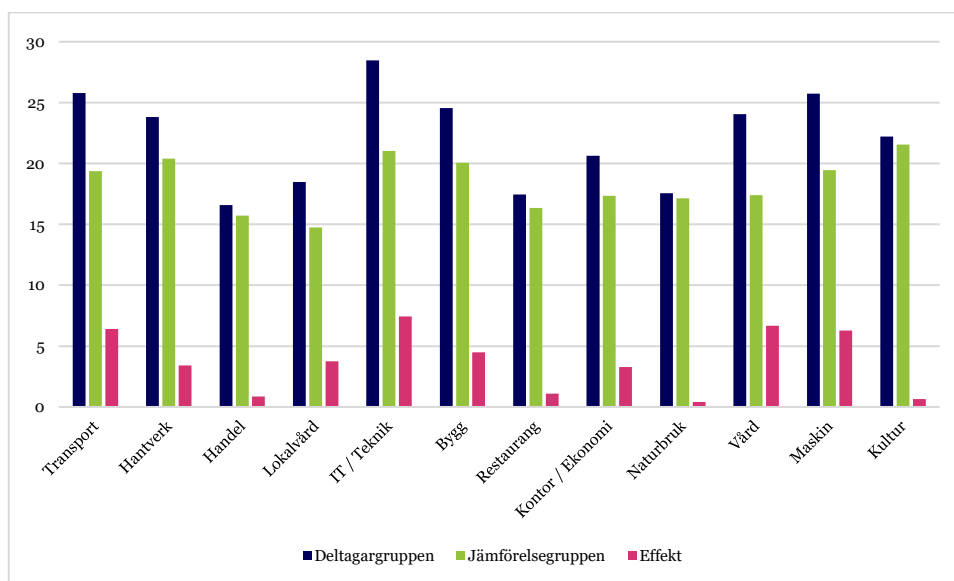
Figur 6: Effekter av arbetsmarknadsutbildningar (i procentenheter) på osubventionerat arbete (Osubv.), osubventionerat arbete samt nystartsjobb (Osubv.+NSJ), arbete med eller utan stöd (Osubv.+subv.) och sysselsättning (Syss.) inom de olika inriktningarna 5 år efter programstart.³⁹

Effekter på inkomster

Figur 7 visar genomsnittliga löneinkomster (årliga, tiotusentals kronor, i 2022 års priser) inom deltagar- och jämförelsegruppen och effekter på inkomster av arbetsmarknadsutbildningar på lång sikt. Arbetsmarknadsutbildningar inom IT/Teknik, Transport, Vård och Maskin är de inriktningar som har störst effekter på inkomster, även på lång sikt. På kort sikt har Maskin högre effekter än Vård medan rangordningen på lång sikt är den omvända. Effekterna på inkomster för Restaurang, Naturbruk och Kultur och media är inte statistiskt signifikanta. Effekterna på inkomster för Handel är statistiskt signifikanta och nära noll.

Deltagargruppen har högre genomsnittlig löneinkomst på lång sikt än på kort sikt i alla inriktningar. I de flesta inriktningar (förutom IT/Teknik och Vård) ökar löneinkomsten för jämförelsegruppen mellan kort och lång sikt. Jämförelsegruppen ser därmed ut att "närma sig" deltagargruppen i löneinkomst på längre sikt och därför är effekterna på inkomster lägre på lång sikt än på kort sikt. En effekt av arbetsmarknadsutbildningar tycks vara att produktiviteten ökar snabbare för deltagarna.

³⁹ Alla effekter är statistiskt signifikanta förutom effekter på endast osubventionerat arbete, på osubventionerat arbete eller nystartsjobb eller på arbete med eller utan stöd inom Kultur och media.

Figur 7: Årliga löneinkomsten (tiotusentals kronor) inom deltagar (Delt.) - och jämförelsegruppen (Jämf.) samt inkomsteffekt (Eff.) av arbetsmarknadsutbildning för varje yrkesinriktning 5 år efter programstart.⁴⁰

För att kunna förstå hur de olika inriktningarna av arbetsmarknadsutbildningar kan riktas behöver vi förstå hur effekterna ser ut för olika grupper av arbetssökande.

6.2 Effekter per utbildningsnivå

6.2.1 Effekter per utbildningsnivå på kort sikt

I det här avsnittet skattar vi effekter separat för två grupper med olika utbildningsnivå: deltagare med högst förgymnasial utbildning och med minst gymnasieutbildning.⁴¹ Inom IT/Teknik, Kontor/Ekonomi och Kultur och media finns det för få deltagare som har högst förgymnasial utbildning för att kunna skatta effekterna. Därför har effekterna per utbildningsnivå uteslutits för dessa inriktningar.

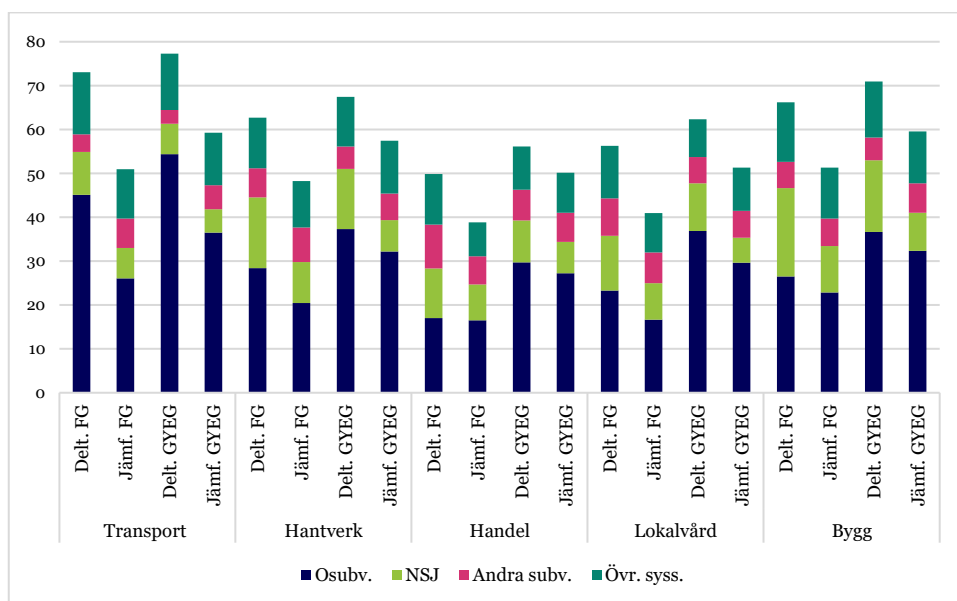
Övergång till arbete och sysselsättning per utbildningsnivå

De andelar som övergått till olika typer av arbete på kort sikt för deltagar- och jämförelsegruppen med högst förgymnasial utbildning (FG) och minst gymnasieutbildning (GYEG) på kort sikt (2 år efter programstart) jämförs i Figur 8 för de största yrkesinriktningarna och i Figur 9 för de minsta.⁴²

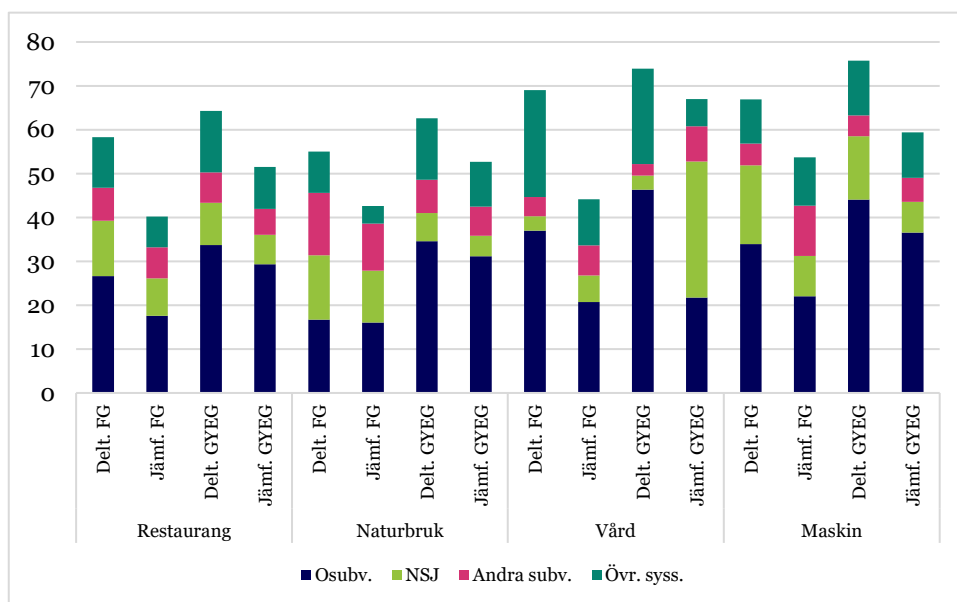
⁴⁰ Alla effekter på inkomster är statistiskt signifikanta förutom inom Restaurang, Naturbruk och Kultur och media. Inkomsteffekten för Handel är mycket liten men statistiskt signifikant.

⁴¹ För att ha tillräckligt många deltagare för att kunna skatta effekter har gymnasialt utbildade och eftergymnasialt utbildade inkluderats i samma grupp.

⁴² Andra subventionerade anställningar exkluderar nystartsjobb och övriga sysselsatta är skillnaden mellan andelen sysselsatta enligt SCB:s registerdata och andelen som har övergått till arbete med eller utan stöd enligt Arbetsförmedlingens data.

Figur 8: Andel som har övergått till osubventionerat arbete (Osubv.), som har anställts med nystartsjobb (NSJ), som har anställts med andra subventioner än nystartsjobb (Andra subv.) och övriga sysselsatta (Övr, syss.) inom deltagar- och jämförelsegruppen för de **största** yrkesinriktningarna 2 år efter programstart per utbildningsnivå.

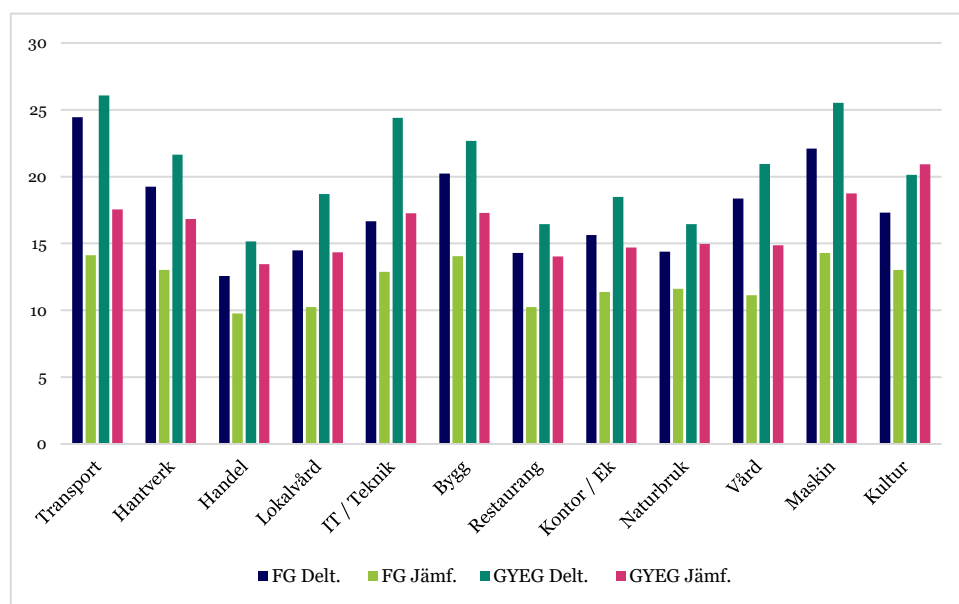
Figur 9: Andel som har övergått till osubventionerat arbete (Osubv.), som har anställts med nystartsjobb (NSJ), som har anställts med andra subventioner än nystartsjobb (Andra subv.) och övriga sysselsatta (Övr, syss.) inom deltagar- och jämförelsegruppen för de **minsta** yrkesinriktningarna 2 år efter programstart per utbildningsnivå.

Högst förgymnasialt utbildade deltagare har lägre övergång till osubventionerat arbete än deltagare med gymnasieutbildning inom alla inriktningar. Högre utbildningsnivå korrelerar med högre övergång till osubventionerat arbete även för jämförelsegruppen. Det motsatta gäller i de flesta fall för övergång till nystartsjobb där högst förgymnasialt utbildade deltagare har högre utfall än de gymnasieutbildade.

Inkomster per utbildningsnivå

I Figur 10 separeras deltagar- och jämförelsegruppen i högst förgymnasialt utbildade deltagare i mörkblått, dess jämförelsegrupp i ljusgrönt, minst gymnasialt utbildade deltagare i blågrönt och dess jämförelsegrupp i rosa.

Deltagare med gymnasieutbildning har högre genomsnittliga löneinkomster än deltagare med högst förgymnasial utbildning på kort sikt inom alla inriktningar. Skillnaden är störst inom Lokalvård och minst inom Transport. Även inom jämförelsegruppen finns en korrelation mellan högre inkomster och högre utbildningsnivå för samtliga inriktningar.

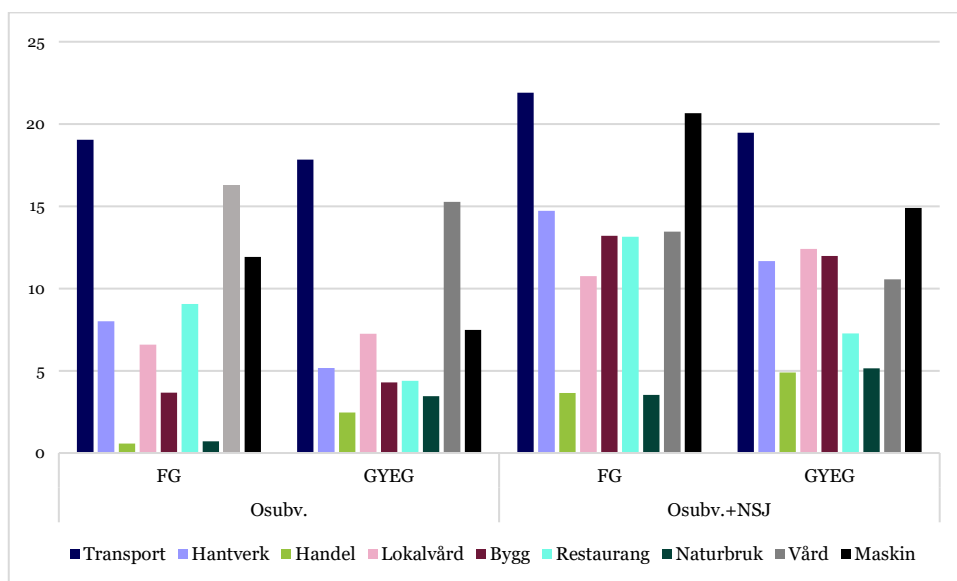

Figur 10: Årliga löneinkomster (tiotusentals kronor) inom deltagar- och jämförelsegruppen för varje yrkesinriktning 2 år efter programstart per utbildningsnivå.

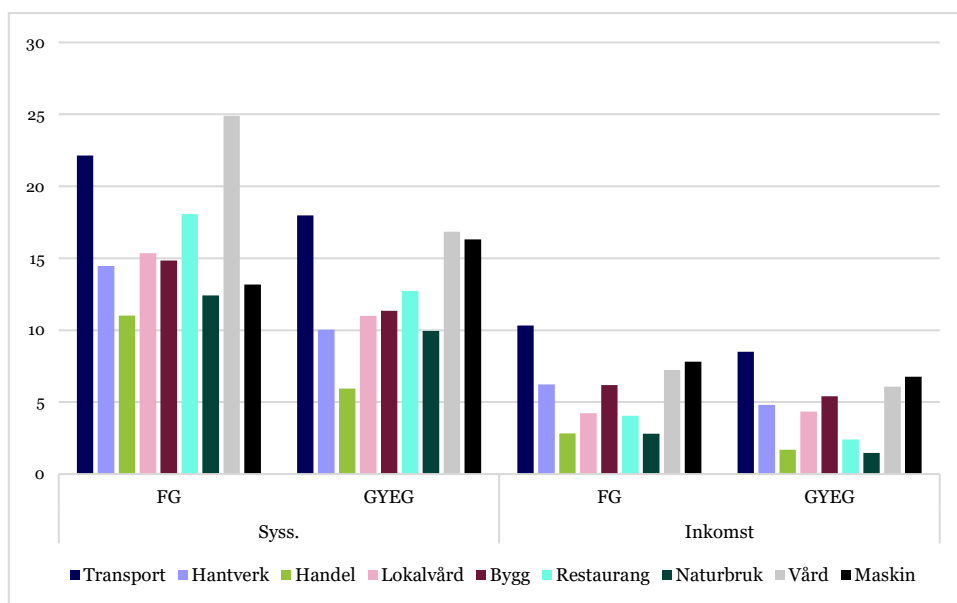
Fotnot: FG Delt.: högst förgymnasialt utbildade deltagare, FG Jämf.: högst förgymnasialt utbildade jämförelsegrupp; GYEG Delt.: minst gymnasialt utbildade deltagare och GYEG Jämf.: minst gymnasialt utbildade jämförelsegrupp.

Effekter per utbildningsnivå på kort sikt

Figur 11 jämför effekter på övergång till osubventionerat arbete och till osubventionerat arbete eller nystartsjobb på kort sikt uppdelat efter utbildningsnivå.

Figur 11: Effekter av arbetsmarknadsutbildningar (i procentenheter) på osubventionerat arbete (Osubv.) och osubventionerat arbete samt nystartsjobb (Osubv.+NSJ) på kort sikt per inriktning och utbildningsnivå.⁴³

Figur 12: Effekter på sysselsättning (Syss., i procentenheter) och på inkomster (Inkomst, tiotusentals kronor) av arbetsmarknadsutbildningar på kort sikt per inriktning och utbildningsnivå.⁴⁴

⁴³ Alla effekter är statistiskt signifikanta förutom effekter på osubventionerat arbete för högst förgymnasialt utbildade inom Handel och Naturbruk, effekter på osubventionerat arbete för gymnasieutbildade inom Bygg och Naturbruk och effekter på osubventionerat arbete eller nystartsjobb för gymnasieutbildade inom Naturbruk. Även skillnaderna mellan effekterna för högst förgymnasialt och gymnasialt utbildade deltagare är statistiskt signifikanta.

⁴⁴ Alla effekter är statistiskt signifikanta förutom sysselsättningseffekter för högst förgymnasialt utbildade och effekter på inkomster för gymnasieutbildade inom Naturbruk. Även skillnaderna mellan effekterna för högst förgymnasialt och gymnasialt utbildade deltagare är statistiskt signifikanta.

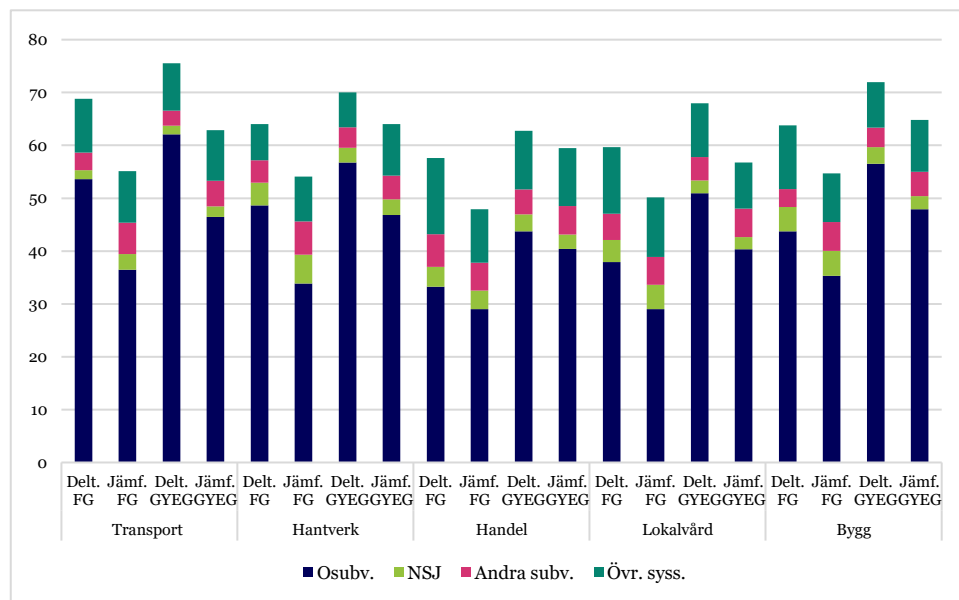
Figur 11 visar att effekten på övergång till osubventionerat arbete är högre för högst förgymnasialt utbildade deltagare än gymnasieutbildade deltagare inom alla inriktningar förutom Handel, Naturbruk, Lokalvård och Bygg. Skillnaderna är dock små inom Lokalvård, Bygg och Vård. Effekten på övergång till osubventionerat arbete samt nystartsjobb är högre för högst förgymnasialt utbildade deltagare än gymnasieutbildade deltagare inom alla inriktningar förutom Handel, Naturbruk och Lokalvård.

Figur 12 jämför effekter på sysselsättning och på inkomster för deltagare med olika utbildningsnivå på kort sikt. Sysselsättningseffekterna är högre för högst förgymnasialt utbildade deltagare än för gymnasieutbildade deltagare inom alla inriktningar förutom Maskin. Effekter på inkomster är högre för högst förgymnasialt utbildade deltagare än för gymnasieutbildade deltagare inom alla inriktningar förutom Lokalvård (där skillnaden är liten).

6.2.2 Effekter per utbildningsnivå på lång sikt

Övergång till arbete och sysselsättning per utbildningsnivå

Figur 13 (för de största yrkesinriktningarna) och Figur 14 (för de minsta yrkesinriktningarna) visar övergångar i arbete utan och med subvention uppdelat på yrkesinriktning och utbildningsnivå (och har därmed samma innehåll som Figur 8 respektive Figur 9 med skillnaden att det är på lång sikt).

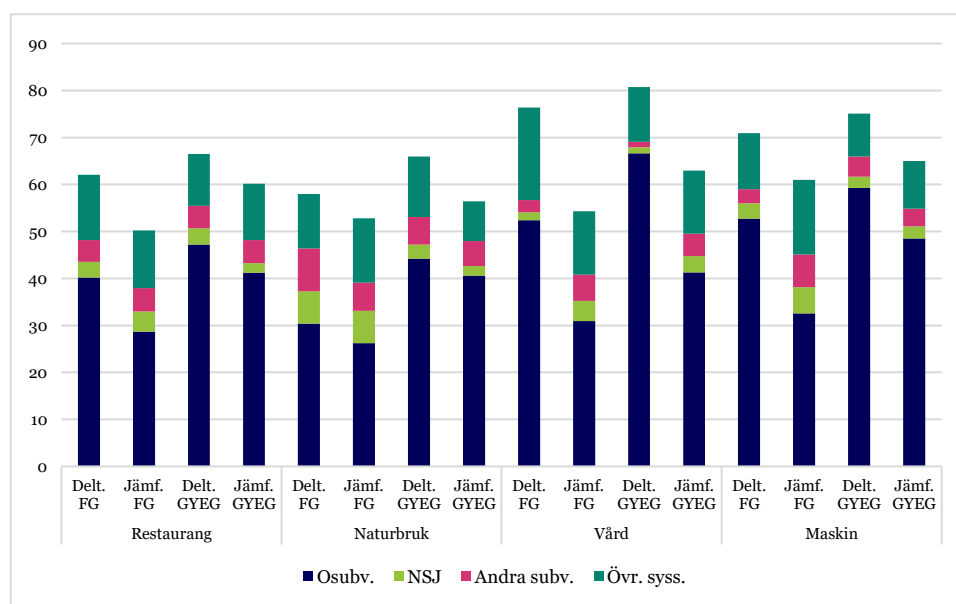

Figur 13: Andel som har övergått till osubventionerat arbete, som har anställts med nystartsjobb, som har anställts med andra subventioner än nystartsjobb och övriga sysselsatta inom deltagar- och jämförelsegruppen för de största yrkesinriktningar 5 år efter programstart per utbildningsnivå

Även på lång sikt har högst förgymnasialt utbildade deltagare lägre övergångar till osubventionerat arbete än deltagare med gymnasieutbildning över alla inriktningar.

Men skillnaden mellan utbildningsnivå är lägre på lång än på kort sikt. Även inom jämförelsegruppen har personer med högre utbildningsnivå generellt högre övergång till osubventionerat arbete.

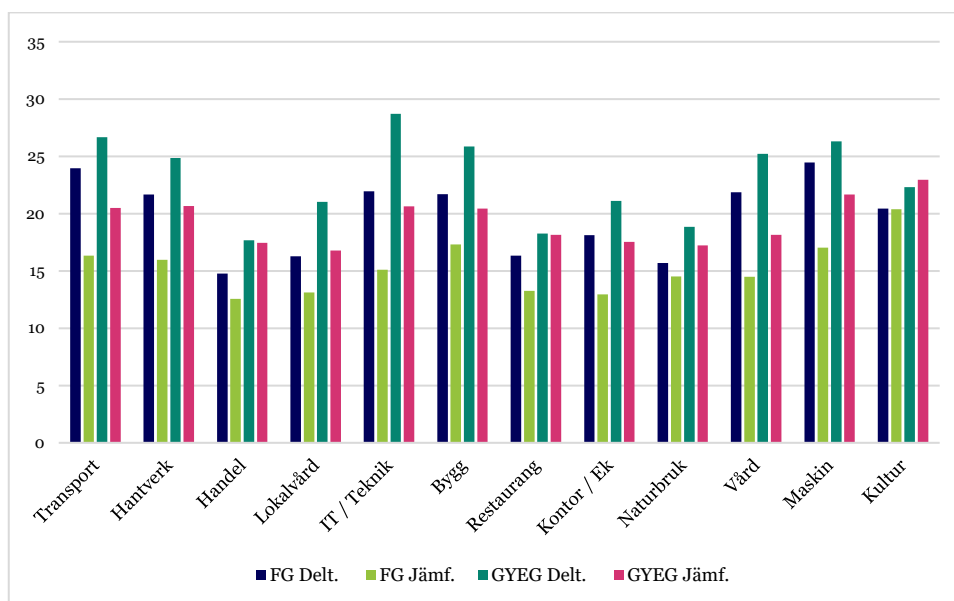
Inom alla inriktningar förutom Restaurang har högst förgymnasialt utbildade deltagare övergått till nystartsjobb i högre utsträckning än de gymnasieutbildade. Högre utbildningsnivå korrelerar med lägre övergång till nystartsjobb på lång sikt inom jämförelsegruppen i alla inriktningar. Sysselsättningsgraden (stapelns höjd) är högre bland gymnasieutbildade än för högst förgymnasialt utbildade deltagare inom alla inriktningar även på lång sikt.

Figur 14: Andel som har övergått till osubventionerat arbete, som har anställts med nystartsjobb, som har anställts med andra subventioner än nystartsjobb och övriga sysselsatta inom deltagar- och jämförelsegruppen för de minsta yrkesinriktningarna 5 år efter programstart per utbildningsnivå

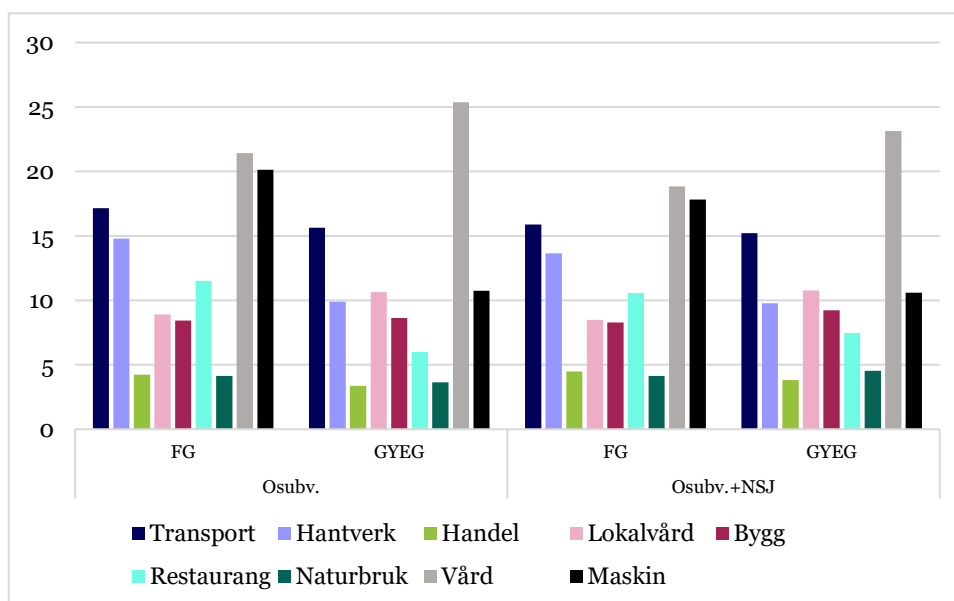
Inkomster per utbildningsnivå

Figur 15 visar att genomsnittliga löneinkomster är högre för deltagare med gymnasieutbildning än deltagare med högst förgymnasial utbildning inom alla inriktningar även på lång sikt. Fem år efter programstart är skillnaden störst inom Lokalvård och minst inom Maskin. Även på lång sikt korrelerar högre inkomster med högre utbildningsnivå inom jämförelsegruppen inom alla inriktningar.

Figur 15: Årliga löneinkomster (tiosentals kronor) inom deltagar- och jämförelsegruppen för varje yrkesinriktning 5 år efter programstart per utbildningsnivå

Effekter per utbildningsnivå på lång sikt

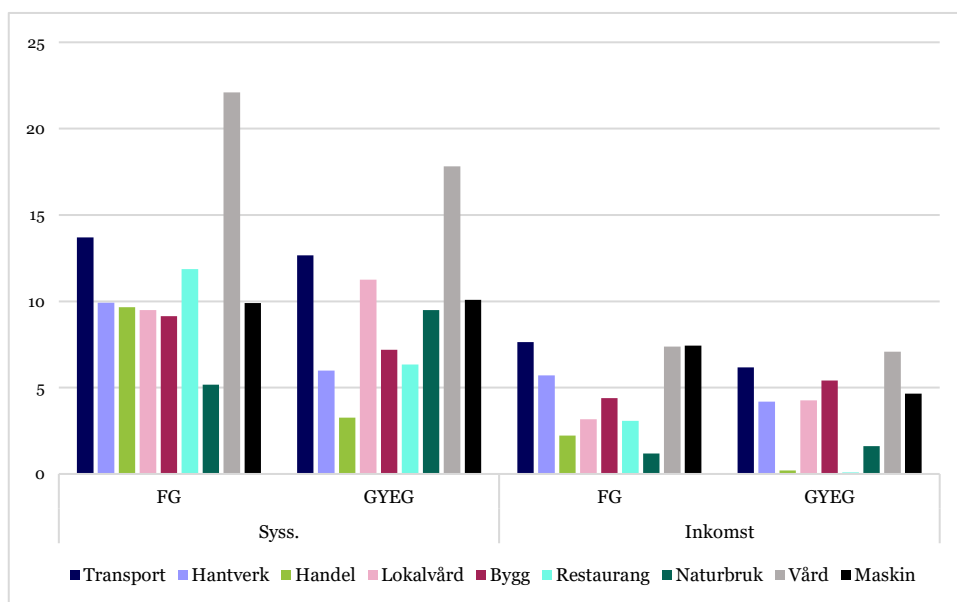

Figur 16: Effekter av arbetsmarknadsutbildningar (i procentenheter) på osubventionerat arbete (Osubv.) och osubventionerat arbete samt nystartsjobb (Osubv.+NSJ) på lång sikt per inriktning och utbildningsnivå.⁴⁵

⁴⁵ Alla effekter är statistiskt signifikanta förutom effekter på osubventionerat arbete samt på osubventionerat arbete eller nystartsjobb för högst för gymnasialt utbildade inom Naturbruk och effekter på osubventionerat arbete för gymnasieutbildade deltagare inom samma inriktning. Även skillnaden mellan effekterna för högst för gymnasialt och gymnasialt utbildade deltagare är statistiskt signifikanta förutom effekter på osubventionerat arbete inom Bygg.

Figur 16 jämför effekter på övergång till osubventionerat arbete och till osubventionerat arbete eller nystartsjobb beroende på deltagarnas utbildningsnivå på lång sikt. Högst förgymnasialt utbildade deltagare har högre effekter på övergång till osubventionerat arbete än gymnasieutbildade deltagare inom alla inriktningar på lång sikt förutom Lokalvård, Bygg och Vård. Högst förgymnasialt utbildade deltagare har högre effekter på övergång till osubventionerat arbete samt nystartsjobb än gymnasieutbildade deltagare inom alla inriktningar 5 år efter programstart förutom Lokalvård, Bygg, Naturbruk och Vård.

Avslutningsvis framkommer det av Figur 17 att högst förgymnasialt utbildade deltagare har högre sysselsättningseffekter än gymnasieutbildade deltagare inom alla inriktningar förutom Lokalvård, Naturbruk och Maskin. Effekterna på inkomster är samtidigt högre för högst förgymnasialt utbildade än gymnasieutbildade deltagare inom alla inriktningar förutom Lokalvård, Bygg och Naturbruk.

Figur 17: Effekter på sysselsättning- (Syss., i procentenheter) och inkomster (Inkomst, tiotusentals kronor) av arbetsmarknadsutbildningar på lång sikt per inriktning och utbildningsnivå⁴⁶

6.3 Effekter per utbildningsnivå, kön, födelseregion och tid i arbetslöshet

I det här avsnittet presenteras effekter för olika grupper av deltagare inom alla inriktningar på kort och lång sikt.⁴⁷ I bilagan (avsnitt 12.2) beskrivs andelen deltagare som har övergått till arbete eller nystartsjobb samt den genomsnittliga årliga

⁴⁶ Alla effekter är statistiskt signifikanta förutom effekter på sysselsättning- och inkomster för högst förgymnasialt utbildade inom Naturbruk och effekter på inkomster för gymnasieutbildade inom Handel, Restaurang och Naturbruk. Även skillnaden mellan effekterna för högst förgymnasialt och gymnasialt utbildade deltagare är statistiskt signifikanta.

⁴⁷ I bilaga D av fördjupningsbilagan presenteras även utfall och effekter på övergång till osubventionerat arbete och sysselsättning.

löneinkomsten för deltagargruppen inom varje yrkesinriktning per utbildningsnivå, kön, födelseregion och tid i arbetslöshet. Samma utfall beskrivs både på kort och lång sikt.

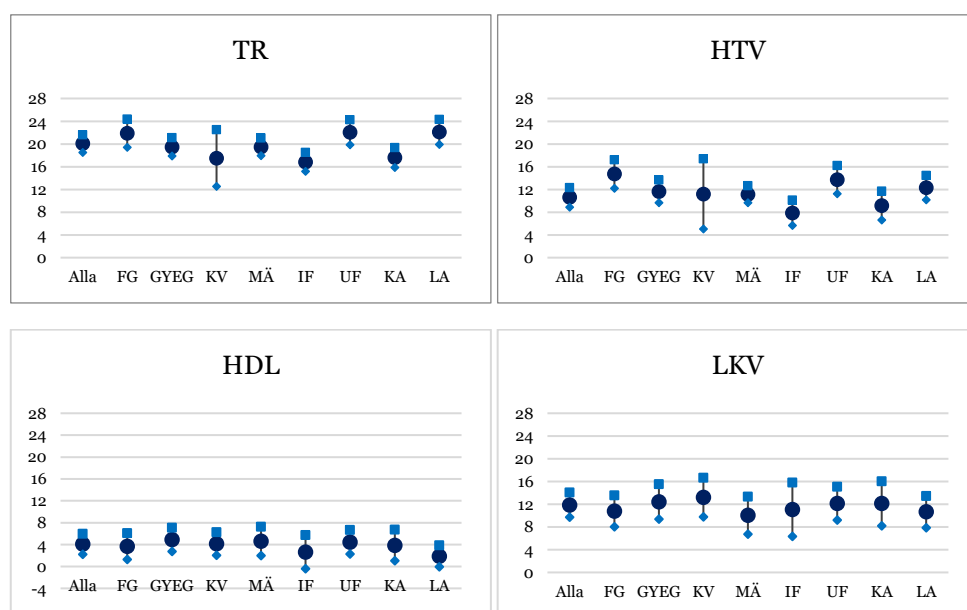
6.3.1 Effekter på kort sikt

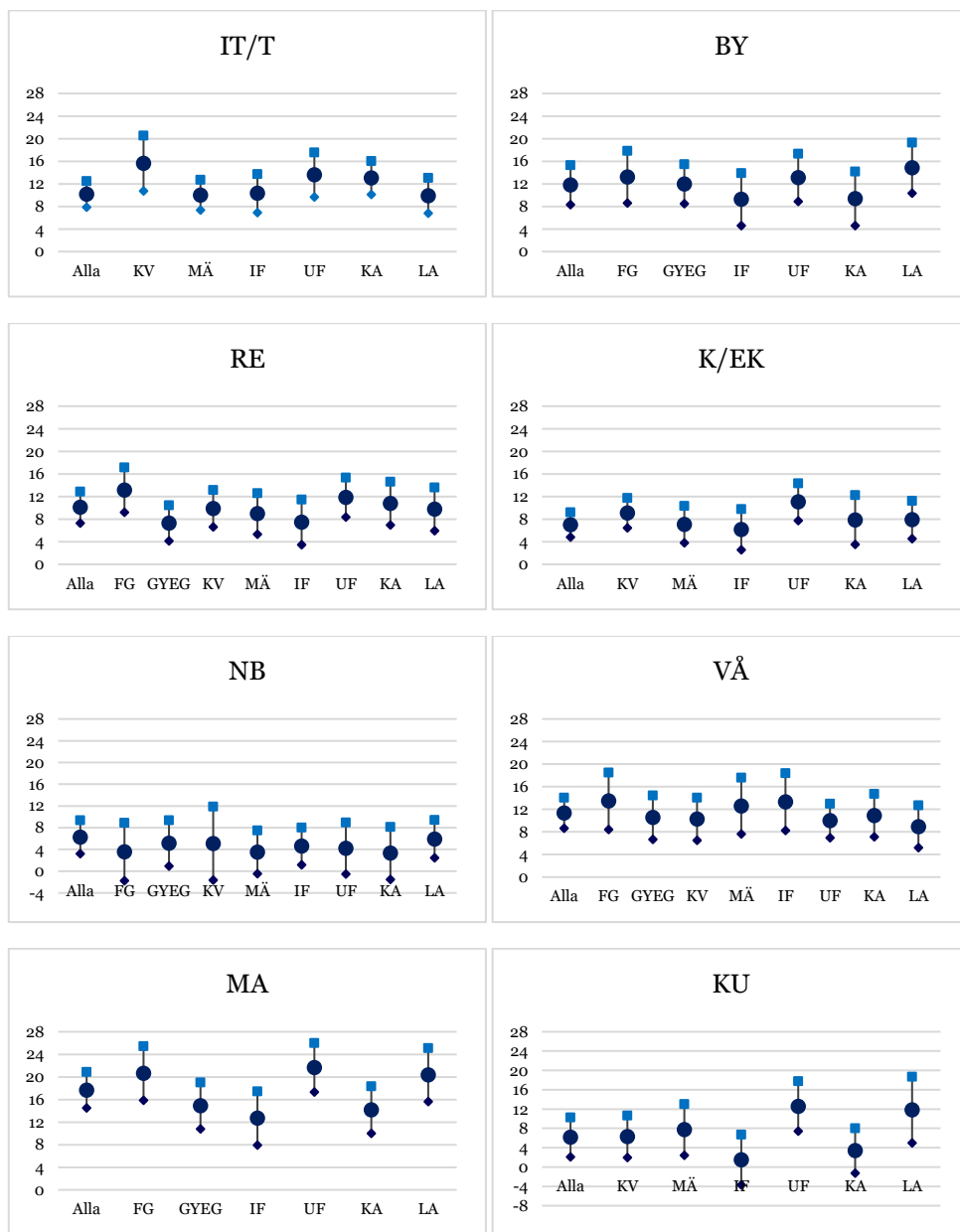
I det här avsnittet sammanfattas effekter på övergång till osubventionerat arbete eller nystartsjobb, övergång till osubventionerat arbete eller nystartsjobb samt effekter på inkomster två år efter programstart.

Figur 18 sammanfattar effekten på övergång till osubventionerat arbete eller nystartsjobb på kort sikt för hela gruppen och för de olika grupperna av deltagare. Vi belyser osäkerheten i skattningarna med hjälp av konfidensintervall. Diagrammen i Figur 18 visar tydligt hur effekterna ser ut över olika inriktningar men också för olika typer av deltagare inom inriktningarna. Konfidensintervallen indikerar om effekten i sig är statistiskt signifikant, vilket är fallet om hela intervallet är positivt eller negativt (till exempel har alla deltagare inom transportutbildningar positiva effekter).

De flesta grupper har positiva effekter, som är statistiskt signifikanta, i de flesta inriktningar. Några undantag är inrikes födda och långtidsarbetslösa inom Handel, de flesta grupper inom Naturbruk samt inrikes födda och korttidsarbetslösa inom Kultur och media. Dessa resultat är inte förvånande och går i linje med resultaten för samtliga deltagare i avsnitt 6.1.1. Detta innebär att arbetsmarknadsutbildning, framför allt de inriktningar som uppvisar generellt stora effekter, är en effektiv insats för alla grupper av arbetssökande – även för exempelvis långtidsarbetslösa eller personer som saknar gymnasieutbildning.

I Figur 18 framkommer också att effekten för kvinnor av att delta i mansdominerade inriktningar som Transport eller Hantverk är hög. Samtidigt framkommer att effekten för män av att delta i den kvinnodominerade Vårdiriktningen är hög.

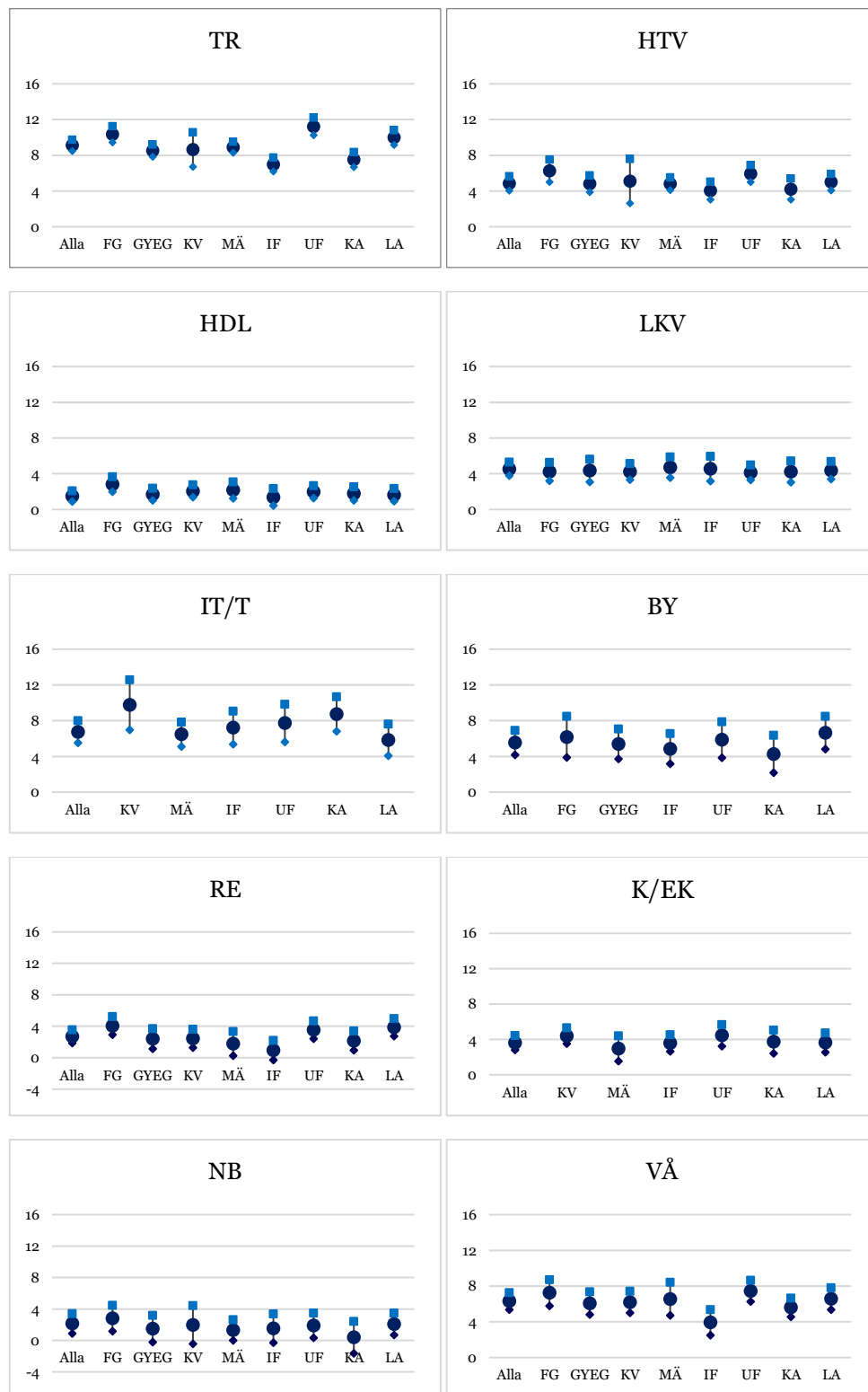
Figur 18: Effekter av arbetsmarknadsutbildningar (i procentenheter) på osubventionerat arbete samt nystartsjobb för olika grupper av deltagare inom de olika inriktningarna 2 år efter programstart (inklusive konfidsensintervall)⁴⁸

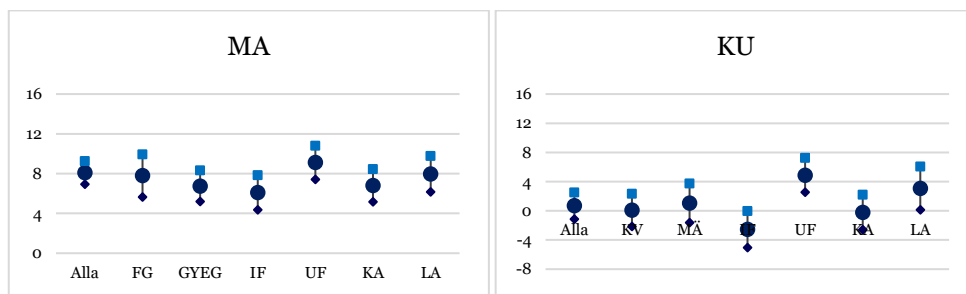
Not: FG: högst förgymnasialt utbildade deltagare, GYEG: gymnasieutbildade deltagare, KV: kvinnor, MÄ: Män, IF: Inrikes födda, UF: Utrikes födda, KA: korttidsarbetslösa, LA: långtidsarbetslösa. TR: Transport, HTV: Hantverk, HDL: Handel, LVD: Lokalvård, IT/T: IT/Teknik,

⁴⁸ Vi tar fram ett konfidsensintervall för skillnaden i effekten för t.ex. kvinnor och män (med hänsyn till standardavvikelsen och urvalsstorleken i varje grupp) i varje inriktning. Skillnaden i effekter för t.ex. kvinnor och män är statistiskt signifikant om konfidsensintervallen är skilda från noll. Alla skillnader i effekter mellan högst förgymnasialt utbildade och gymnasieutbildade är statistiskt signifikanta. Skillnaderna mellan effekterna för kvinnor och män är statistiskt signifikanta förutom inom Hantverk. Alla skillnaderna mellan effekterna för inrikes och utrikes födda är statistiskt signifikanta. Även skillnaderna mellan effekterna för korttidsarbetslösa och långtidsarbetslösa deltagare är statistiskt signifikanta förutom inom Kontor/Ekonomi.

BY: Bygg, RE: Restaurang, K/E: Kontor/Ekonomi, NB: Naturbruk, VÅ: Vård, MAS: Maskin, KU: Kultur och media. Effekter skattas inte separat för grupper med mycket få deltagare.

Figur 19 sammanfattar inkomsteffekten på kort sikt.

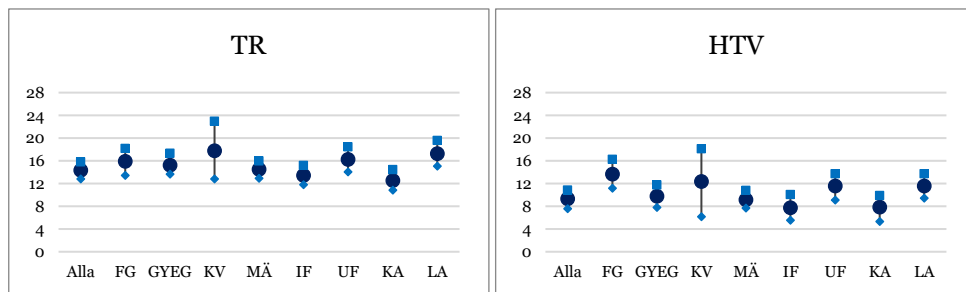
Figur 19: Effekter på inkomster av arbetsmarknadsutbildningar (tiotusentals kronor) för olika grupper av deltagare inom de olika inriktningarna 2 år efter programstart (inklusive konfidensintervall)⁴⁹

Not: FG: högst förgymnasialt utbildade deltagare, GYEG: gymnasieutbildade deltagare, KV: kvinnor, MÅ: Män, IF: Inrikes födda, UF: Utrikes födda, KA: korttidsarbetslösa, LA: långtidsarbetslösa. TR: Transport, HTV: Hantverk, HDL: Handel, LVD: Lokalvård, IT/T: IT/Teknik, BY: Bygg, RE: Restaurang, K/E: Kontor/Ekonomi, NB: Naturbruk, VÅ: Vård, MAS: Maskin, KU: Kultur och media. Effekter skattas inte separat för grupper med mycket få deltagare.

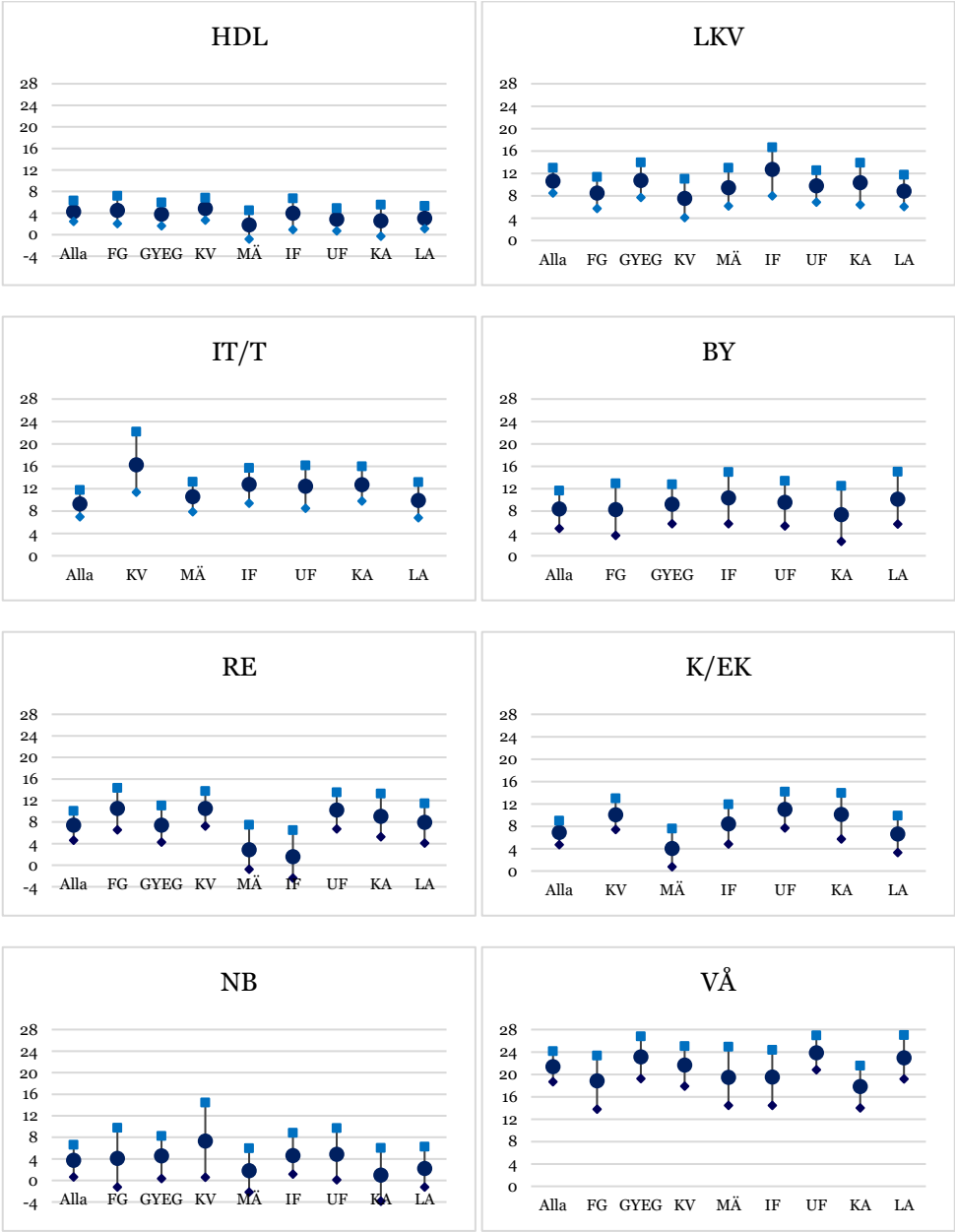
Utbildningar inom Transport har de högsta skattade effekterna på inkomster bland utrikes födda och långtidsarbetslösa, men också bland högst förgymnasialt utbildade, på kort sikt. Effekterna på inkomster är positiva för de flesta grupper (och statistiskt signifikanta) i de flesta inriktningarna. Några undantag är inrikes födda inom Restaurang, och de flesta grupper inom Naturbruk samt inom Kultur och media.

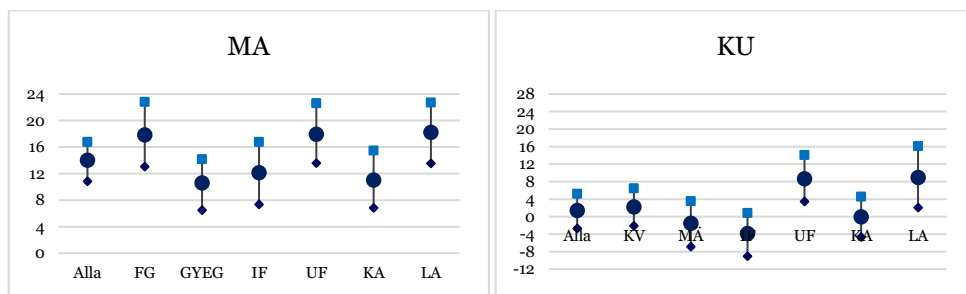
6.3.2 Effekter på lång sikt

I det här avsnittet presenterar vi samma effekter fem år efter programstart. Figur 20 sammanfattar effekten på övergång till osubventionerat arbete eller nystartsjobb på lång sikt för hela gruppen och för de olika grupperna av deltagare. Utbildningar inom Vård har mycket stora effekter på övergång till osubventionerat arbete eller nystartsjobb på lång sikt för alla typer av deltagare. Effekterna är klart högre än de kortsiktiga effekterna i Figur 18. Vi kan också se att de flesta grupper, i de flesta inriktningar har positiva effekter (som är statistiskt signifikanta). Några undantag är män och korttidsarbetslösa inom Handel, män och inrikes födda inom Restaurang och de flesta grupper inom Naturbruk och Kultur och media.

⁴⁹ Alla skillnader i effekter mellan högst förgymnasialt utbildade och gymnasieutbildade är statistiskt signifikanta. Alla skillnader mellan effekterna för kvinnor och män är statistiskt signifikanta. Alla skillnader mellan effekterna för inrikes och utrikes födda är statistiskt signifikanta. Alla skillnader mellan effekterna för korttidsarbetslösa och långtidsarbetslösa deltagare är statistiskt signifikanta.

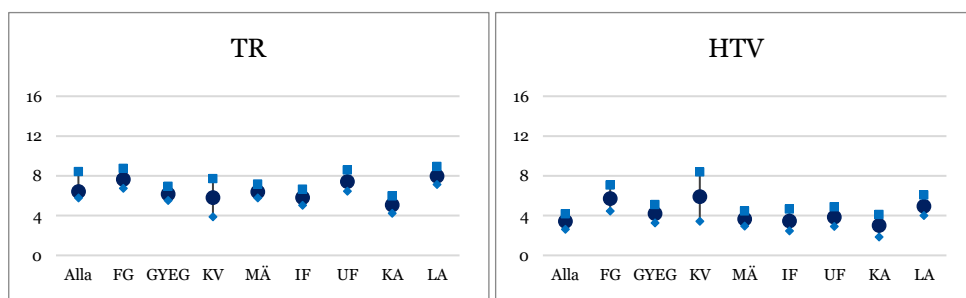

Figur 20: Effekter av arbetsmarknadsutbildningar (i procentenheter) på osubventionerat arbete samt nystartsjobb för olika grupper av deltagare inom de olika inriktningarna 5 år efter programstart (inklusive konfidensintervall)⁵⁰

Not: FG: högst förgymnasialt utbildade deltagare, GYEG: gymnasieutbildade deltagare, KV: kvinnor, MÅ: Män, IF: Inrikes födda, UF: Utrikes födda, KA: korttidsarbetslösa, LA: långtidsarbetslösa. TR: Transport, HTV: Hantverk, HDL: Handel, LVD: Lokalvård, IT/T: IT/Teknik, BY: Bygg, RE: Restaurang, K/E: Kontor/Ekonomi, NB: Naturbruk, VÅ: Vård, MAS: Maskin, KU: Kultur och media. Effekter skattas inte separat för grupper med mycket få deltagare.

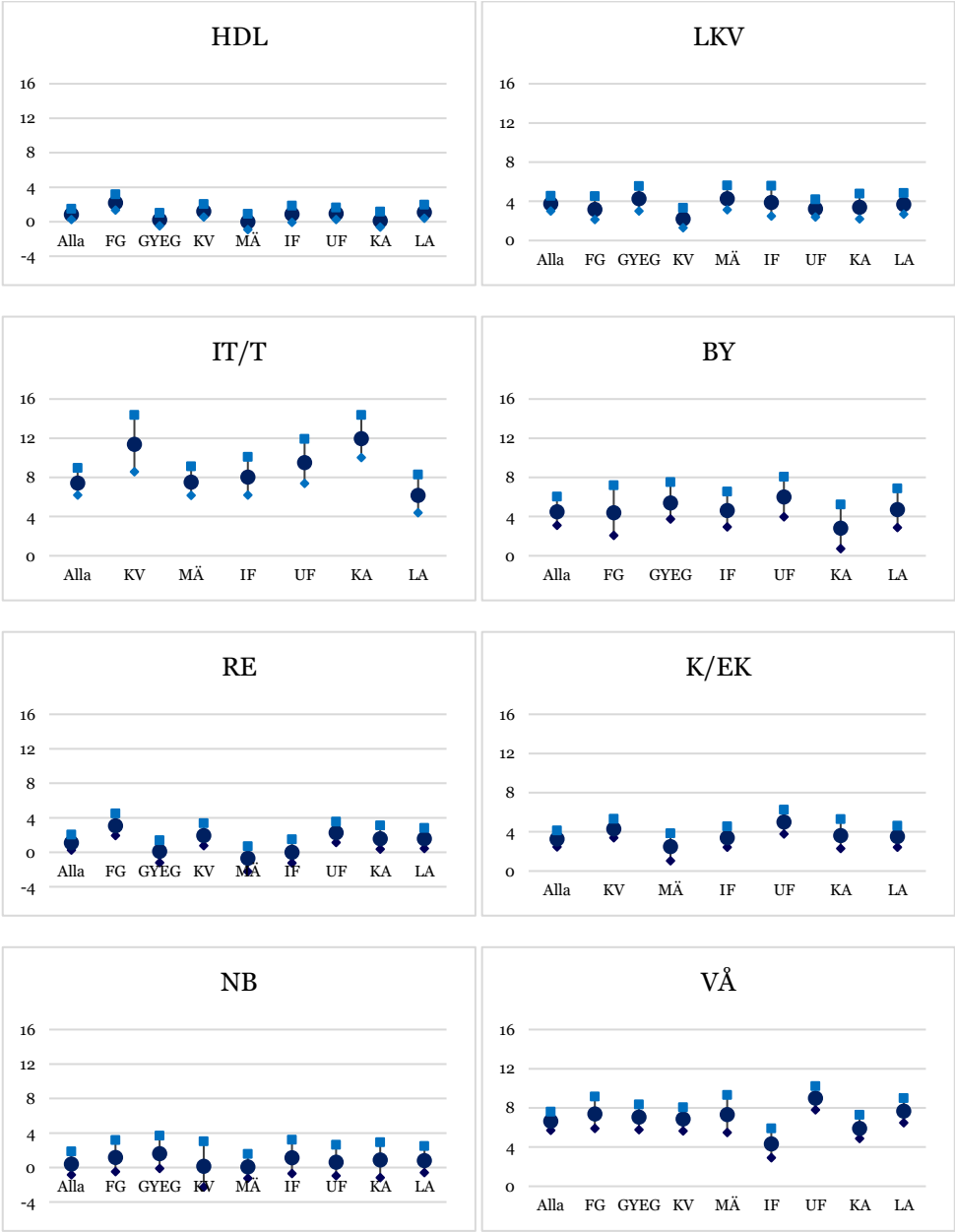
Figur 21 sammanfattar inkomsteffekten på lång sikt för hela gruppen och för de olika grupperna av deltagare inklusive ett konfidensintervall som beskriver osäkerheten i skattningarna. I figuren framkommer att de flesta grupper har positiva effekter på inkomster (som är statistiskt signifikanta) även på lång sikt inom de flesta inriktningar.⁵¹ Några undantag är gymnasieutbildade, män, inrikes födda och korttidsarbetslösa inom Handel, gymnasieutbildade, män och inrikes födda inom Restaurang och de flesta grupper inom Naturbruk samt inom Kultur och media.

När det kommer till kvinnor och män kan noteras att kvinnor har högre effekter än män på övergångar i arbete på lång sikt inom de mansdominerade inriktningarna Transport, Hantverk och IT/Teknik. Samtidigt har män inte högre effekter än kvinnor inom de kvinnodominerade inriktningarna Vård eller Kontor/Ekonomi på lång sikt.

⁵⁰ Alla skillnader i effekter mellan högst förgymnasialt utbildade och gymnasieutbildade är statistiskt signifikanta. Alla skillnader mellan effekterna för kvinnor och män är statistiskt signifikanta. Alla skillnader mellan effekterna för inrikes och utrikes födda är statistiskt signifikanta. Alla skillnader mellan effekterna för korttidsarbetslösa och långtidsarbetslösa deltagare är statistiskt signifikanta.

⁵¹ Effekten är inte statistiskt signifikant om den lägsta punkten inom konfidensintervallet är negativ.

Figur 21: Effekter på inkomster av arbetsmarknadsutbildningar (tiotusentals kronor) bland olika typer av deltagare inom de olika inriktningarna 5 år efter programstart (inklusive konfidensintervall)⁵²

Not: FG: högst förgymnasialt utbildade deltagare, GYEG: gymnasieutbildade deltagare, KV: kvinnor, MÅ: Män, IF: Inrikes födda, UF: Utrikes födda, KA: korttidsarbetslösa, LA: långtidsarbetslösa. TR: Transport, HTV: Hantverk, HDL: Handel, LVD: Lokalvård, IT/T: IT/Teknik, BY: Bygg, RE: Restaurang, K/E: Kontor/Ekonomi, NB: Naturbruk, VÅ: Vård, MAS: Maskin, KU: Kultur och media. Effekter skattas inte separat för grupper med väldigt få deltagare.

På lång sikt är slutsatsen, precis som på kort sikt, att de flesta arbetsmarknadsutbildningar är effektiva för de flesta grupper av deltagare.

7 Arbetsmarknadsutbildningars kostnadseffektivitet

Arbetsmarknadsutbildningar med höga effekter på övergångar i arbete förbättrar de arbetssökandes möjligheter att få anställning och underlättar för arbetsgivare att hitta arbetskraft. I ett scenario där två arbetsmarknadsutbildningar kostar lika mycket är den utbildning som har högre effekter mer samhällsekonomiskt effektiv än den andra. I praktiken är dock vissa arbetsmarknadsutbildningar dyrare än andra och en arbetsmarknadsutbildning med höga effekter kan också ha höga inköpskostnader. För att uppnå kostnadseffektivitet behöver hänsyn tas till både arbetsmarknadsutbildningars effekter och kostnader i en kostnadseffektivitetsanalys

Kostnadseffektivitet studeras med två olika mått: kostnad per skapat arbetstillfälle och ackumulerade intäkter minus kostnader. I det första måttet utgår vi från effektskattningarna på övergångar i arbete. För att beräkna kostnad per skapat arbetstillfälle beräknas kostnaden för yrkesinriktningen som sedan delas med de arbetstillfällena som genererats enligt de tidigare presenterade effektskattningarna. Det andra måttet, inkomster minus kostnader, utgår från effektskattningarna på löneinkomster. Dessa båda mått på kostnadseffektivitet inbegriper alltså effektskattningar av två olika utfall som presenterades i avsnitt 6.1.2. Det första måttet, kostnader per skapat arbetstillfälle, påverkas framför allt av hur effektiva arbets-

⁵² Alla skillnader i effekter mellan högst förgymnasialt utbildade och gymnasieutbildade är statistiskt signifikanta. Även skillnaderna mellan effekterna för kvinnor och män är signifikant skilda från noll förutom inom Naturbruk. Alla skillnader mellan effekterna för inrikes och utrikes födda är statistiskt signifikanta. Alla skillnader mellan effekterna för korttidsarbetslösa och långtidsarbetslösa deltagare är statistiskt signifikanta förutom inom Restaurang och Naturbruk.

marknadsutbildningarna är på att få personer i anställning, samt yrkesinriktningens kostnader. Det andra måttet, intäkter minus kostnader, påverkas både av hur effektiv arbetsmarknadsutbildningen är på att få deltagarna i sysselsättning, men också av deras löneinkomster jämfört med jämförelsegruppen samt yrkesinriktningens kostnader.

De två måtten kompletterar varandra. Kostnad per skapat arbetstillfälle är ett mått som ofta används för att bedöma hur effektiv sysselsättningspolitiken är. Åtgärder som resulterar i många skapade arbetstillfällen till relativt låga kostnader räknas som kostnadseffektiva. Måttet är vanligt delvis för att den information som behövs (sysselsättningseffekter och kostnader) oftare är tillgänglig än information om ackumulerade intäkter över tid. Arbetsmarknadspolitiska program och insatser anses också vara kostnadseffektiva om nyttan är större än kostnaden utifrån ett samhälls-ekonomiskt perspektiv. Det blir därför viktigt att komplettera bilden med ackumulerade intäkter minus kostnader som är ett mått på samhällets nytta av arbetsmarknadsutbildningar.

7.1 Samhällsekonomisk kalkyl

Det finns olika metoder för att studera kostnadseffektivitet. I det andra måttet, intäkter minus kostnader, görs beräkningarna i enlighet med en samhällsekonomisk kalkyl. I en sådan kalkyl jämförs insatsens genererade intäkter med insatsens genererade kostnader. Intäkterna beräknas som värdet av den produktion som insatsen har lett till i form av ökad sysselsättning eller ökad produktivitet. Värdet av insatsen kvarstår så länge deltagarna har sysselsättning i högre utsträckning eller högre inkomster än jämförelsegruppen. Till skillnad från kostnaderna, som är fasta, beror summan av de ackumulerade intäkterna på hållbarheten i de skapade arbetstillfällena (alternativt de högre inkomsterna). I den här typen av samhällsekonomisk kalkyl tas andra direkta och indirekta värden inte med, så som hälsa⁵³, barns välmående etc. En samhällsekonomisk kalkyl skiljer sig från en statsfinansiell kalkyl där uteblivna transfereringar och ökade skattebetalningar skulle ingå.

7.1.1 Avgränsningar

En samhällsekonomisk kalkyl bortser från utbetalad arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd till de arbetssökande, vilket alltså inte inkluderas i beräkningarna.

Kostnadsberäkningarna inkluderar inte heller övriga arbetsuppgifter på myndigheten kopplade till arbetsmarknadsutbildning, exempelvis arbetsuppgifter kring inköp, upphandling, översyn och strategisk planering av arbetsmarknadsutbildning samt kontroll av leverantörer.

Vi har inte tillgång till samma detaljerade data som i kostnadseffektivitetsanalysen av en matchningsinsats för nyanlända i Arbetsförmedlingen (2022c). I stället för att

⁵³ Till exempel visar Caliendo m.fl. (2020) att de som deltog i en yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning hade bättre hälsa än jämförbara individer som inte gick en utbildning. Effekten kan därför förväntas vara högre i en kalkyl där dessa värden inkluderas.

göra en fullständig jämförelse av intäkter och kostnader för både deltagare och en matchad jämförelsegrupp så jämför vi extra intäkter med extra kostnader. Vi bortser därmed från kostnader för andra eventuella insatser som både deltagare och en matchad jämförelsegrupp tar del av under samma period som deltagarna går en arbetsmarknadsutbildning.

Undanträngning, dvs, att en arbetsmarknadspolitisk insats lyckas skapa sysselsättning för deltagarna på bekostnad av andra arbetssökande som inte fått ta del av insatsen, är ett ämne som brukar diskuteras i samband med effektskattningar och kostnadsanalyser. Det finns en generell risk att ett arbetsmarknadspolitiskt program används för att ge sysselsättning åt personer som helt eller delvis tar över arbetsuppgifter, som utan programmet skulle ha utförts av en annan arbetssökande. I fallet med arbetsmarknadsutbildningar förbereds deltagare för att kunna arbeta inom yrken där det är brist på utbildad arbetskraft, vilket borde minska risken för undanträngning.

7.2 Kostnader, antal deltagare och antal skapade arbetstillfällen

De huvudsakliga kostnader som används i beräkningarna är: utbetalningar till leverantörer av arbetsmarknadsutbildning, handläggning av arbetsmarknadsutbildning, utbetalningar till leverantörer av en kortare förberedande utbildning, kallad Test och kartläggning, och handläggning av densamma.

Vi har detaljerad information av utbetalningar till leverantörer av arbetsmarknadsutbildning, vilket tillåter oss att fördela dessa kostnader över de tolv yrkesinriktningarna. Kostnaderna för leverantörer beräknas uppifrån-och-ned och divideras med antalet deltagare. Personalkostnaden för handläggning baseras på uppskattningar av handläggningstid som multipliceras med en genomsnittlig arbetsförmedlarlön. I detta avsnitt presenteras de olika komponenterna i kostnadseffektivitetsberäkningen.

7.2.1 Utbetalningar till leverantörer av arbetsmarknadsutbildning

Vi har information om utbetalningar till leverantörer per år och inriktning⁵⁴. Utbetalningarna till leverantörerna består av en kostnad per deltagare plus en fast summa, så kallade "garantibelopp", om deltagarna blir alltför få. Arbetsförmedlingen har förbundit sig att betala dessa garantibelopp om myndigheten inte anvisar ett visst antal deltagare till leverantören per år. Kostnaderna bygger på faktiska leverantörsutbetalningar och inkluderar garantibeloppen. Vi räknar om alla kostnader till 2022 års priser och tar fram en genomsnittlig kostnad per inriktning för perioden 2014 – 2021.

7.2.2 Utbetalningar till leverantörer av Test och kartläggning

Arbetsmarknadsutbildning föregås ofta av en kortare förberedande utbildning, kallad Test och kartläggning. Det är en kortare kurs som syftar till att den arbetssökande ska

⁵⁴ Uppgifterna kommer från Arbetsförmedlingens ekonomiavdelning med datakällorna Åtgärdsdatabasen samt Raindance.

få prova på yrket, introducera, motivera och testa deltagarens förutsättningar för yrket. Vi använder data på utbetalningar till leverantörer för åren 2017 – 2022 för att skatta kostnaden per deltagare inom de olika inriktningarna. En del av leverantörsbetalningarna för Test och kartläggning går till arbetssökande som inte går vidare till en arbetsmarknadsutbildning. Vi inkluderar kostnader för dessa och även de tidigare nämnda garantibeloppen som nödvändiga kostnader som uppstår för att kunna erbjuda arbetsmarknadsutbildningar.

7.2.3 Handläggningskostnader

Kostnaden för handläggning och programbeslut består av en uppskattad tid för handläggning (8 timmar för arbetsmarknadsutbildningar och 3 timmar för Test och kartläggning) multiplicerat med en genomsnittlig arbetsförmedlarlön⁵⁵. Vi korregerar lönen med arbetsgivaravgifter, försäkringar, avtalspension och overhead på samma sätt som vi gör med intäkterna (i avsnitt 7.4.1).

7.2.4 Antal deltagare

Kostnaderna för inköp av arbetsmarknadsutbildning och Test och kartläggning fördelas på antal deltagare i arbetsmarknadsutbildningar för att få fram ett mått på genomsnittlig kostnad per deltagare. Våra uppgifter om antal deltagare i arbetsmarknadsutbildning understiger det verkliga antalet deltagare på grund av olika avgränsningar som görs i analysen för att effektvärderingen ska bli så korrekt som möjligt. I beräkningen av kostnader per deltagare inkluderas endast de deltagare som ingår i analysen. Detta medför att de kostnader per deltagare som presenteras här är en överskattning av de verkliga kostnaderna per deltagare.

7.2.5 Kostnadsredovisning

Tabell 3 visar vår uppskattning av kostnader per deltagare och yrkesinriktning. Över 90 procent av de totala kostnaderna består av utbetalningar till leverantörer där det finns information som medför att vi kan fördela kostnader per inriktning.⁵⁶

⁵⁵ En genomsnittlig arbetsförmedlarlön uppskattas till drygt 700 kr per timme. Det är samma arbetsförmedlarlön som i Egebark m.fl. (2024) omräknat till kronor i 2022 års priser.

⁵⁶ De inhämtade kostnadsuppgifterna för arbetsmarknadsutbildningar innehåller en uppgift om utbildningstid vilket tillåter oss att fördela kostnaderna per inriktning på ett fullständigt sätt. De kostnadsuppgifter vi har inhämtat för Test och kartläggnings-utbildningar är något mindre precist fördelade över yrkesinriktningarna. När det kommer till Test och kartläggning har vi använt utbildningarnas namn, till exempel "Bygg- och anläggning" eller "Yrkesförarutbildning Buss", för att fördela kostnaderna över de olika yrkesinriktningarna

Tabell 3: Uppskattning av kostnader per deltagare (tiotusentals kronor)

	TR	HTV	HDL	LVD	IT/T	BY	RE	K/E	NB	VÅ	MAS	KU
AUB												
Lev.	17,6	23,7	6,5	7,9	14,0	23,3	24,0	7,6	21,3	27,1	14,3	10,3
Adm.	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
TOK												
Lev.	0,9	0,2	0,2	0,8	0,7	1,1	0,0	0,1	0,3	0,0	0,3	0,0
Adm.	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Total	19,2	24,6	7,4	9,4	15,4	25,1	24,7	8,4	22,3	27,8	15,3	11,0

Not: AUB: arbetsmarknadsutbildning; TOK: Test och kartläggning; Lev: Leverantörer; Adm: administrationskostnader; TR: Transport, HTV: Hantverk, HDL: Handel, LVD: Lokalvård, IT/T: IT/Teknik, BY: Bygg, RE: Restaurang, K/E: Kontor/Ekonomi, NB: Naturbruk, VÅ: Vård, MAS: Maskin, KU: Kultur och media.

Det finns stora skillnader i vad olika arbetsmarknadsutbildningar kostar. Utbildningar inom Handel har de lägsta kostnaderna följt av utbildningar inom Kontor och ekonomi samt Lokalvård. Utbildningar inom Vård har de högsta kostnaderna följt av utbildningar inom Hantverk och Bygg.

7.2.6 Hur skattar vi antalet skapade arbetstillfällen?

Effekten av arbetsmarknadsutbildningar på övergång till arbete är skillnaden mellan andelen deltagare som har gått till arbete och andelen vi skattar skulle ha gått till arbete om de inte hade deltagit. Det betyder att vi kan beräkna antalet skapade arbetstillfällen som arbetsmarknadsutbildningarna har resulterat i med hjälp av skattningarna av effekten på övergång till arbete. Vi multiplicerar antalet deltagare med effekten på övergång till osubventionerat arbete eller nystartsjobb på lång sikt och skattar på så sätt hur många arbetstillfällen som har tillkommit tack vare deltagande i en arbetsmarknadsutbildning.

7.3 Kostnad per skapat arbetstillfälle

I Tabell 3 redovisas hur vi har uppskattat kostnaden per skapat arbetstillfälle (Kostn./Jobb) för de största inriktningarna och i Tabell 5 för de minsta inriktningarna. Kostnaderna per skapat arbetstillfälle är lägst för arbetsmarknadsutbildningar inom Lokalvård. Detta förklaras snarare av låga kostnader per deltagare än av antalet skapade arbetstillfällen. Maskin, Kontor/Ekonomi, Vård och Transport har också låga kostnader per skapat arbetstillfälle. För dessa inriktningar handlar det mer om effekterna på övergång till arbete (och därmed antal skapade arbetstillfällen) än på kostnadernas storlek. Vård har den högsta effekten på övergång till osubventionerat jobb eller nystartsjobb på lång sikt och det ger låga kostnader per skapat arbetstillfälle trots relativt höga kostnader per deltagare. Kontor/Ekonomi har lägre effekter men också låga kostnader per deltagare. Notera att effekten på osubventionerat jobb och nystartsjobb på lång sikt av en arbetsmarknadsutbildning

inom Kultur och media inte är statistiskt signifikant vilket leder till att vi inte kan skatta kostnaden per skapat arbetstillfälle.

Tabell 4: Kostnader per skapat arbetstillfälle (tiotusentals kronor) för de största inriktningarna, effekter i procentenheter

	Transport	Hantverk	Kund	Lokalvård	IT/ Teknik	Bygg
Deltagare	17 078	13 922	6 585	6 569	5 784	3 964
Effekt	14	9	4	11	9	8
Skapade arbetstillfällen	2 442	1 292	284	699	538	332
Kostnad	329 839	342 902	49	62 352	89 428	99
Kostn./Jobb	135	265	175	89	166	301

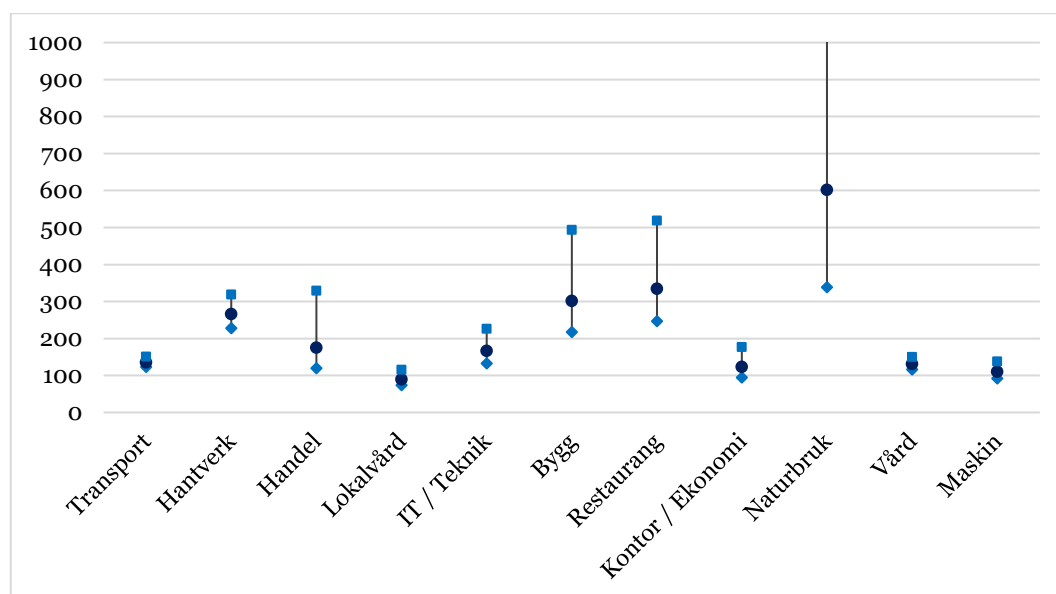
Tabell 5: Kostnader per skapat arbetstillfälle (tiotusentals kronor) för de minsta inriktningarna, effekter i procentenheter

	Restaurang	Kontor/ Ekonomi	Natur- bruk	Vård	Maskin	Kultur
Deltagare	3 869	3 799	2 808	2 770	2 328	1 916
Effekt	7	7	4	21	14	0
Skapade arbetstillfällen	287	262	105	592	326	0
Kostnad	95 888	32 255	62 898	77	35 890	21 339
Kostn./Jobb	334	123	601	130	110	

I Tabell 3 redovisas hur vi har uppskattat kostnaden per skapat arbetstillfälle (Kostn./Jobb) för de största inriktningarna och i Tabell 5 för de minsta inriktningarna. Kostnaderna per skapat arbetstillfälle är lägst för arbetsmarknadsutbildningar inom Lokalvård. Detta förklaras snarare av låga kostnader per deltagare än av antalet skapade arbetstillfällen. Maskin, Kontor/Ekonomi, Vård och Transport har också låga kostnader per skapat arbetstillfälle. För dessa inriktningar handlar det mer om effekterna på övergång till arbete (och därmed antal skapade arbetstillfällen) än på kostnadernas storlek. Vård har den högsta effekten på övergång till osubventionerat jobb eller nystartsjobb på lång sikt och det ger låga kostnader per skapat arbetstillfälle trots relativt höga kostnader per deltagare. Kontor/Ekonomi har lägre effekter men också låga kostnader per deltagare. Notera att effekten på osubventionerat jobb och nystartsjobb på lång sikt av en arbetsmarknadsutbildning inom Kultur och media inte är statistiskt signifikant vilket leder till att vi inte kan skatta kostnaden per skapat arbetstillfälle.

Tabell 4 och Tabell 5 visar våra estimat av kostnad per skapat arbetstillfälle per yrkesinriktning för samtliga deltagare. Men, som nämnts tidigare, så påverkar

osäkerheten i skattningarna på övergång till arbete våra skattningar av kostnaden per skapat arbetstillfälle. För att få en uppfattning om storleken på osäkerheten så skapar vi konfidensintervall⁵⁷. Figur 22 visar samma skattningar av kostnader per skapat arbetstillfälle som presenterades i Tabell 4 och Tabell 5 (som mörkblå runda brytpunkter) men också ett konfidensintervall med en övre (ljusblå romber) och lägre (ljusblå kvadrater) intervallgräns. Ett konfidensintervall som går ut ur figuren (för Naturbruk) ska tolkas som att den högsta intervallgränsen är hög och finns utanför figuren. Både skattningar och konfidensintervallen exkluderas i de fall där effektskattningen på övergång till arbete inte är statistiskt signifikant.⁵⁸

Figur 22: Uppskattning av kostnaden per skapat arbetstillfälle (tiotusentals kronor) för hela gruppen av deltagare i varje yrkesinriktning (inklusive konfidensintervall)

Vi grupperar yrkesinriktningarna baserade på hur låga deras kostnader per skapat arbetstillfälle är:

- Grupp 1: Arbetsmarknadsutbildningar inom Transport, Lokalvård, Kontor/Ekonomi, Vård och Maskin har de lägsta kostnaderna per skapat arbetstillfälle och dessutom mindre osäkerhet i skattningarna (små konfidensintervall runt estimaten -något bredare för Kontor/Ekonomi än för de andra inriktningarna).
- Grupp 2: Arbetsmarknadsutbildningar inom IT/Teknik, Hantverk och Handel har också låga kostnader per skapat arbetstillfälle. Handel har medelhöga estimat på kostnader per skapat arbetstillfälle men med en större

⁵⁷ Vi använder intervallgränserna för konfidensintervallet till de skattade effekterna på övergång till arbete och beräknar på så sätt ett konfidensintervall för kostnaden per skapat arbetstillfälle. Den lägsta (högsta) intervallgränsen på estimatet för övergång till arbete innebär en lägsta (högsta) intervallgräns på antal skapade arbetstillfällen och en högsta (lägsta) intervallgräns på kostnad skapat arbetstillfälle.

⁵⁸ Den högsta intervallgränsen av kostnad per skapat arbetstillfälle för Naturbruk är för hög för att inkluderas i figuren (2711). Detta beror på en liten effektskattning i kombination med höga kostnader.

osäkerhet i skattningarna (bredare konfidensintervall än IT/Teknik och Hantverk).

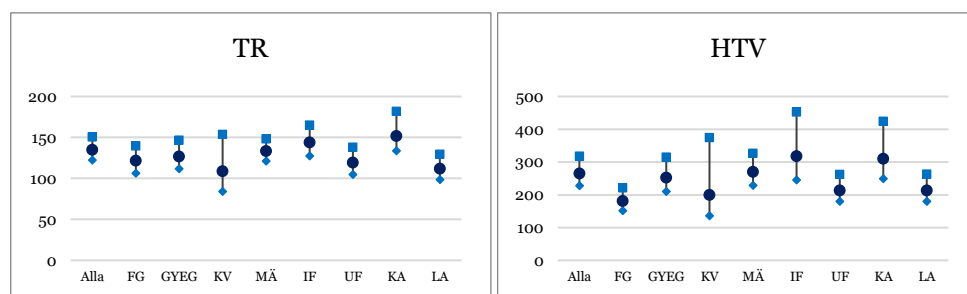
- Grupp 3: Bygg och Restaurang har något högre kostnader per skapat arbetstillfälle och med ännu större osäkerhet (bredare konfidensintervall).
- Grupp 4: Naturbruk och Kultur och media grupperas då de båda inriktningarna kännetecknas av mycket höga kostnader och hög osäkerhet.

Slutsatsen är att arbetsmarknadsutbildningar inom Transport, Lokalvård, IT/Teknik, Kontor/Ekonomi, Vård och Maskin är mycket effektiva; Handel och Hantverk är något effektiva; Bygg och Restaurant är inte effektiva medan Naturbruk och Kultur och media är mycket ineffektiva vad gäller kostnader per skapat arbetstillfälle.

7.3.1 Kostnader per skapat arbetstillfälle per utbildningsnivå, kön, födelseregion och tid i arbetslöshet

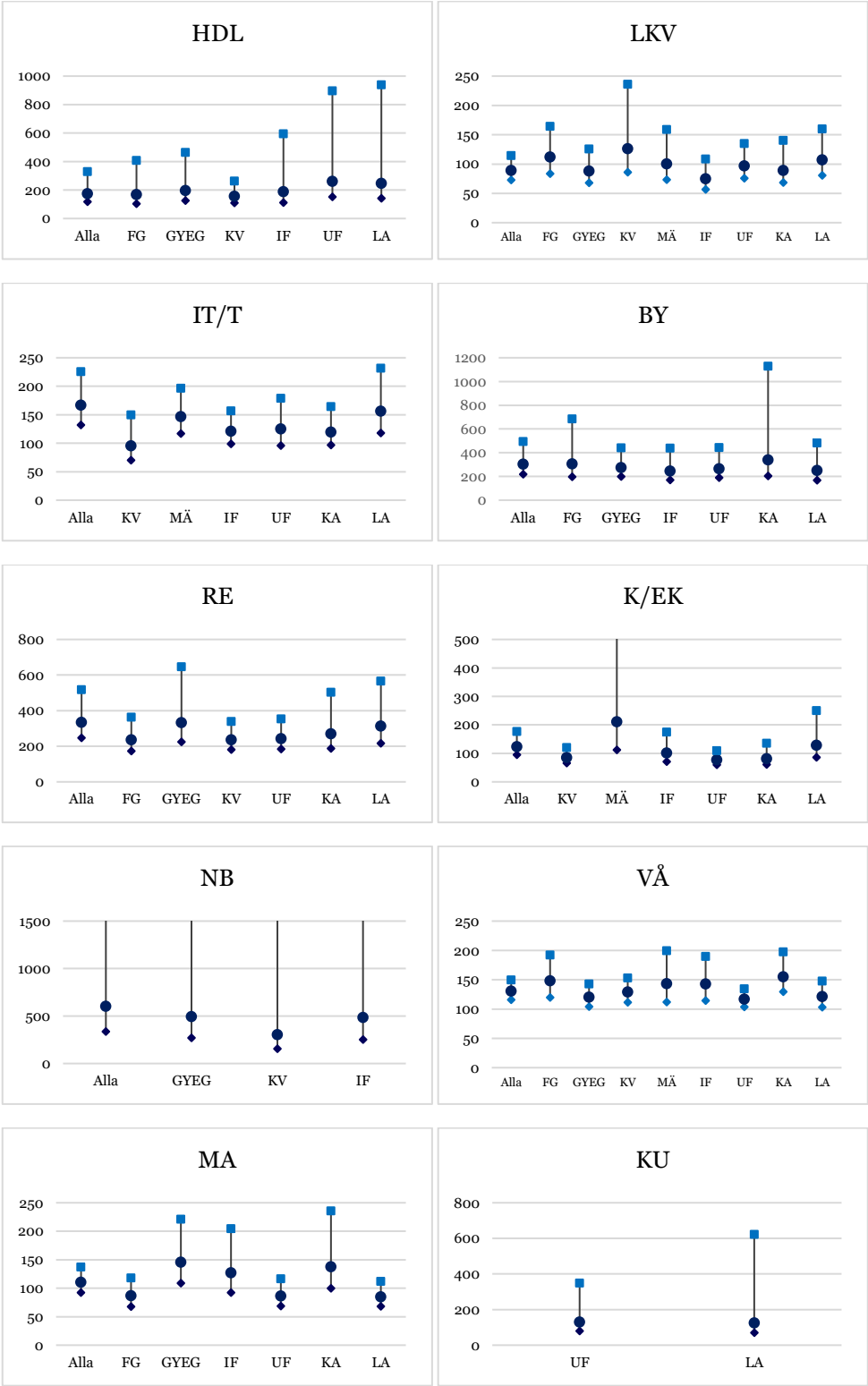
Om vi antar att kostnaden per deltagare i varje inriktning är lika hög oberoende av deltagarens utbildningsnivå, kön, födelseregion eller tid i arbetslöshet då kan vi på samma sätt uppskatta separata kostnader per skapat arbetstillfälle för varje grupp av deltagare.⁵⁹ Vi visar våra estimat av dessa kostnader per skapat arbetstillfälle plus ett konfidensintervall med en lägsta och en högsta intervallgräns i bilaga E i fördjupningsbilagan. Vi presenterar dessa konfidensintervall för de olika grupperna av deltagare per yrkesinriktning nedan i Figur 23.

Vi exkluderar kostnader per skapat arbetstillfälle för grupper med för få deltagare.⁶⁰ I vissa fall är den högsta nivån för hög och då har vi begränsat den vertikala axeln (till exempel för flera grupper inom Naturbruk). I andra fall är effekten på arbete negativ vilket innebär att det inte finns några skapade arbetstillfällen och kostnaden per skapat arbetstillfälle inte kan visas (till exempel den högsta nivån för män och inrikes födda inom Restaurang eller estimatet för män och inrikes födda inom Kultur och media).

⁵⁹ Vi visar våra estimat av dessa kostnader per skapat arbetstillfälle plus ett konfidensintervall med en lägsta och en högsta intervallgräns i bilaga E i fördjupningsbilagan.

⁶⁰ Deltagare med högst förgymnasial utbildning och minst gymnasieutbildade inom IT/Teknik, Kontor/Ekonomi och Kultur och media samt kvinnliga och manliga deltagare inom Bygg och Maskin.

Figur 23: Uppskattning av kostnaden per skapat arbetstillfälle (tiotusentals kronor) för varje grupp av deltagare och inom varje yrkesinriktning (inklusive konfidensintervall) ⁶¹

Not: TR: Transport, HTV: Hantverk, LVD: Lokalvård, IT/T: IT/Teknik, BY: Bygg, RE: Restaurang, K/E: Kontor/Ekonomi, NB: Naturbruk, VÅ: Vård, MAS: Maskin, KU: Kultur och media

Notera att en del av effektskattningarna som används i beräkningen inte är statistiskt signifikanta och i dessa fall skattar vi inte kostnaden per skapat arbetstillfälle. Det gäller män och korttidsarbetslösa inom Handel; män och inrikes födda inom Restaurang; högst förgymnasialt utbildade, män, utrikes födda, korttidsarbetslösa och långtidsarbetslösa inom Naturbruk, samt alla grupper förutom utrikes födda och långtidsarbetslösa inom Kultur och media.

Från Figur 23 kan vi dra följande slutsatser:

- Transport: kostnaden per skapat arbetstillfälle är lägre för långtidsarbetslösa än för korttidsarbetslösa och är lägre för utrikes födda än för inrikes födda deltagare.
- Hantverk: högst förgymnasialt utbildade/utrikes födda/långtidsarbetslösa har något lägre kostnad per skapat arbetstillfälle än minst gymnasieutbildade/inrikes födda/korttidsarbetslösa deltagare.
- Handel: stor osäkerhet i skattningarna för flera grupper. För män och korttidsarbetslösa deltagare ger en arbetsmarknadsutbildning inom Handel inga skapade arbetstillfällen, vilket innebär att kostnaden per skapat arbetstillfälle inte kan skattas.
- Lokalvård: minst gymnasieutbildade/män/inrikes födda har något lägre kostnad per skapat arbetstillfälle än högst förgymnasialt utbildade/kvinnor/utrikes födda deltagare.
- IT/Teknik: korttidsarbetslösa har något lägre kostnad per skapat arbetstillfälle än långtidsarbetslösa deltagare.
- Bygg: långtidsarbetslösa har något lägre kostnad per skapat arbetstillfälle än minst korttidsarbetslösa deltagare. Korttidsarbetslösa deltagare riskerar att ha väldigt höga kostnader per skapat arbetstillfälle.
- Restaurang: flera grupper riskerar att ha mycket hög kostnad per skapat arbetstillfälle. För män och inrikes födda deltagare ger en arbetsmarknadsutbildning inom Restaurang inga skapade arbetstillfällen, vilket innebär att kostnaden per skapat arbetstillfälle inte kan skattas.
- Kontor/Ekonomi: män riskerar att ha mycket hög kostnad per skapat arbetstillfälle. Kvinnor/utrikes födda/korttidsarbetslösa har något lägre

⁶¹ I avsnitt 6.3.2 konstaterades att alla skillnader i effekter på övergång till osubventionerat arbete eller nystartsjobb på lång sikt mellan högst förgymnasialt utbildade och gymnasieutbildade, mellan kvinnor och män, mellan inrikes och utrikes födda och mellan korttidsarbetslösa och långtidsarbetslösa deltagare var statistiskt signifikanta. Det innebär att även skillnader i kostnad per skapat arbetstillfälle är statistiskt signifikanta.

kostnad per skapat arbetstillfälle än män/inrikes födda/långtidsarbetslösa deltagare.

- Naturbruk: alla grupper riskerar att ha mycket höga kostnader per skapat arbetstillfälle. För högst förgymnasialt utbildade, män, utrikes födda, korttidsarbetslösa och långtidsarbetslösa deltagare ger en arbetsmarknadsutbildning inom Naturbruk inga skapade arbetstillfällen, vilket innebär att kostnaden per skapat arbetstillfälle inte kan skattas.
- Vård: minst gymnasieutbildade/kvinnor/utrikes födda/långtidsarbetslösa har något lägre kostnad per skapat arbetstillfälle än högst förgymnasialt utbildade/män/inrikes födda/korttidsarbetslösa deltagare.
- Maskin: högst förgymnasialt utbildade/utrikes födda/långtidsarbetslösa har något lägre kostnad per skapat arbetstillfälle än minst gymnasieutbildade/inrikes födda/korttidsarbetslösa deltagare.
- Kultur och media: utrikes födda och långtidsarbetslösa har låga kostnader per skapat arbetstillfälle, men med ett mycket brett konfidensintervall. För övriga grupper av deltagare ger en arbetsmarknadsutbildning inga skapade arbetstillfällen, vilket innebär att kostnaden per skapat arbetstillfälle inte kan skattas.

7.4 Kostnadsintäktsanalys

7.4.1 Hur skattar vi intäkter?

Vi räknar fram intäkter i form av värdet på den extra produktion som skapats enligt våra skattningar. Värdet approximeras med företagens kostnader för de extra arbetstillfällen som arbetsmarknadsutbildningarna har bidragit till. Företagens kostnader består till stor del av lönekostnader och våra skattningar av effekter på inkomster ett till fem år efter programstart representerar den extra lön som genererats av de ytterligare anställningar eller produktivitet som deltagarna i arbetsmarknadsutbildningar har skaffat sig.⁶² Dessa extra anställningar inkluderar subventionerade anställningar. När det gäller subventionerade anställningar approximeras värdet till den extra produktion som skapats av den del av lönen som betalas av arbetsgivare men exkluderar själva subventionen. Vi tar fram hur stor andel av de anställda som har fått nystartsjobb och hur stor andel som har fått andra subventionerade anställningar per inriktning och år. Sedan gör vi en grov beräkning för att exkludera den delen av lönerna som subventioneras.

Nystartsjobb subventioneras med belopp som motsvarar antingen en, två eller två och en halv arbetsgivaravgift⁶³ beroende på individens situation, där unga, äldre, nyanlända och långtidsarbetslösa har rätt till en högre subventionsgrad. Kollektivavtal och försäkring är inte lika tydligt kravställda för nystartsjobb jämfört med

⁶² Vi räknar om alla inkomster till miljoner kronor i 2022 års priser.

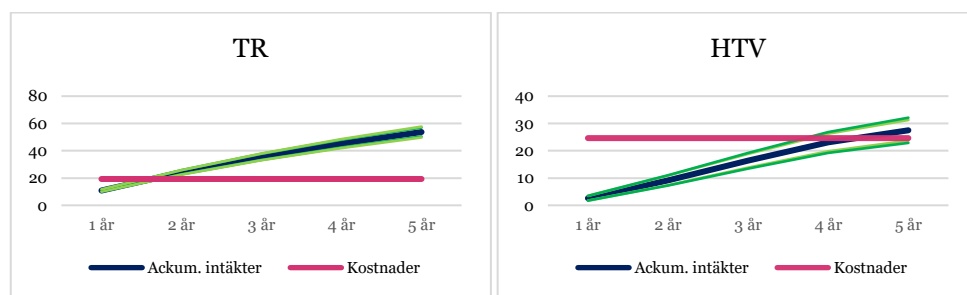
⁶³ Vår studerade period infaller innan subventionsgraden höjdes i april 2022.

övriga subventionerade anställningar. De andra typerna av subventionerade anställningsformerna kan vara allt från extratjänster och instegsjobb till lönebidrag. Extratjänster subventioneras med 100 procent, instegsjobb med 80 procent upp till ett tak och subventionsgraden för lönebidrag varierar. Vi antar att andra subventionerade anställningar subventioneras med i genomsnitt 80 procent. Med hjälp av andelen deltagare som har nystartsjobb eller övriga subventionerade anställningar och ett antagande om arbetslöshetstid för de som har nystartsjobb uppskattar vi andelen med olika subventionsgrad. När vi exkluderar den delen av lönerna som subventioneras tolkar vi intäkten som värdet av anställningen i enlighet med den del av lönen som arbetsgivaren betalar. Implicit antar vi även att inkomsteffekten är samma för deltagare med eller utan stöd. Vi korregerar dessutom intäkterna och adderar arbetsgivaravgift, försäkring, avtalspension och overhead på samma sätt som vi gör med handläggningskostnader.⁶⁴ Vi diskonterar framtida inkomster för att räkna om dem till nuvärdet med kalkylräntan 3,5 procent, som rekommenderas av Trafikverket (2024) för samhällsekonomiska kalkyler.

Vi har skattat effekter på inkomster fram till år fem efter programstart. Inkomsterna fortsätter dock att ackumulera för varje år som en inkomstskillnad mellan deltagargruppen och jämförelsegruppen kan observeras. Resultaten visar att effekterna på inkomster är positiva fem år efter programstart för de flesta inriktningar men avtar över tid. Det är rimligt att tro att vi skulle se positiva, avtagande effekter på inkomster även följande år, om vi skulle skatta dem. Det betyder att vår skattning av ackumulerade intäkter fem år efter programstart mest sannolikt underskattar ackumulerade intäkter på ännu längre sikt.

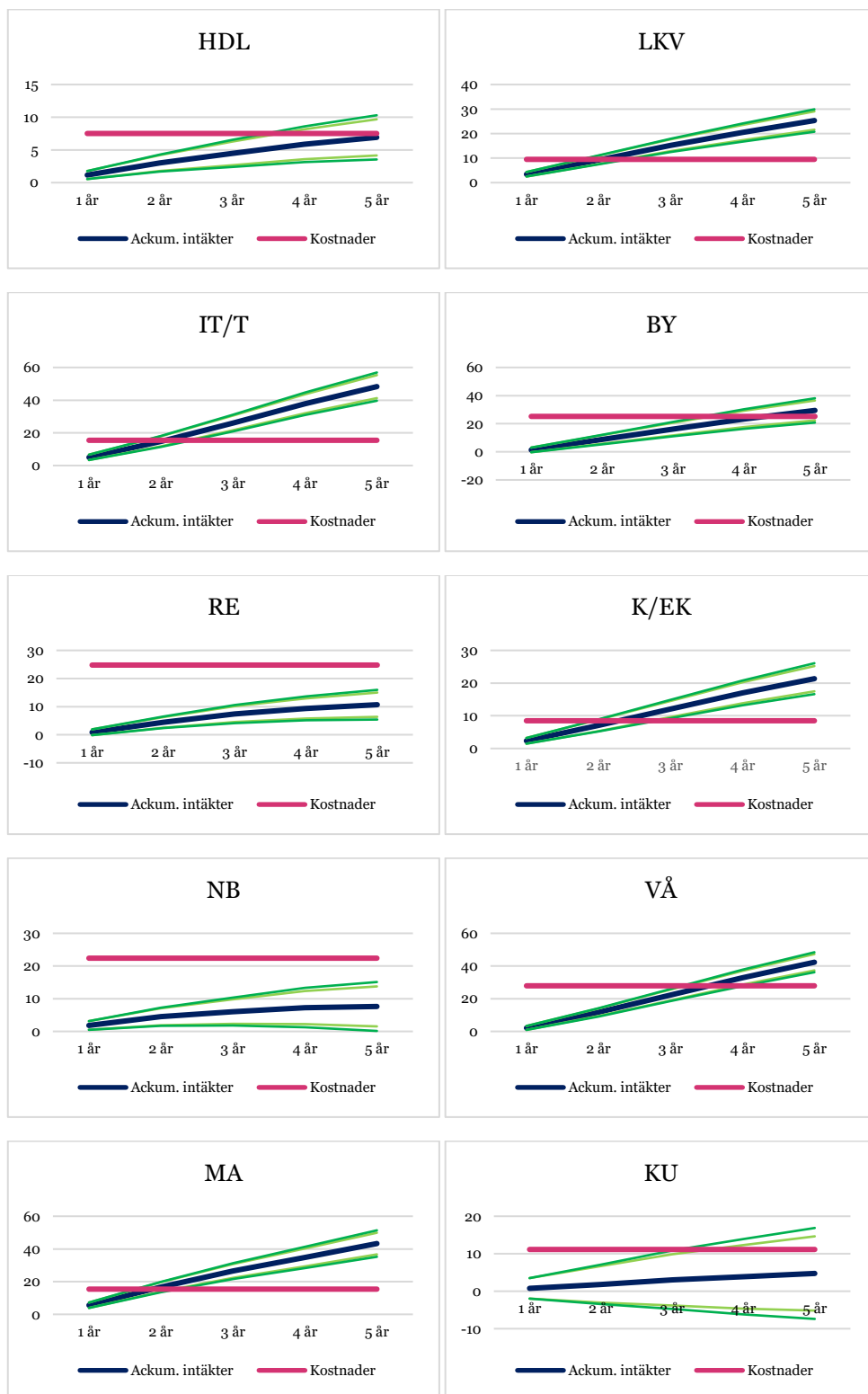
7.4.2 Ackumulerade intäkter per år

Arbetsmarknadsutbildningarnas kostnader uppstår under programmets tid, medan intäkterna ackumuleras år efter år så länge det finns en skillnad i inkomst mellan deltagar- och jämförelsegruppen. Vi börjar med att analysera hur lång tid det tar för de ackumulerade intäkterna att täcka kostnaderna av en arbetsmarknadsutbildning.

⁶⁴ Intäkter beräknas enligt följande: $(1 + ag) \times \text{Löneeffekt}_{i,t} (1 - \alpha \times 0,24 - \beta \times 0,48 - \text{AndelSUBV}_{i,t} \times 0,80) \times (1 + f + oh)$

Där $\text{löneeffekt}_{i,t}$ är skattningar av löneeffekten för alla olika inriktningar (i) och år (t), α är andelen i nystartsjobb med 1 – 2 års arbetslöshet (som ger lägre subventionsgrad) per inriktning och år, β är andelen i nystartsjobb med minst 2 års arbetslöshet (som ger högre subventionsgrad) per inriktning och år och $\text{AndelSUBV}_{i,t}$ är andelen i övriga subventionerade anställningar per inriktning och år. Arbetsgivaravgiften (ag) är 31,42 %, f avser ett uppskattat påslag om 5% för försäkring och avtalspension och oh en overhead om 25% vilket inkluderar kostnader såsom lokaler, ekonomi, personaladministration, arbetsredskap, etc.

Figur 24: Skattade ackumulerade intäkter (i blått med osäkerhet i skattningen i grönt) samt skattade kostnader per deltagare (tiotusentals kronor)

Not: TR: Transport, HTV: Hantverk, LVD: Lokalvård, IT/T: IT/Teknik, BY: Bygg, RE: Restaurang, K/E: Kontor/Ekonomi, NB: Naturbruk, VÅ: Vård, MAS: Maskin, KU: Kultur och media

Som vi beskrev i avsnitt 7.4.1 räknar vi fram intäkter i form av värdet på den extra produktion som skapats. Värdet approximeras med företagens kostnader för anställningarna vilka skattas med hjälp av effekter på inkomster. Osäkerheten i skattningarna av effekter på inkomster innebär per automatik också en osäkerhet i uppskattningarna av intäkter. I Figur 24 visas kostnader för varje yrkesinriktning i rosa, estimatet för hur de ackumulerade intäkterna förändras från år 1 till 5 (de mörkblå linjerna) och osäkerheten i skattningen av ackumulerade intäkter i olika nyanser av grön.⁶⁵

Om vi inledningsvis analyserar estimaten (blå respektive rosa linje) kan vi se att för deltagare inom Transport, Lokalvård, IT/Teknik, Kontor/Ekonomi och Maskin täcker de ackumulerade intäkterna upp för kostnaderna efter bara två till tre år. För deltagare inom Vård tar det nästan fyra år medan för deltagare inom Hantverk, Bygg och Handel tar det cirka fem år. För deltagare inom Restaurang, Naturbruk samt Kultur och media täcks kostnaderna inte alls under den studerade perioden. Det finns också skillnader i hur säkra våra skattningar är. Osäkerheten i skattningarna av ackumulerade intäkter är till exempel mycket låg för Transport och Vård, medan skattningarna av ackumulerade intäkter för Kultur och media, Naturbruk och Handel är mycket osäkra.

Vi upprepar samma jämförelse av ackumulerade intäkter och kostnader för olika grupper av deltagare (fast utan konfidensintervall) i bilaga F i fördjupningsbilagan.

7.5 Ackumulerade intäkter minus kostnader fem år efter programstart

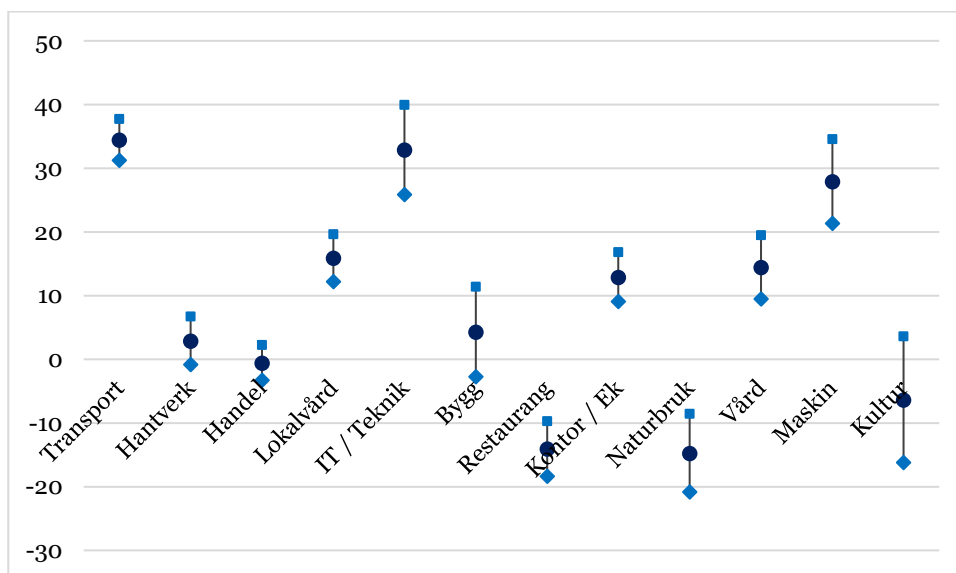
Ett mer direkt sätt att jämföra inriktningarna är att analysera skillnaden mellan de ackumulerade intäkterna minus kostnaderna fem år efter programstart. Vi presenterar detta i Figur 25 som redovisar estimat inklusive konfidensintervall.

Vi grupperar yrkesinriktningarna baserat på storleken på de uppskattade ackumulerade intäkterna minus kostnaderna fem år efter programstart:

- Grupp 1: Transport, IT/Teknik och Maskin har högst uppskattade ackumulerade intäkter minus kostnader.
- Grupp 2: Vård, Lokalvård och Kontor/Ekonomi har något lägre uppskattade ackumulerade intäkter minus kostnader men fortfarande positiva inom hela konfidensintervallen.

⁶⁵ Kostnader och intäkter (tiotusentals kronor) räknas om till 2022 års priser. Som vi visar i bilaga 12.4, när vi summerar intäkter över flera år påverkas osäkerheten i ackumulerade intäkter inte bara av osäkerheten i intäktsskattningarna varje år men också av hur intäkter ett år korrelerar med intäkter övriga år. I bilaga F i fördjupningsbilagan finns figurer med hela spektrumet av möjliga korrelationer, i det här avsnittet har vi valt de korrelationsnivåer som vi anser mer sannolika (medelhög eller hög korrelation).

- Grupp 3: Hantverk, Handel och Bygg har små estimat (i princip noll för Handel) av uppskattade ackumulerade intäkter minus kostnader, men negativa lägsta intervallgränser i konfidensintervallen.
- Grupp 4: Restaurang, Naturbruk samt Kultur och media har negativa uppskattade ackumulerade intäkter minus kostnader.

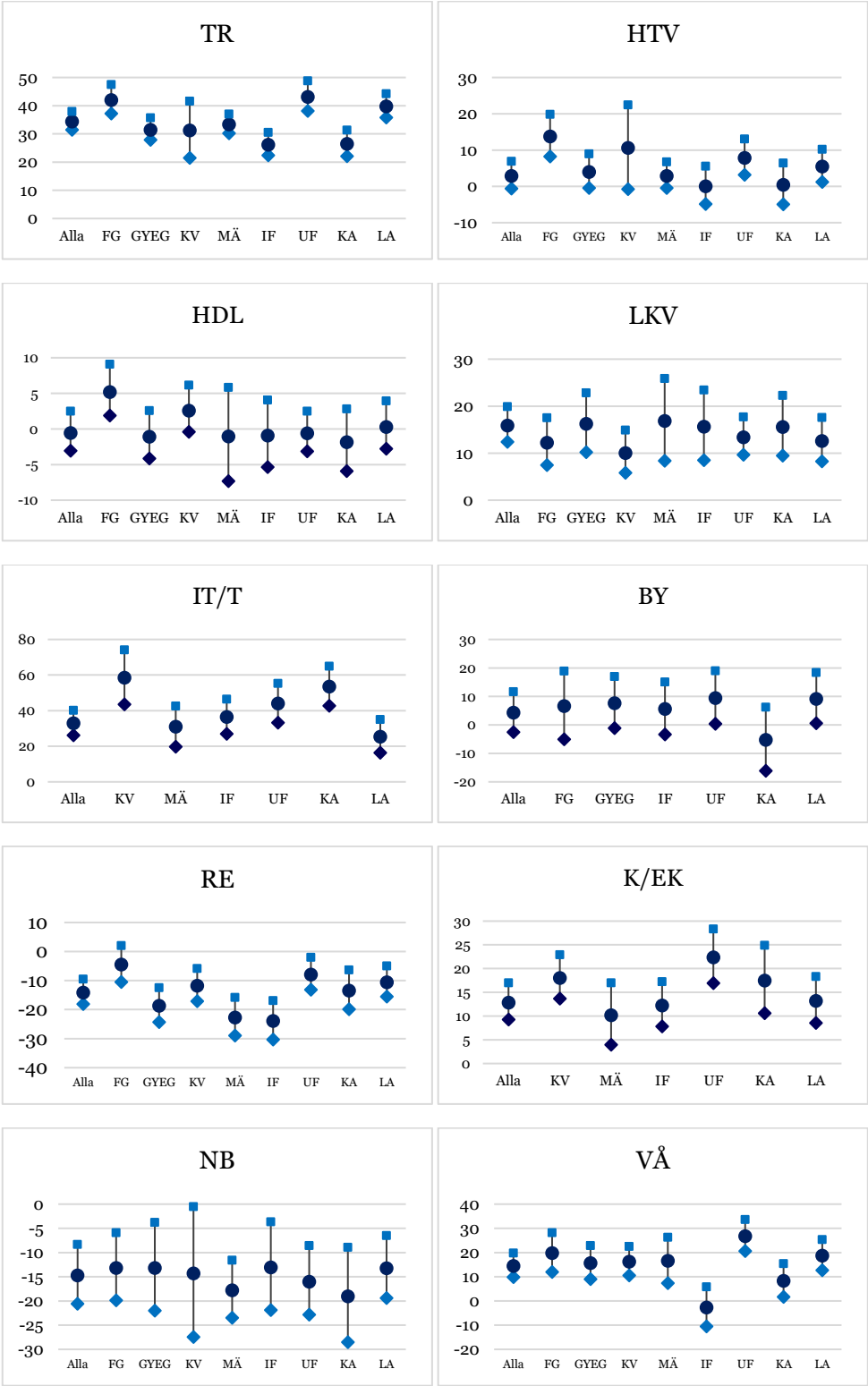

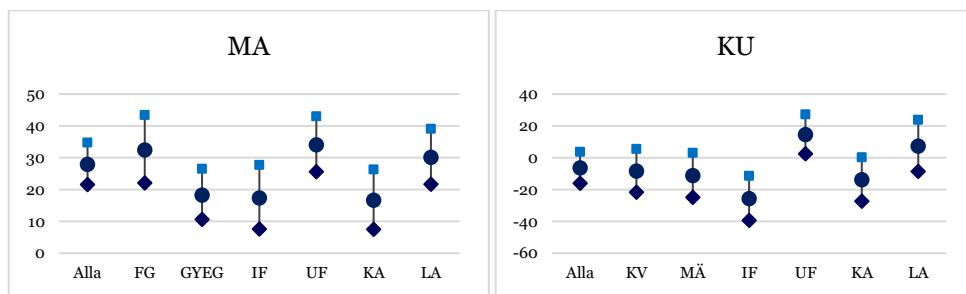
Figur 25: Ackumulerade intäkter minus kostnader fem år efter programstart (tiotusentals kronor) för hela gruppen av deltagare i varje yrkesinriktning (inklusive konfidensintervall)

7.5.1 Ackumulerade intäkter minus kostnader per utbildningsnivå, kön, födelseregion och tid i arbetslöshet

Om vi som tidigare antar att kostnaden per deltagare inom varje inriktning är lika stor oberoende av deltagarens utbildningsnivå, kön, födelseregion eller tid i arbetslöshet kan vi på samma sätt uppskatta separata ackumulerade intäkter minus kostnader fem år efter programstart för varje grupp av deltagare. En tabell med våra estimat (med konfidensintervall) på ackumulerade intäkter minus kostnader fem år efter programstart per grupp av deltagare och yrkesinriktning visas i bilaga F i fördjupningsbilagan.

Vi presenterar estimat på ackumulerade intäkter minus kostnader fem år efter programstart och konfidensintervall för de olika grupperna av deltagare per yrkesinriktning i Figur 26.

Figur 26: Uppskattning av ackumulerade intäkter minus kostnader fem år efter programstart (tiotusentals kronor) för varje grupp av deltagare och yrkesinriktning (inklusive konfidensintervall)

Not: TR: Transport, HTV: Hantverk, LVD: Lokalvård, IT/T: IT/Teknik, BY: Bygg, RE: Restaurang, K/E: Kontor/Ekonomi, NB: Naturbruk, VÅ: Vård, MAS: Maskin, KU: Kultur och media

Från Figur 26 kan vi dra följande slutsatser

- Transport: alla grupper har positiva och stora ackumulerade intäkter minus kostnader fem år efter programstart. Även med hänsyn till osäkerheten är ackumulerade intäkter minus kostnader högre för högst förgymnasialt utbildade/utrikes födda/långtidsarbetslösa än för minst gymnasieutbildade/inrikes födda/korttidsarbetslösa deltagare.
- Hantverk: högst förgymnasialt utbildade, utrikes födda och långtidsarbetslösa deltagare har positiva ackumulerade intäkter minus kostnader. Övriga gruppers ackumulerade intäkter minus kostnader fem år efter programstart är inte statistiskt signifikanta.
- Handel: högst förgymnasialt utbildade deltagare har positiva ackumulerade intäkter minus kostnader. Övriga gruppers ackumulerade intäkter minus kostnader fem år efter programstart är inte statistiskt signifikanta. Det är möjligt att för flera av dessa grupper (främst utrikes födda) skulle ackumulerade intäkter minus kostnader bli positiva om analysen inkluderade en längre tidsperiod.
- Lokalvård: alla grupper har positiva och ganska stora ackumulerade intäkter minus kostnader fem år efter programstart.
- IT/Teknik: alla grupper har positiva och stora ackumulerade intäkter minus kostnader fem år efter programstart. Även med hänsyn till osäkerheten är ackumulerade intäkter minus kostnader högre för kvinnor/korttidsarbetslösa än för män/långtidsarbetslösa deltagare.
- Bygg: endast långtidsarbetslösa deltagare har positiva ackumulerade intäkter minus kostnader fem år efter programstart. Övriga gruppers ackumulerade intäkter minus kostnader fem år efter programstart är inte statistiskt signifikanta.

- Restaurang: Alla grupper har negativa ackumulerade intäkter minus kostnader fem år efter programstart förutom högst förgymnasialt utbildade vars ackumulerade intäkter minus kostnader är inte statistiskt signifikant. Ackumulerade intäkter minus kostnader är i vilket fall som helst högre för högst förgymnasialt utbildade/utrikes födda än för minst gymnasieutbildade/inrikes födda deltagare.
- Kontor/Ekonomi: alla grupper har positiva och ganska stora ackumulerade intäkter minus kostnader fem år efter programstart.
- Naturbruk: alla grupper av deltagare har negativa ackumulerade intäkter minus kostnader fem år efter programstart.
- Vård: alla grupper har positiva och ganska stora ackumulerade intäkter minus kostnader fem år efter programstart förutom inrikes födda och korttidsarbetslösa deltagare. Korttidsarbetslösa deltagare har positiva men små ackumulerade intäkter minus kostnader medan ackumulerade intäkter minus kostnader för inrikes födda är inte statistiskt signifikant. Även med hänsyn till osäkerheten är ackumulerade intäkter minus kostnader högre för utrikes födda än för inrikes födda deltagare.
- Maskin: alla grupper har positiva och stora ackumulerade intäkter minus kostnader fem år efter programstart (något lägre för minst gymnasieutbildade, inrikes födda och korttidsarbetslösa deltagare).
- Kultur och media: Endast utrikes födda deltagare har positiva ackumulerade intäkter minus kostnader fem år efter programstart. Inrikes födda har däremot negativa ackumulerade intäkter minus kostnader medan för övriga grupper är inte ackumulerade intäkter minus kostnader statistiskt signifikanta.

I bilaga F i fördjupningsbilagan presenteras tabeller med ackumulerade intäkter minus kostnader samt konfidensintervall fem år efter programstart.

En arbetsmarknadsutbildning syftar både till att förbättra den arbetssökandes möjligheter att hitta ett arbete och att underlätta för arbetsgivare att hitta arbetskraft. För att effektivisera arbetsmarknadsutbildningar även med hänsyn till det andra perspektivet behöver vi förstå hur de olika inriktningarna av arbetsmarknadsutbildningar bidrar till kompetensförsörjningen. Kapitel 8 innehåller en analys av respektive yrkesinriktnings bidrag till kompetensförsörjningen.

8 Bidrag till kompetensförsörjningen

I detta kapitel svarar vi på frågan om huruvida arbetsmarknadsutbildningar leder till ett arbete i "rätt yrke" för deltagarna. "Rätt yrke" betyder i det här sammanhanget ett yrke i samma inriktning eller område som utbildningen.

I denna del av rapporten använder vi oss av data på deltagarnas yrke för att avgöra huruvida arbetsmarknadsutbildningen har bidragit till kompetensförsörjningen. Yrkesuppgifter för anställda hämtas från statistikmyndigheten SCB, från den årliga officiella lönestrukturstatistiken. SCB:s yrkesregister skapas med hjälp av yrkesuppgifter insamlat över flera år, inklusive härledda yrken för företagare. Lönestatistiken från den privata sektorn är i huvudsak urvalsbaserad, medan den offentliga sektorn genomför separata totalundersökningar. Urvalet uppgår till ca 11 000 företag och dras årligen. Företag med fler än 500 anställda enligt SCB:s Företagsdatabas totalundersöks. Däremot undersöks företag med en anställd och egenföretagare för närvarande i mycket begränsad omfattning, varför yrkesuppgifter för personer som arbetar i dessa företag har stort bortfall i registret. Vidare saknas i stor utsträckning yrkesuppgifter för sysselsatta personer som är projektanställda, anställda med lönebidrag, mm. Det betyder att det finns en del personer i vår utvärdering som har arbetat men inte fått sitt yrke registrerat efter deltagande i arbetsmarknadsutbildningen. Analysen i avsnitt 8.1 inkluderar endast deltagare där ett yrke finns registrerat ett eller två år efter programstart.⁶⁶

Andelen för vilka yrken som har registrerats ett eller två år efter programstart varierar med de olika yrkesinriktningarna. Inom Bygg samt Kultur och media inkluderar vi yrken för drygt 50 procent av de deltagare som har övergått till osubventionerat arbete eller nystartsjobb två år efter programstart. Inom Transport och Hantverk inkluderar vi cirka 65 procent, inom Restaurang och Lokalvård cirka 70 procent, inom Maskin och Naturbruk cirka 80 procent, inom IT/Teknik cirka 90 procent och inom övriga inriktningar (Vård, Kontor/Ekonomi och Handel) inkluderar vi i princip yrken för alla deltagare som har övergått till osubventionerat arbete eller nystartsjobb två år efter programstart.⁶⁷

8.1 Vilka yrken har deltagarna två år efter en arbetsmarknadsutbildning?

Den första kolumnen visar exempelvis att deltagare i arbetsmarknadsutbildningar inom Transport i stor utsträckning arbetar (cirka sju av tio) inom samma inriktning som utbildningen. Ungefär 7 procent jobbar inom Lokalvård, 5 procent inom Kontor/Ekonomi och de som återstår fördelar sig över resterande yrken. Andra kolumnen visar var deltagare i arbetsmarknadsutbildningar inom Hantverk jobbar: cirka fyra av tio jobbar inom samma yrkesområde som utbildningen, medan 14 procent jobbar inom Maskin och 12 procent jobbar inom Lokalvård. Tredje kolumnen visar att deltagare inom Handel oftare jobbar inom Vård och Lokalvård än inom just Handel. Det är deltagare inom Vård som i störst utsträckning jobbar inom samma yrkesområde, cirka nio av tio. De inriktningar där deltagare jobbar i lägst utsträckning i samma yrkesinriktning är Maskin (22 procent), Kultur (30 procent) och Naturbruk (37 procent). Dock arbetar en större andel deltagare inom Maskin i

⁶⁶ De flesta yrkesuppgifter, 71 procent, avser förhållandena under referensåret.

⁶⁷ Andelen som har övergått till osubventionerat arbete eller nystartsjobb är i vissa fall lägre än andelen för vilka yrken har registrerats, vilket kan förklaras till exempel av att deltagare har fått andra subventionerade anställningar.

Hantverk (drygt en av tre), en närliggande yrkesinriktning. Bilaga G i fördjupningsbilagan visar tabeller med samma information för olika grupper av deltagare. Till exempel ser vi där att andelen deltagare i arbetsmarknadsutbildningar inom Transport som jobbar inom samma yrkesinriktning är i princip lika stor för högst förgymnasialt utbildade deltagare som för minst gymnasialt utbildade deltagare.

Tabell 6 visar i vilka sektorer deltagarna i olika inriktningar av arbetsmarknadsutbildningar jobbar i efter två år enligt yrkesregistret.⁶⁸ Vi är intresserade av yrkesfördelningen över olika inriktningar endast för deltagare som har fått ett yrke registrerat ett eller två år efter programstart. Kolumnerna representerar deltagare i en inriktning av arbetsmarknadsutbildning, raderna representerar de yrkesområden dessa deltagare uppskattas arbeta i två år senare. Notera att en del deltagare arbetar som pedagoger, men vi studerar inte effekter av arbetsmarknadsutbildningar inom Pedagogik.

Den första kolumnen visar exempelvis att deltagare i arbetsmarknadsutbildningar inom Transport i stor utsträckning arbetar (cirka sju av tio) inom samma inriktning som utbildningen. Ungefär 7 procent jobbar inom Lokalvård, 5 procent inom Kontor/Ekonomi och de som återstår fördelar sig över resterande yrken. Andra kolumnen visar var deltagare i arbetsmarknadsutbildningar inom Hantverk jobbar: cirka fyra av tio jobbar inom samma yrkesområde som utbildningen, medan 14 procent jobbar inom Maskin och 12 procent jobbar inom Lokalvård. Tredje kolumnen visar att deltagare inom Handel oftare jobbar inom Vård och Lokalvård än inom just Handel. Det är deltagare inom Vård som i störst utsträckning jobbar inom samma yrkesområde, cirka nio av tio. De inriktningar där deltagare jobbar i lägst utsträckning i samma yrkesinriktning är Maskin (22 procent), Kultur (30 procent) och Naturbruk (37 procent). Dock arbetar en större andel deltagare inom Maskin i Hantverk (drygt en av tre), en närliggande yrkesinriktning. Bilaga G i fördjupningsbilagan visar tabeller med samma information för olika grupper av deltagare. Till exempel ser vi där att andelen deltagare i arbetsmarknadsutbildningar inom Transport som jobbar inom samma yrkesinriktning är i princip lika stor för högst förgymnasialt utbildade deltagare som för minst gymnasialt utbildade deltagare.

⁶⁸ Som sagt inkluderar vi endast yrken som har registrerats ett eller två år efter programstart.

Tabell 6: Andel deltagare i olika inriktningar av arbetsmarknadsutbildning (kolumner) som har registrerade yrken i olika yrkesområden (rader) 2 år efter deltagande. Samtliga deltagare

		Arbetsmarknadsutbildningar inom yrkesinriktning											
		TR	HTV	HDL	LVD	IT/T	BY	RE	K/E	NB	VÅ	MAS	KU
Jobb inom yrkesområde	TR	69	4	6	2	3	3	0	3	5	0	4	2
	HTV	3	42	2	2	4	8	2	4	3	0	42	0
	HDL	2	2	18	1	2	1	3	7	3	1	1	6
	LVD	7	12	24	67	7	15	9	13	24	4	10	7
	IT/T	1	2	1	1	60	3	0	1	1	0	2	7
	BY	3	6	1	1	3	46	0	1	5	0	4	0
	RE	1	2	12	5	3	3	70	4	3	1	2	2
	K/E	5	8	6	4	7	8	3	40	3	1	7	23
	NB	1	1	1	2	1	3	1	0	37	0	1	1
	VÅ	3	6	21	12	4	5	10	13	10	90	4	9
	MAS	3	14	2	3	3	6	1	5	4	0	22	1
	KU	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	30
	PED	2	1	6	0	4	1	2	9	2	2	1	12

Not: TR: Transport, HTV: Hantverk, HDL: Handel, LVD: Lokavård, IT/T: IT/Teknik, BY: Bygg, RE: Restaurang, K/E: Kontor/Ekonomi, NB: Naturbruk, VÅ: Vård, MAS: Maskin, KU: Kultur och media. PE: Pedagog.

Den kategorisering vi har gjort i olika yrkesinriktningar av arbetsmarknadsutbildningar inkluderar fortfarande en bredd av relativt olika utbildningar. I bilaga H av fördjupningsbilagan presenteras en fördjupad analys av yrken per utbildningsnivå. Vi visar hur olika typer av utbildningar inom varje inriktning bidrar till kompetensfördelningen bland deltagare med olika utbildningsnivåer. För varje yrkesinriktning visar vi vilka som är de vanligaste yrkena där deltagarna verkligen jobbar efter utbildningen och relaterar det till de yrken som arbetsmarknadsutbildningen syftar till att förbereda för. Till exempel visar vi att ca åtta av tio deltagare i arbetsmarknadsutbildning till Lastbilsförare m.fl. jobbar inom transportyrken, jämfört med ca sex av tio som läste till Buss- och spårvagnsförare.

8.2 Bidrag till kompetensförsörjningen

Som vi tidigare beskrivit finns en del personer som har övergått i arbete men inte fått ett yrke registrerat efter de deltagit i en arbetsmarknadsutbildning.⁶⁹ Vi antar att deltagare som arbetar men inte har fått ett registrerat yrke har samma yrkesfördelning som deltagare som arbetar och har fått ett registrerat yrke. Vi kan förklara antagandet med ett exempel. Vi vet att ungefär 90 procent av deltagarna med registrerat yrke (registrerat två år efter programstart) inom Vård har ett yrke inom just samma yrkesinriktning som utbildningen. Vi vet också att 46 procent av deltagarna har övergått till osubventionerat arbete samt nystartsjobb inom 2 år (och 63 procent inom 5 år). Vi uppskattar då att 41 procent av deltagarna har övergått till

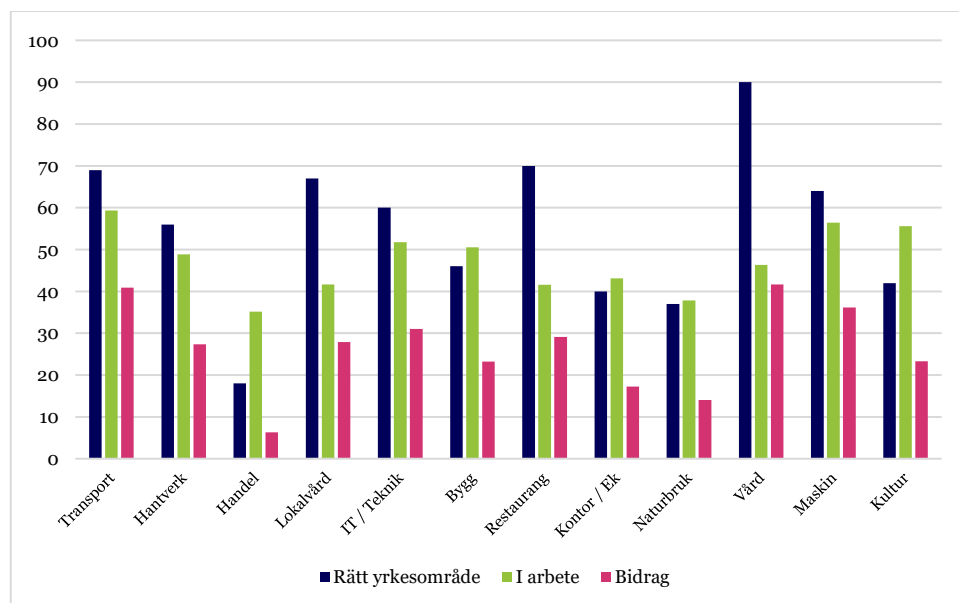
⁶⁹ Det gäller till exempel de som arbetar i privata företag med få anställda.

arbete inom samma yrkesområde redan 2 år efter programstart. På samma sätt multiplicerar vi andelen som har övergått till arbete med andelen med registrerat yrke inom samma yrkesområde som utbildningen för att uppskatta andelen deltagare som har övergått till ett arbete i "rätt" yrkesområde.

Jobb inom Hantverk och Maskin är nära relaterade och därför inkluderar vi båda yrkesområden i ett större gemensamt område. På samma sätt jobbar många kulturarbetare som pedagoger och därför inkluderar vi pedagoger i en större områdesindelning.

Vi definierar bidraget till kompetensförsörjningen som produkten av andelen som har registrerade yrken i "rätt" yrkesområde och andelen som har övergått till osubventionerat arbete eller nystartsjobb.⁷⁰

Figur 27 visar att Vård har det högsta bidraget till kompetensförsörjningen tack vare att nio av tio deltagare har registrerade yrken i "rätt" yrkesområde. Transport har nästa lika högt bidrag till kompetensförsörjningen trots lägre andel med registrerade yrken i "rätt" yrkesområde eftersom andelen om övergått till arbete är högre.

Figur 27: Andel som har registrerade yrken i "rätt" yrkesområde, andelen som har övergått till osubventionerat arbete eller nystartsjobb (I arbete) och bidrag till kompetensförsörjningen för hela gruppen av deltagare i varje yrkesinriktning.

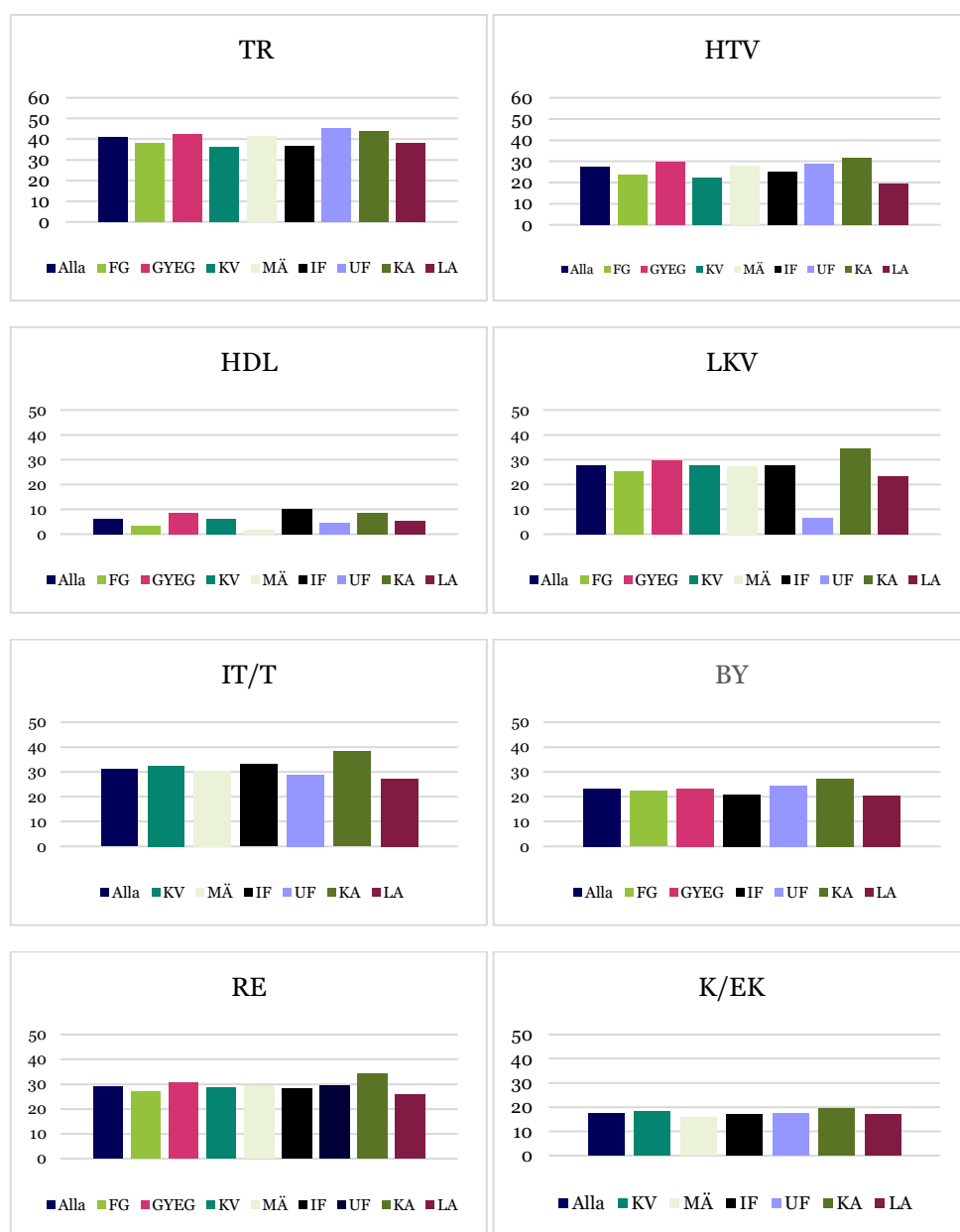
På samma sätt som vi har gjort förut grupperar vi yrkesinriktningarna baserade på hur högt bidraget till kompetensförsörjningen är:

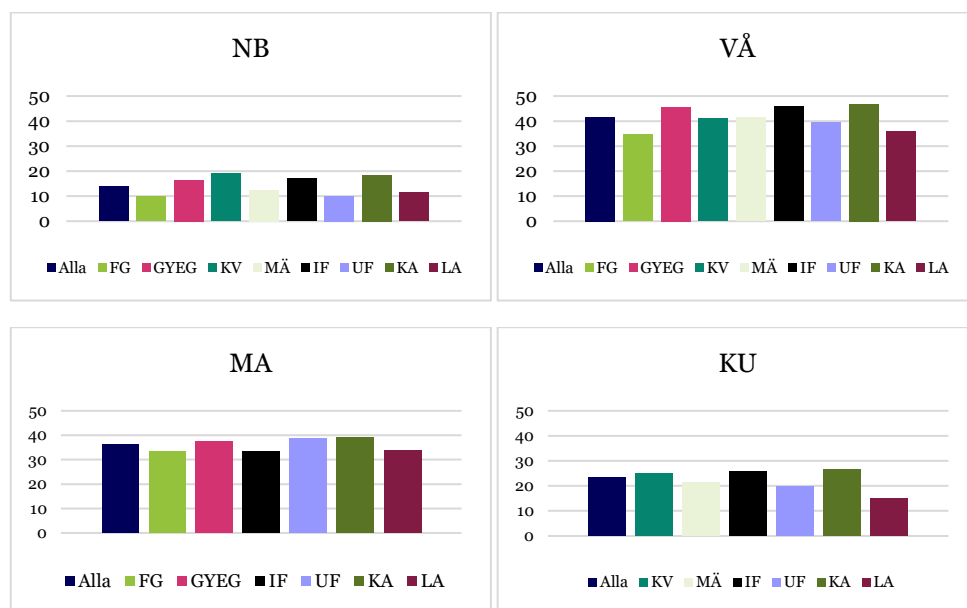
⁷⁰ Vi inkluderar i bilagan (avsnitt 12.5) tre tabeller. Det första tabellen (Tabell 12) inkluderar andelen deltagare i varje inriktning som har registrerade yrken inom "rätt" yrkesinriktning eller samma yrkesinriktning som den inriktning arbetsmarknadsutbildningen förbereder för. Tabell 13 visar andelen deltagare i varje inriktning som har övergått till osubventionerat arbete eller nystartsjobb på kort sikt. Och Tabell 14 visar bidraget till kompetensförsörjningen. Tabellen har information för hela gruppen och för varje grupp av deltagare.

- Grupp 1: Vård, Transport och Maskin har de högsta bidragen.
- Grupp 2: IT/Teknik, Restaurang, Lokalvård och Hantverk har höga bidrag.
- Grupp 3: Bygg och Kultur har lägre bidrag.
- Grupp 4: Kontor/Ekonomi, Naturbruk och Handel har de lägsta bidragen.

8.2.1 Bidrag till kompetensförsörjningen per utbildningsnivå, kön, födelseregion och tid i arbetslöshet

Vi presenterar också bidrag till kompetensförsörjningen för de olika grupperna av deltagare per yrkesinriktning i Figur 28.

Figur 28: Bidrag till kompetensförsörjningen för varje grupp deltagare och i varje yrkesinriktning

Not: TR: Transport, HTV: Hantverk, HDL: Handel, LVD: Lokalvård, IT/T: IT/Teknik, BY: Bygg, RE: Restaurang, K/E: Kontor/Ekonomi, NB: Naturbruk, VÅ: Vård, MAS: Maskin, KU: Kultur och media, FG: högst förgymnasialt utbildade, GYEG: minst gymnasieutbildade, IF: inrikes födda, UF: utrikes födda, KA: korttidsarbetslösa och LA: långtidsarbetslösa deltagare.

Vi identifierar de grupper av deltagare inom varje yrkesinriktning mellan vilka det finns stora skillnader i bidraget till kompetensförsörjningen.⁷¹

Från Figur 28 kan vi dra slutsatsen att skillnaden i bidraget till kompetensförsörjningen för högst förgymnasialt utbildade jämfört med gymnasieutbildade, utrikes födda jämfört med inrikes födda, kvinnor jämfört med män och långtidsarbetslösa jämfört med korttidsarbetslösa deltagare är liten inom alla yrkesinriktningar förutom följande undantag:

- Korttidsarbetslösa bidrar klart mer till kompetensförsörjningen än långtidsarbetslösa deltagare inom Hantverk och Kultur och media.
- Inrikes födda bidrar klart mer till kompetensförsörjningen än utrikes födda deltagare inom Lokalvård.
- Inom Handel och Naturbruk bidrar minst gymnasieutbildade/kvinnor/inrikes födda/korttidsarbetslösa mer till kompetensförsörjningen än högst förgymnasialt utbildade/män/utrikes födda / långtidsarbetslösa deltagare.

⁷¹ Vi definierar stora skillnader som minst 50 procent högre för till exempel kvinnliga än manliga deltagare.

9 Samlade resultat

Arbetsmarknadsutbildningar är ett effektivt sätt att få arbetssökande i jobb och öka de kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsutbildningar har, i de flesta yrkesinriktningar, positiva effekter på övergång till arbete och inkomster för de flesta grupper av deltagare.

Vi behöver ta hänsyn till effektiviteten i termer av tre mått (kostnaden per skapat arbetstillfälle, ackumulerade intäkter minus kostnader och bidrag till kompetensförsörjningen) kombinerat för att kunna dra slutsatser om vilka arbetsmarknadsutbildningar som är mest effektiva.

I tidigare avsnitt har vi klassificerat arbetsmarknadsutbildningarna i fyra grupper, inbördes ordnade, beroende på kostnaden per skapat arbetstillfälle (avsnitt 7.3), storleken på ackumulerade intäkter minus kostnader (avsnitt 7.5) och bidraget till kompetensförsörjningen (avsnitt 8.2). De inriktningar som presterade bäst placerades i grupp 1 och de inriktningar som presterade sämst placerades i grupp 4. I detta stycke sammanfattar vi resultaten och bedömer effektiviteten i relation till vilken grupp varje yrkesinriktning har placerats i för vart och ett av de tre måtten. I parentes inkluderar vi de grupper för vilka utbildningarna visar särskilt goda resultat eller särskilt stor effektivitet. Vi inkluderar till exempel grupper med lägre kostnad per skapat arbetstillfälle, men också grupper med ett något lägre estimat (och något mer precist estimerat) av kostnader per skapat arbetstillfälle. Vi skriver att kostnad per skapat arbetstillfälle inte kan skattas för en viss grupp, till exempel män inom Handel, i de fall där utbildningen inte leder till skapade arbetstillfällen för samma grupp.

De mest effektiva yrkesinriktningarna är Transport och Maskin, som tillhör grupp 1 i termer av alla tre mått på effektivitet.

- **Transport:** transportutbildningar tillhör gruppen med lägst kostnad per skapat arbetstillfälle (särskilt goda resultat för långtidsarbetslösa och utrikes födda), gruppen med högst ackumulerade intäkter minus kostnader (särskilt goda resultat för högst förgymnasialt utbildade, utrikes födda och långtidsarbetslösa) och gruppen med det högsta bidraget till kompetensförsörjningen.
- **Maskin:** maskinutbildningar tillhör gruppen med lägst kostnad per skapat arbetstillfälle (särskilt goda resultat för högst förgymnasialt, utrikes födda och långtidsarbetslösa), gruppen med högst ackumulerade intäkter minus kostnader (särskilt goda resultat för utrikes födda och långtidsarbetslösa) samt gruppen med det högsta bidraget till kompetensförsörjningen.

Näst mest effektiva är utbildningar inom Vård som tillhör grupp 1 i termer av två mått och grupp 2 i termer av det sista måttet på effektivitet.

- **Vård:** vårdutbildningar tillhör gruppen med lägst kostnad per skapat arbetstillfälle (särskilt goda resultat för minst gymnasieutbildade, kvinnor, utrikes födda och långtidsarbetslösa), gruppen med näst högst ackumulerade intäkter minus kostnader (särskilt goda resultat för utrikes födda) och gruppen med det högsta bidraget till kompetensförsörjningen.

Sedan följer utbildningar inom IT/Teknik och Lokalvård som tillhör grupp 1 i termer av ett mått och grupp 2 i termer av de andra två måtten på effektivitet.

- **IT/Teknik:** tillhör gruppen med lägst kostnad per skapat arbetstillfälle (särskilt goda resultat för korttidsarbetslösa), gruppen med högst ackumulerade intäkter minus kostnader (särskilt goda resultat för kvinnor och korttidsarbetslösa) och gruppen med det näst högsta bidraget till kompetensförsörjningen.
- **Lokalvård:** tillhör gruppen med något högre kostnad per skapat arbetstillfälle (särskilt goda resultat för minst gymnasieutbildade, män och inrikes födda), gruppen med näst högsta ackumulerade intäkter minus kostnader och gruppen med det näst högsta bidraget till kompetensförsörjningen (särskilt goda resultat för inrikes födda).

Något mindre effektiva är utbildningar inom Hantverk som tillhör grupp 2 i termer av två mått och grupp 3 i termer av det sista måttet på effektivitet.

- **Hantverk:** tillhör gruppen med något högre kostnader per skapat arbetstillfälle (särskilt goda resultat för högst förgymnasialt utbildade, utrikes födda och långtidsarbetslösa), gruppen med låga ackumulerade intäkter minus kostnader (positiva för högst förgymnasialt utbildade, utrikes födda och långtidsarbetslösa deltagare) och gruppen med det näst högsta bidraget till kompetensförsörjningen (särskilt goda resultat för korttidsarbetslösa).

Mindre effektiv är utbildningar inom Bygg som tillhör grupp 3 i termer av alla tre måtten på effektivitet.

- **Bygg:** tillhör gruppen med relativt höga kostnader per skapat arbetstillfälle (särskilt goda resultat för långtidsarbetslösa), gruppen med låga ackumulerade intäkter minus kostnader (endast positiva för långtidsarbetslösa deltagare) och gruppen med lågt bidrag till kompetensförsörjningen.

Utbildningar inom Kontor/Ekonomi är tämligen kostnadseffektiva även de, men bidraget till kompetensförsörjningen är mycket lågt.

- **Kontor/Ekonomi:** tillhör gruppen med lägst kostnaden per skapat arbetstillfälle (särskilt goda resultat för kvinnor, utrikes födda och korttidsarbetslösa, riskerar att bli väldigt höga för män), gruppen med näst högsta ackumulerade intäkter minus kostnader, men gruppen med mycket lågt bidrag till kompetensförsörjningen.

Utbildningar inom Handel är svagt kostnadseffektiva, men bidraget till kompetensförsörjningen är mycket låg.

- **Handel:** tillhör gruppen med näst lägst kostnad per skapat arbetstillfälle (kan inte skattas för män och korttidsarbetslösa deltagare), gruppen med låga ackumulerade intäkter minus kostnader (endast positiva för högst förgymnasialt utbildade deltagare) och gruppen med mycket lågt bidrag till kompetensförsörjningen (särskilt goda resultat för minst gymnasieutbildade, kvinnor och korttidsarbetslösa).

Utbildningar inom Restaurang är inte kostnadseffektiva, men har däremot ett måttligt till högt bidrag till kompetensförsörjning.

- **Restaurang:** tillhör gruppen med höga kostnader per skapat arbetstillfälle (kan inte skattas för män och inrikes födda deltagare), gruppen med negativa ackumulerade intäkter minus kostnader (för alla grupper förutom högst förgymnasialt utbildade deltagare) men gruppen med det näst högsta bidraget till kompetensförsörjningen.

Utbildningar inom Kultur och media och Naturbruk är de minst effektiva yrkesinriktningarna.

- **Kultur och media:** tillhör gruppen med högst kostnad per skapat arbetstillfälle (kan inte skattas för någon annan grupp än utrikes födda och långtidsarbetslösa deltagare), gruppen med negativa ackumulerade intäkter minus kostnader (endast positiva för utrikes födda deltagare) och gruppen med lågt bidrag till kompetensförsörjningen (särskilt goda resultat för korttidsarbetslösa).
- **Naturbruk:** näst högsta kostnaden per skapat arbetstillfälle (kan inte skattas för någon annan grupp än minst gymnasieutbildade, kvinnor och inrikes födda deltagare), negativa ackumulerade intäkter minus kostnader och mycket lågt bidrag till kompetensförsörjningen (särskilt goda resultat för minst gymnasieutbildade, kvinnor och korttidsarbetslösa).

Som vi beskrev i inledningen visar analysen i Arbetsförmedlingen (2023a) att programmet arbetsmarknadsutbildning (alla yrkesinriktningar tillsammans) har starkast effekter för de som generellt karaktäriseras som grupper som står längre ifrån arbetsmarknaden bland de arbetssökande. Även om en lägre andel av dessa får jobb efter utbildningen jämfört med grupper som står närmare arbetsmarknaden så är effekten större, eftersom det alternativa utfallet utan utbildning är sämre för de grupper som står längre ifrån arbetsmarknaden. Grupper som står närmare arbetsmarknaden tenderar att klara sig bättre även utan utbildning och effekten är således mindre. Samtidigt är bidraget till kompetensförsörjningen generellt högre för grupper som står närmare arbetsmarknaden eftersom de övergår till arbete i större utsträckning än grupper som står längre ifrån arbetsmarknaden. För yrkesinriktningar där effekterna är starkast för grupper som står längre ifrån arbetsmarknaden kan det finnas en avvägning medan effekter, kostnadseffektivitet och

bidrag till kompetensförsörjningen. I praktiken identifierar vi endast tre yrkesinriktningar där det finns en **svår** avvägning⁷²:

- Arbetsmarknadsutbildningar inom Hantverk har klart lägre kostnader per skapat arbetstillfälle (och mer precist estimerat) för långtidsarbetslösa än för korttidsarbetslösa deltagare. Bidraget till kompetensförsörjningen är dock klart högre för korttidsarbetslösa än för långtidsarbetslösa deltagare. Det är därmed svårt att säga om arbetsmarknadsutbildningarna är mer gynnsamma för korttidsarbetslösa eller för långtidsarbetslösa deltagare.
- För korttidsarbetslösa deltagare inom Kultur och media kan man inte uppskatta kostnader per skapat arbetstillfälle eftersom det inte skapas några arbetstillfällen efter deltagandet. Bidraget till kompetensförsörjningen är klart högre för korttidsarbetslösa än för långtidsarbetslösa deltagare, men frågan är om detta kompenserar för problemet med extremt höga (eller oändliga) kostnader per skapat arbetstillfälle.
- Arbetsmarknadsutbildningar inom Handel har högre ackumulerade intäkter minus kostnader fem år efter programstart för högst förgymnasialt utbildade än för minst gymnasieutbildade deltagare och samtidigt högre bidrag till kompetensförsörjningen för minst gymnasieutbildade än högst förgymnasialt utbildade. Det är därmed svårt att säga om arbetsmarknadsutbildningarna är mer gynnsamma för högst förgymnasialt utbildade eller för minst gymnasieutbildade deltagare.

Arbetsförmedlingen gör nulägesbedömningar av möjligheter till arbete samt rekryteringssituationen inom olika yrken, den så kallade yrkesbarometern (Arbetsförmedlingen, 2024). Med hjälp av dessa bedömningar har vi har skapat ett mått på jobbmöjligheter i varje inriktning. Inriktningar där utbildningar förbereder för flera yrken där det finns stora möjligheter till arbete enligt yrkesbarometern får ett högre mått. Vi har sedan korrelerat effekten på övergång till arbete eller nystartsjobb med måttet på jobbmöjligheter. Korrelationen är positiv och hög. Det indikerar att en del av förklaringen till våra skattade effekter beror på att deltagarna studerar till yrken där det finns en god arbetsmarknad.

10 Diskussion och slutsatser

Ett sätt att effektivisera användningen av arbetsmarknadsutbildningar är att ställa högre kvalitetskrav och rikta dem till yrken där behoven är som störst. Vår analys fokuserar varken på krav eller vilka nya arbetsmarknadsutbildningar som behövs utan studerar hur de arbetsmarknadsutbildningar som har funnits de senaste åren fungerat.

⁷² En svår avvägning innebär att kostnadseffektiviteten är särskilt hög för en grupp, t.ex. långtidsarbetslösa, medan bidraget till kompetensförsörjningen pekar åt andra hållet och är särskilt högt för korttidsarbetslösa.

Arbetsförmedlingen har i uppdrag att förbättra matchningen på arbetsmarknaden, att bidra till kompetensförsörjningen och att särskilt stötta dem som står långt från arbetsmarknaden. Som myndighet ska Arbetsförmedlingen också bidra till en effektiv användning av statens resurser. Arbetsmarknadsutbildningar framhålls ofta som ett verktyg för att uppnå precis detta. I den här rapporten analyserar vi därför effekten av att delta i olika inriktningar av arbetsmarknadsutbildningar, med fokus även på olika grupper av arbetssökande. För att kunna bedöma effektiviteten så tittar vi även på bidraget till kompetensförsörjningen för respektive yrkesinriktning och dess kostnader i förhållande till de intäkter som genereras av deltagarna.

Målgruppen för arbetsmarknadsutbildningar är arbetssökande inskrivna hos Arbetsförmedlingen i behov av fördjupat stöd för att komma ut på arbetsmarknaden. Detta innebär att målgruppen helt eller delvis sammanfaller med målgruppen för tjänsten rusta och matcha.⁷³ Många arbetssökande ingår med andra ord i målgruppen för båda tjänsterna.⁷⁴ Egebark m.fl. (2024) har utvärderat tjänsten rusta och matcha och finner att varken sysselsättningseffekten eller inkomsteffekten är statistiskt signifikant för deltagarna 18 månader efter programstart (den längsta uppföljningshorisonten i rapporten). Våra analyser av arbetsmarknadsutbildningar visar att både sysselsättningseffekten och inkomsteffekten är positiv för deltagarna i så gott som alla yrkesinriktningar 2 år efter programstart.⁷⁵

Vi har använt två mått för att sammanfatta arbetsmarknadsutbildningarnas effekter och kostnadseffektivitet: kostnader per skapat arbetstillfälle och samlade intäkter minus kostnader fem år efter programstart. Effektskattningarna har en stor påverkan på de två måtten för kostnadseffektivitet. Kostnader per skapat arbetstillfälle är ett mått som bygger på effekterna på övergång till arbete. Samlade intäkter minus kostnader å andra sidan är ett mått där intäkterna bygger på effektskattningarna på löneinkomsterna. Vi kombinerar dessa mått med bidrag till kompetensförsörjningen för att kunna bedöma vilka utbildningar som är mest effektiva och för vilka grupper.

De två måtten för kostnadseffektivitet fokuserar på två olika viktiga funktioner av arbetsmarknadsutbildningar. Arbetsmarknadsutbildningar som genererar höga samlade intäkter minus kostnader är värdefulla eftersom det innebär att samhället får mer resurser. Dessa resurser kan genereras genom fler skapade arbetstillfällen eller genom högre inkomster. Men det finns också ett värde med fler skapade arbetstillfällen även om inkomsterna inte är särskilt höga. Därför presenterar vi inte bara samlade intäkter minus kostnader utan också kostnader per skapat arbetstillfälle.

Notera att, som nämnts i avsnitt 7.2.4, är de kostnader som inkluderas i vår analys en överskattning av de verkliga kostnaderna per deltagare. Det betyder att vi

⁷³ För att avgöra vem som ingår i målgruppen för rusta och matcha använder arbetsförmedlare ett statistiskt profileringsverktyg, ett bedömningsstöd. Målgruppen bestäms utifrån hur svårt den arbetssökande förmodas ha att hitta ett jobb. Arbetssökande som har relativt goda jobbchanser och kan förväntas kunna hitta arbete utan stöd ska inte anvisas till tjänsten, och personer som har mycket dåliga förutsättningar att hitta jobb, och till exempel är i behov av rehabiliterande och arbetsförberedande insatser, ska inte heller anvisas till tjänsten.

⁷⁴ I bilagan (avsnitt 12.3) visar vi andelen inom deltagar- och jämförelsegruppen som deltar i tjänsten rusta och matcha 1 – 24 månader efter programstart.

⁷⁵ Inkomsteffekten är inte statistiskt signifikant för deltagarna inom Kultur och media.

underskattar hur kostnadseffektiva arbetsmarknadsutbildningar är. Trots detta är arbetsmarknadsutbildningar inom de flesta inriktningar kostnadseffektiva.

Utbildningar inom Transport, Maskin och Vård utmärker sig som de mest kostnadseffektiva arbetsmarknadsutbildningarna som samtidigt också har det högsta bidraget till kompetensförsörjningen, följda av utbildningar inom IT/Teknik och Lokalvård. Utbildningar inom Kultur och media samt Naturbruk visar sig i stället vara de minst effektiva yrkesinriktningarna.

För yrkesinriktningar där effekterna är starkast för de grupper av arbetssökande som står längre ifrån arbetsmarknaden kan det finnas en avvägning medan effekter, kostnadseffektivitet och bidrag till kompetensförsörjningen. Av analysen framgår att det är få fall där avvägningen mellan kostnadseffektivitet och kompetensförsörjning för olika grupper är svår att göra. Resultaten är i de allra flesta fall tydliga. De avvägningar som är särskilt svåra att göra är följande: det är oklart om arbetsmarknadsutbildningar inom Hantverk samt Kultur och media gynnar kort- eller långtidsarbetslösa mest; det är också oklart om arbetsmarknadsutbildningar inom Handel gynnar högst förgymnasialt eller gymnasieutbildade mest. Generellt kan konstateras att resultaten är särskilt goda för de grupper som står längre ifrån arbetsmarknaden för flera inriktningar.

Att se till att offentligfinansierad verksamhet bedrivs på ett effektivt sätt är ett prioriterat uppdrag. Rapporten bidrar med ny och viktig kunskap om både effekter och kostnader jämfört med intäkter samt bidrag till kompetensförsörjningen för befintliga inriktningar av arbetsmarknadsutbildningar. Vi har visat att yrkesinriktningarna i Arbetsförmedlingens utbud varierar i kostnadseffektivitet, men flera inriktningar är mycket kostnadseffektiva och bidrar till kompetensförsörjningen.

11 Litteratur

Arbetsförmedlingen (2022a), "Arbetsförmedlingens årsredovisning 2022", Arbetsförmedlingen, Stockholm.

Arbetsförmedlingen (2022b), "Nya metoder för att hantera avaktualisering av okänd orsak", Arbetsförmedlingen analys 2022:5, Stockholm.

Arbetsförmedlingen (2022c), "Kostnadsanalys av matchningsinsatser för nyanlända", Arbetsförmedlingen analys 2022:11, Stockholm.

Arbetsförmedlingen (2023a), "Effekter av tre arbetsmarknadspolitiska program 2010–2020 - Arbetsmarknadsutbildning, arbetspraktik och stöd till start av näringsverksamhet", Arbetsförmedlingen analys 2023:2, Stockholm.

Arbetsförmedlingen (2023b), "Arbetsmarknadsutbildning", Arbetsförmedlingens handläggarstöd. Arbetsförmedlingen, Stockholm.

- Arbetsförmedlingen (2024). "Beskrivning av metoden för Arbetsförmedlingens yrkesbarometer".
<https://arbetsformedlingen.se/download/18.2a41ff5018dcf02917129cd/1728566617249/metodbeskrivning-yrkesbarometern.pdf> (Hämtad 2025-02-18)
- Austin, P. C. (2011). An introduction to propensity score methods for reducing the effects of confounding in observational studies. *Multivariate Behavioral Research*. 86(3): s. 399-424.
- Caliendo M., Künn S. och Weißenberger M. (2016). Personality traits and the evaluation of start-up subsidies. *European Economic Review*. 86: s. 87-108.
- Caliendo, M., Mahlstedt, R. och Mitnik, O. (2017). Unobservable, but unimportant? The relevance of usually unobserved variables for the evaluation of labor market policies. *Labour Economics*, 46.
- Caliendo, M, Mahlstedt R., van den Berg G.J. och Vikström J. (2020) *Hälsoeffekter av arbetsmarknadspolitiska insatser*, IFAU Rapport 2020:20.
- de Luna, X., Forslund, A. och Liljeberg, L. (2008). *Effekter av yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning för deltagare under perioden 2002-04*. IFAU Rapport 2008:1.
- Egebark J., Laun L., Liljeberg L., Rödin M., Söderström M., Videnord E. och Vikström J. (2024). *En effektutvärdering av arbetsförmedling med fristående leverantörer*. IFAU Rapport 2024:17.
- ESV (2024a). *Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Arbetsförmedlingen*.
<https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/Index?rbId=24> (Hämtad 2025-02-17)
- ESV (2024b). *Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Arbetsförmedlingen*.
<https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/Index?rbId=24941> (Hämtad 2025-02-17)
- Gartell M., Gerdes C. och Nilsson P. (2012). *Metoder för att mäta effekter av arbetsmarknadspolitiska program*. Arbetsförmedlingen Working Paper 2012:2.
- Liljeberg, L. (2016). *Effekter för olika deltagargrupper inom arbetsmarknadsutbildningen*. IFAU Rapport 2016:20.
- Liljeberg L., Sjögren A. och Vikström J. (2012). *Leder nystartsjobben till högre sysselsättning?*. IFAU Rapport 2012:6.
- Tillväxtanalys. (2019). Direkta och indirekta sysselsättningseffekter av ROT-reformen. PM 2019:08.
- Tillväxtanalys. (2019). *Utvärdering av RUT-avdraget - effekter på företagens tillväxt och överlevnad*. PM 2020:02.

Trafikverket (2024). *Analysmetod och samhällsekonomiska kalkylvärden för transportsektorn: ASEK 8.0.*

van den Berg G.J. och J. Vikström (2022). Long-Run Effects of Dynamically Assigned Treatments: a New Methodology and an Evaluation of Training Effects on Earnings. *Econometrica*, 90 (3): s. 1337-1354.

van den Berg, G.J. och Vikström J. (2017). *Långsiktiga effekter av arbetsmarknadsutbildning*. IFAU Rapport 2017:17.

12 Bilaga

12.1 Variabeldefinitioner

Information om programdeltagande och andra aktiviteter som vi kontrollerar för kommer ifrån tre källor i Arbetsförmedlingens Datalager, information om sökandekategorier (skat), information om beslut från tabellen Ärendefakta och information om aktiviteter för deltagare inom programmet jobb och utvecklingsgarantin (JOB) och etableringsprogrammet. Vi begränsar informationen om deltagande i arbetsmarknadsutbildningar till beslut från Ärendefakta, som är mer tillförlitlig.

Vi definierar en arbetslöshetsperiod som den period en person är inskriven hos Arbetsförmedlingen med en sökandekategori (skat-kod) som inte innebär inskrivning med osubventionerat arbete. Inskrivningsperioder med kortare uppehåll om mindre än 30 dagar ses som en och samma arbetslöshetsperiod. Det gäller både då en individ skrivs ut under en kort period för att sedan åter skrivas in hos Arbetsförmedlingen och när en skat-kod för arbete pågår i kortare tid än 30 dagar.

Utfallen som handlar om övergång till arbete mäts i slutet av kalendermånad 12, 24, 36, 48 eller 60 månader efter programstart. Vi definierar övergång till arbete via skat-koder och avaktualiseringsorsaker⁷⁶, och en övergång sker när perioden i arbete varat i minst 30 dagar.

I analysen kontrollerar vi för följande egenskaper:⁷⁷

- Ålder (i 10-års intervaller: 25–34, 35–44, 45–54 och 55–64)
- Kön
- Civilstånd och förekomsten av barn (små barn 0–6 år)
- Förekomsten av en av Arbetsförmedlingen registrerad funktionsnedsättning
- Utbildningsnivå (högst förgymnasial, högst gymnasial respektive eftergymnasial utbildning)⁷⁸
- Födelseregion (Sverige, övriga Europa och utanför Europa)
- Antal år i Sverige (inrikes född, 0–6 år och mer än 6 år i Sverige för utrikes födda)

⁷⁶ Anledningen till varför en arbetssökande skriver ut sig från Arbetsförmedlingen kallas avaktualiseringsorsak och registreras i informationssystemen. De åtta koderna kan beskrivas som följande: 1 – 4 den arbetssökande har fått jobb (olika typer av anställningar), 5 kontakten har upphört av känd orsak, 6 kontakten har upphört av okänd orsak, 7 den arbetssökande har påbörjat utbildning, 8 avliden.

⁷⁷ Värden vid programstart om inget annat anges. Information om bakgrundsvariablerna kommer från Datalagret och SCB.

⁷⁸ År 2020 gjordes en uppdatering av systemet för klassificering av utbildning som har påverkat utbildningsnivån i Utbildningsregistret. Informationen om utbildningsnivå i LISA baseras på Utbildningsregistret. Analysen av personer som avregistrerats av okänd orsak under perioden 2015–2019 i Arbetsförmedlingen (2022b) visade att utbildningsnivåns klassificering i Datalagret stämde bättre överens med den uppdaterade utbildningsklassifikationen från 2020 än med tidigare versioner. En annan fördel är att informationen registreras direkt i Datalagret, till skillnad från LISA där informationen blir tillgänglig långt senare.

- Kommungrupp (1: Storstäder och storstadsnära kommuner, 2: Större städer och kommuner nära större stad och 3: Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner, enligt SKR:s kommungruppsindelning)
- Programdeltagande under de senaste fem åren (arbetspraktik, förberedande utbildning, andra utbildningar, arbetsmarknadsutbildning i en tidigare arbetslöshetsperiod, deltagande i ramprogrammet Etableringen och deltagande i andra program under de senaste fem åren).
- Sysselsättning och arbetsinkomst de senaste tre kalenderåren. Inskrivningstid vid programstart (i månader upp till 36 månader, sedan i intervallen 37–42 månader, 43–48 månader, 49–60 månader, 60–72 månader samt mer än 72 månader)
- Kalendermånad **Utfall per utbildningsnivå, kön, födelseregion och tid i arbetslöshet**

12.2.1 Utfall på kort sikt

Vi börjar med att sammanfatta andelen deltagare som övergår till arbete eller nystartsjobb på kort sikt (2 år efter programstart) för alla deltagare, högst förgymnasialt utbildade, gymnasieutbildade, kvinnor, män, inrikes födda, utrikes födda, korttidsarbetslösa och långtidsarbetslösa deltagare i de tolv studerade yrkesinriktningarna.

Tabell 7: Andel som har övergått till osubventionerat arbete eller nystartsjobb inom deltagargruppen för varje yrkesinriktning 2 år efter programstart

	TR	HTV	HDL	LVD	IT/T	BY	RE	K/E	NB	VÅ	MAS	KU
Alla	59	49	35	42	52	51	42	43	38	46	56	56
FG	55	45	28	36	45	47	39	38	31	40	52	53
GYEG	61	51	39	48	52	53	43	44	41	50	58	56
KV	58	48	33	40	55	45	40	43	41	45	53	57
MÄ	59	49	38	43	51	51	44	43	36	49	57	54
IF	58	47	37	44	52	48	41	42	41	50	53	59
UF	61	50	34	40	52	52	42	45	33	44	59	49
KA	64	54	41	51	61	55	48	50	44	53	60	61
LA	53	44	31	36	43	47	37	39	32	40	52	44

Not: Alla: Samtliga deltagare; FG: högst förgymnasialt utbildade deltagare, GYEG: gymnasieutbildade deltagare, KV: kvinnor, MÄ: män, IF: Inrikes födda, UF: Utrikes födda, KA: korttidsarbetslösa, LA: långtidsarbetslösa. TR: Transport, HTV: Hantverk, HDL: Handel, LVD: Lokalvård, IT/T: IT/Teknik, BY: Bygg, RE: Restaurang, K/E: Kontor/Ekonomi, NB: Naturbruk, VÅ: Vård, MAS: Maskin, KU: Kultur och media.

Tabell 8: Deltagargruppens genomsnittliga årliga löneinkomst (tiotusentals kronor) för varje yrkesinriktning 2 år efter programstart

	TR	HTV	HDL	LVD	IT/T	BY	RE	K/E	NB	VÅ	MAS	KU
Alla	26	21	14	16	24	22	16	18	16	20	24	20
FG	24	19	13	14	17	20	14	16	14	18	22	17
GYEG	26	22	15	19	24	23	16	18	16	21	26	20
KV	23	19	13	14	25	18	14	18	15	19	22	20
MÄ	26	21	17	19	24	22	17	19	16	22	25	20
IF	25	20	15	18	24	21	15	18	16	18	23	21
UF	27	21	14	16	24	22	16	19	15	21	26	19
KA	27	23	16	19	28	24	17	20	18	21	26	22
LA	24	19	13	15	20	20	14	17	14	19	23	17

Not: Alla: Samtliga deltagare; FG: högst förgymnasialt utbildade deltagare, GYEG: gymnasieutbildade deltagare, KV: kvinnor, MÄ: män, IF: Inrikes födda, UF: Utrikes födda, KA: korttidsarbetslösa, LA: långtidsarbetslösa. TR: Transport, HTV: Hantverk, HDL: Handel, LVD: Lokavård, IT/T: IT/Teknik, BY: Bygg, RE: Restaurang, K/E: Kontor/Ekonomi, NB: Naturbruk, VÅ: Vård, MAS: Maskin, KU: Kultur och media.

Tabell 8 sammanfattar de genomsnittliga årliga löneinkomsterna på kort sikt för hela gruppen och för de olika grupperna av deltagare i de tolv studerade yrkesinriktningarna.

12.2.2 Utfall på lång sikt

Vi kompletterar bilden med andelen deltagare som övergår till arbete eller nystartsjobb på lång sikt för hela gruppen och för de olika grupperna av deltagare i de tolv studerade yrkesinriktningarna i Tabell 9.

Sist visar vi i Tabell 10 de genomsnittliga årliga löneinkomsterna på lång sikt för hela gruppen och för de olika grupperna av deltagare i de tolv studerade yrkesinriktningarna.

Gymnasieutbildade deltagare har generellt högre övergångar till arbete och löneinkomster än högst förgymnasialt utbildade deltagare och män har generellt högre löneinkomster än kvinnor. Vidare har utrikes födda ofta högre övergångar till arbete och generellt högre löneinkomster än inrikes födda och korttidsarbetslösa har generellt högre övergångar till arbete och löneinkomster än långtidsarbetslösa deltagare.

Tabell 9: Andel som har övergått till osubventionerat arbete eller nystartsjobb inom deltagargruppen för varje yrkesinriktning 5 år efter programstart

	TR	HTV	HDL	LVD	IT/T	BY	RE	K/E	NB	VÅ	MAS	KU
Alla	61	57	43	48	60	56	48	50	44	63	60	55
FG	55	53	37	42	45	48	44	43	37	54	56	35
GYEG	64	60	47	53	61	60	51	52	47	68	62	56
KV	64	56	42	44	63	57	48	51	46	63	60	58
MÄ	61	57	46	51	59	56	47	49	43	63	60	52
IF	60	54	45	50	59	54	43	48	45	61	55	56
UF	63	61	42	46	62	57	50	53	42	64	64	54
KA	65	60	48	55	67	59	53	57	50	65	62	59
LA	56	54	40	43	53	53	44	46	38	61	57	48

Not: Alla: Samtliga deltagare; FG: högst förgymnasialt utbildade deltagare, GYEG: gymnasie-utbildade deltagare, KV: kvinnor, MÄ: män, IF: Inrikes födda, UF: Utrikes födda, KA: korttidsarbetslösa, LA: långtidsarbetslösa. TR: Transport, HTV: Hantverk, HDL: Handel, LVD: Lokalvård, IT/T: IT/Teknik, BY: Bygg, RE: Restaurang, K/E: Kontor/Ekonomi, NB: Naturbruk, VÅ: Vård, MAS: Maskin, KU: Kultur och media.

Tabell 10: Deltagargruppens genomsnittliga årliga löneinkomst (tiotusentals kronor) för varje yrkesinriktning 2 år efter programstart

	TR	HTV	HDL	LVD	IT/T	BY	RE	K/E	NB	VÅ	MAS	KU
Alla	26	24	17	18	28	25	17	21	18	24	26	22
FG	24	22	15	16	22	22	16	18	16	22	24	20
GYEG	27	25	18	21	29	26	18	21	19	25	26	22
KV	24	22	15	16	31	21	17	20	15	23	22	23
MÄ	26	24	19	21	28	25	18	21	18	27	26	22
IF	25	23	16	19	27	24	16	19	17	20	24	23
UF	27	25	17	18	30	25	18	23	18	26	28	20
KA	27	25	18	21	34	26	19	23	20	24	26	23
LA	24	22	16	17	24	23	16	19	16	24	25	20

Not: Alla: Samtliga deltagare; FG: högst förgymnasialt utbildade deltagare, GYEG: gymnasie-utbildade deltagare, KV: kvinnor, MÄ: män, IF: Inrikes födda, UF: Utrikes födda, KA: korttidsarbetslösa, LA: långtidsarbetslösa. TR: Transport, HTV: Hantverk, HDL: Handel, LVD: Lokalvård, IT/T: IT/Teknik, BY: Bygg, RE: Restaurang, K/E: Kontor/Ekonomi, NB: Naturbruk, VÅ: Vård, MAS: Maskin, KU: Kultur och media.

12.3 Övriga insatser för deltagarna och jämförelsegruppen under de följande två åren

Våra mått på kostnadseffektivitet beror på arbetsmarknadsutbildningarnas effekter och kostnader. Effekterna relaterar utfall för deltagare till utfall för jämförelsegruppen. Idealt sett skulle vi vilja jämföra även kostnader för deltagarna med kostnader för jämförelsegruppen. I avsaknad av sådan information har vi implicit antagit att övriga kostnader (förutom kostnader för arbetsmarknadsutbildningar) i genomsnitt är lika stora för deltagarna och jämförelsepersonerna. Vi har ingen möjlighet att uppskatta övriga kostnader, men kan beskriva några insatser de två grupper deltar i för att bedöma hur rimligt vårt antagande är.

Tabell 11 visar de insatser och program som deltagarna och jämförelsegruppen har deltagit i månad 1 – 24 efter programstart. Notera att alla deltagare inte har deltagit i en arbetsmarknadsutbildning mellan månad 1 – 24 efter programstart. Detta gäller särskilt för Kultur och media och Transport och beror på att det är vanligt med korta, veckolånga utbildningar inom dessa inriktningar (som alltså inträffar under månad 0).

Som tidigare nämnts i avsnitt 5 har vi har skattat effekten av att delta i en arbetsmarknadsutbildning nu jämfört med att inte delta nu men kanske senare. Mellan 6 och 13 procent av jämförelsepersonerna deltar också i någon arbetsmarknadsutbildning under de följande två åren. Givet att deltagarna inte får andra lika kostsamma insatser skulle detta indikera att vi överskattar kostnader för arbetsmarknadsutbildning.

Jämförelsegruppen inom Transport, Hantverk, Bygg, Vård och Maskin deltar i större utsträckning i övriga insatser än deltagarna. Det är mer sannolikt att vi överskattar kostnaderna inom dessa inriktningar. Det finns indikationer på att vi kan underskatta kostnader inom t.ex. Handel, Lokalvård och Kontor/Ekonomi.

Tabell 11: Insatser deltagarna och jämförelsegruppen deltar i 1 – 24 månader sedan programstart. Andelar i procentform.

	TR	HTV	HDL	LVD	IT/T	BY	RE	K/E	NB	VÅ	MAS	KU
Deltagarna												
AUB	78	91	93	94	94	94	96	93	89	94	94	70
FUB	14	21	26	27	16	22	24	17	19	26	22	8
APR	10	13	24	16	15	13	16	25	16	8	13	11
STOM-KROM	23	27	37	42	32	29	33	33	27	28	27	21
Jämförelse- gruppen												
AUB	12	12	9	8	9	12	11	9	10	12	13	6
FUB	16	23	26	22	17	22	25	19	21	23	23	9
APR	12	16	20	14	12	16	16	17	16	17	19	9
STOM-KROM	29	31	27	35	31	33	32	24	31	30	30	22

Not: AUB: Arbetsmarknadsutbildningar, FUB: förberedande utbildningar, APR: Arbetspraktik, STOM_KROM: matchningstjänst Stöd och matchning eller Kundval rusta och matcha, TR: Transport, HTV: Hantverk, HDL: Handel, LVD: Lokalvård, IT/T: IT/Teknik, BY: Bygg, RE: Restaurang, K/E: Kontor/Ekonomi, NB: Naturbruk, VÅ: Vård, MAS: Maskin, KU: Kultur och media.

12.4 Hur tar vi hänsyn till osäkerheten i uppskattningarna av ackumulerade intäkter?

För varje yrkesinriktning har vi skattat effekter på inkomster år 1, 2, ..., 5 efter programstart. Osäkerheten i skattningarna av effekter på inkomster av arbetsmarknadsutbildningar innebär också en osäkerhet i uppskattningarna av intäkter. Om inkomsteffekten ett år efter programstart är skattad med stor osäkerhet då är även uppskattningen av intäkter det första året mycket osäker. Dessutom påverkas osäkerheten i ackumulerade intäkter inte bara av osäkerheten i intäkter varje år men också av korrelationen mellan intäkter i olika år. Vi skulle behöva veta hur effekter på inkomster x år efter programstart korrelerar med effekter på inkomster y år efter programstart. Vi känner inte till korrelationen direkt utan i stället analyserar vi hur osäkerheten påverkas av hela spektrumet av möjliga korrelationer.

I praktiken antar vi följande korrelationsmatrix $A = \begin{bmatrix} 1 & a & a^2 & a^3 & a^4 \\ a & 1 & a & a^2 & a^3 \\ a^2 & a & 1 & a & a^2 \\ a^3 & a^2 & a & 1 & a \\ a^4 & a^3 & a^2 & a & 1 \end{bmatrix}$.

Vi antar olika alternativ för $a=0$ (noll); 0,25 (låg); 0,5 (medelhög); 0,75 (hög) och 1 (full korrelation). Vi kallar σ_t = bootstrap standard errors i skattningen av effekter på inkomster t år efter programstart. Vi korrigerar σ_t på samma sätt som vi korrigerade inkomsteffekten i avsnitt 7.4.1.:

$$\hat{\sigma}_t = (1 + ag) \times \sigma_t (1 - \alpha \times 0,24 - \beta \times 0,48 - AndelSUBV_t \times 0,80) \times (1 + f + oh)$$

Kovariansmatrisen för skattningar av intäkter varje år blir då $K = \Psi * A * \Psi'$ där Ψ är en diagonalmatris med $\hat{\sigma}_t$ i diagonalen.

Nästa steg är att skatta kovariansmatrisen för uppskattningarna av de ackumulerade intäkterna.

För att kumulera definierar vi matrisen $\Sigma = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 1 & 1 & 0 & 0 & 0 \\ 1 & 1 & 1 & 0 & 0 \\ 1 & 1 & 1 & 1 & 0 \\ 1 & 1 & 1 & 1 & 1 \end{bmatrix}$ och skattar

kovariansmatrisen för de ackumulerade intäkterna som $S = \Sigma * K * \Sigma'$.

Kvadratrötterna till värdena i diagonalen av kovariansmatrisen S är standardfelen till de uppskattade ackumulerade intäkterna 1, 2, ..., 5 år efter programstart och tillåter oss att uppskatta ett konfidensintervall runt de uppskattade ackumulerade intäkterna.

12.5 Bidrag till kompetensförsörjningen för olika grupper av deltagare

Vi definierar bidraget till kompetensförsörjningen som produkten av andelen som jobbar i rätt yrkesområde och andelen som har övergått till osubventionerat arbete eller nystartsjobb. Vi kompletterar avsnitt 8.2 med tre tabeller som visar andelen som har ett registrerat yrke inom samma yrkesområde som den inriktning arbetsmarknadsutbildningen förbereder för, andelen som har övergått till osubventionerat arbete eller nystartsjobb på kort sikt och sist bidraget till kompetensförsörjningen.

Tabell 12: Andel som har ett registrerat yrke inom samma yrkesområde som den inriktning arbetsmarknadsutbildningen förbereder för bland alla deltagare, högst förgymnasialt utbildade, minst gymnasieutbildade, inrikes födda, utrikes födda, kvinnor och män per inriktning.

AUB	TR	HTV	HDL	LVD	IT/T	BY	RE	K/E	NB	VÅ	MAS	KU
Alla	69	56	18	67	60	46	70	40	37	90	64	42
FG	69	53	12	71		48	69		31	86	64	
GYEG	69	58	22	62		44	71		40	92	64	
KV	62	46	19	70	59		72	42	46	91		44
MÄ	70	57	5	63	60		67	37	34	85		39
IF	63	53	28	63	64	43	68	41	42	91	63	44
UF	75	58	14	16	56	47	71	39	30	89	65	40
KA	68	59	21	67	63	49	71	39	42	89	65	44
LA	72	44	17	66	63	44	70	44	36	89	65	34

Not: FG: högst förgymnasialt utbildade deltagare, GYEG: gymnasieutbildade deltagare, KV: kvinnor, MÄ: män, IF: Inrikes födda, UF: Utrikes födda, KA: korttidsarbetslösa, LA: långtidsarbetslösa, TR: Transport, HTV: Hantverk, LVD: Lokalvård, IT/T: IT/Teknik, BY: Bygg, RE: Restaurang, K/ E: Kontor/Ekonomi, NB: Naturbruk, VÅ: Vård, MAS: Maskin, KU: Kultur och media. Inga bidrag visas för grupper med för få deltagare.

Jobb inom Hantverk och Maskin är nära relaterade och därför inkluderar vi båda yrkesområden i ett större gemensamt yrkesområde.

Tabell 13: Andel som övergått till osubventionerat arbete bland alla deltagare, högst förgymnasialt utbildade, minst gymnasieutbildade, inrikes födda, utrikes födda, kvinnor, män, korttidsarbetslösa och långtidsarbetslösa på kort sikt per inriktning.

AUB	TR	HTV	HDL	LVD	IT/T	BY	RE	K/E	NB	VÅ	MAS	KU
Alla	59	49	35	42	52	51	42	43	38	46	56	56
FG	55	45	28	36	45	47	39	38	31	40	52	53
GYEG	61	51	39	48	52	53	43	44	41	50	58	56
KV	58	48	33	40	55	45	40	43	41	45	53	57
MÄ	59	49	38	43	51	51	44	43	36	49	57	54
IF	58	47	37	44	52	48	41	42	41	50	53	59
UF	61	50	34	40	52	52	42	45	33	44	59	49
KA	64	54	41	51	61	55	48	50	44	53	60	61
LA	53	44	31	36	43	47	37	39	32	40	52	44

Not: FG: högst förgymnasialt utbildade deltagare, GYEG: gymnasieutbildade deltagare, KV: kvinnor, MÄ: män, IF: Inrikes födda, UF: Utrikes födda, KA: korttidsarbetslösa, LA: långtidsarbetslösa, TR: Transport, HTV: Hantverk, LVD: Lokalvård, IT/T: IT/Teknik, BY: Bygg, RE: Restaurang, K/E: Kontor/Ekonomi, NB: Naturbruk, VÅ: Vård, MAS: Maskin, KU: Kultur och media. Inga bidrag visas för grupper med för få deltagare.

Tabell 14: Bidrag till kompetensförsörjningen bland alla deltagare, högst förgymnasialt utbildade, minst gymnasieutbildade, inrikes födda, utrikes födda, kvinnor, män, korttidsarbetslösa och långtidsarbetslösa deltagare. Andelar av deltagare i procentform.

AUB	TR	HTV	HDL	LVD	IT/T	BY	RE	K/E	NB	VÅ	MAS	KU
Alla	41	27	6	28	31	23	29	17	14	42	36	23
FG	38	24	3	25		22	27		10	35	33	
GYEG	42	30	9	30		23	31		16	46	37	
KV	36	22	6	28	33		29	18	19	41		25
MÄ	42	28	2	27	31		30	16	12	42		21
IF	37	25	10	28	33	21	28	17	17	46	33	26
UF	45	29	5	6	29	24	30	17	10	39	39	20
KA	44	32	9	34	38	27	34	19	18	47	39	27
LA	38	19	5	23	27	21	26	17	12	36	34	15

Not: FG: högst förgymnasialt utbildade deltagare, GYEG: gymnasieutbildade deltagare, KV: kvinnor, MÄ: män, IF: Inrikes födda, UF: Utrikes födda, KA: korttidsarbetslösa, LA: långtidsarbetslösa, TR: Transport, HTV: Hantverk, LVD: Lokalvård, IT/T: IT/Teknik, BY: Bygg, RE: Restaurang, K/E: Kontor/Ekonomi, NB: Naturbruk, VÅ: Vård, MAS: Maskin, KU: Kultur och media. Inga bidrag visas för grupper med för få deltagare.